

SAKSA 18. SAJANDI GRAAFIKA
Tartu Ülikooli Raamatukogus

SAKSA 18. SAJANDI GRAAFIKA

НЕМЕЦКАЯ ГРАФИКА 18 ВЕКА

DIE DEUTSCHE GRAPHIK DES 18. JAHRHUNDERTS

*Tartu Ülikooli
Raamatukogu*

SAKSA 18. SAJANDI

graafika

TARTU ÜLIKOOLI RAAMATUKOGUS

KATALOOG

TARTU 1993

**Redaktsioonikolleegium: M. Ermel, S. Issakov, M. Kümnik, A. Norberg, L. Peep,
M. Rand, L. Tiik ja U. Tõnnov**

Koostaja: T. Nurk

Toimetaja: M. Rand

Kujundaja: T. Sepp

Fotod: TÜ tele-kino-fotolabor

1. D. F. Bach (Raffaeli j.). Vanamees lapsega. Puulõige. 1790. Nr. 2.

SAATEKS

Käesolev kataloog sisaldab ülevaate saksa 18. sajandi graafikast Tartu Ülikooli Raamatukogus. Olles järjeks 1987. aastal ilmunud saksa 15.—17. sajandi graafika kataloogile, jätkab ta ülikooli raamatukogu graafika-kollektsiooni tutvustamist. Saksa graafika on selles esindatud kaunis arvukalt, seejuures ka juhtivate graafikameistrite teostega, seda tänu Karl Morgensternile (1770—1852), kes oli hea saksa kunsti tundja ning omas kontakte kaasaja saksa kunstnike ja kunstikaupmeestega.

Raamatukogu graafikakogu kuulus algselt 1803. aastal asutatud ülikooli kunstimuuseumile, mille esimeseks juhatajaks 1837. aastani oli K. Morgenstern. Möödunud sajandi keskel kujundati muuseum antiik-kunsti koguks ja kujutava kunsti teosed suunati ülikooli joonistus-kooli valdusesse. Selle likvideerimisel 1891. aastal anti varad paar aastat hiljem ülikooli raamatukogu hoida, kus juba 1853. ja 1856. aastal oli vastu võetud K. Morgensterni pärandina osa tema isiklikust kunstikogust. Täna-päeval kuulub ülikooli raamatukogule suurim Lääne-Euroopa vanagraa-fika kollektsioon meie vabariigis.

1. Teoste mõõtmed (kõrgus, laius) on sentimeetrites. Rikkumata lehe puhul on toodud plaadimõõtmed (Pl.). Kui lehe servad on koos plaadi servjoonega ära lõigatud, on antud joonise (J.) või lehe (L.) mõõtmed.

2. Lühendid ja mõisted gravüüri aadressis:

ad viv.	= ad vivum — loodusest, elust
A. V., Aug. Vin., Aug. Vind.,	
Aug. Vindel., Aug. Vindelic.,	
Aug. Vindelicor.	= Augusta Vindellicorum — Augsburg
aqua fo., aq. for., aqu. fort., aq. forti	= aquaforti — ofort
Bern., Berol.	= Berolina — Berliin
del., delin.	= delineavit — on joonistanud
dir., dire.	= direxit — on juhendanud
diseg.	= disegnit — joonistatud
e.	= et — ja
ex., exc., excud.	= excudit — on andnud välja, on kirjastanud, on trükinud
f., fe., fec.	= fecit — on teinud, on teostanud
fil.	= filius — poeg
gez.	= gezeichnet — joonistatud
in., int., inut., invit., invt.	= invenit — on joonistanud
Lips	= Leipzig
Lon.	= London
Norimb.	= Norimberga — Nürnberg
pict.	= pictor — maalija
ping.	= pingebat — maalis
pi., pin., pinx., pinxt.	= pinxit — on maalinud
Pol.	= Polonia — Poola
Reg.	= Regis — kuninga
sc., scu., scul., sculp., sculps.	= sculpsit — on graveerinud, on vaske lõiganud
scul., sculpt., sculpt.	= sculptor — graveerija
sen.	= senior — vanem
u.	= und — ja
v.	= von

3. Vanadelt plaatidelt tehti korduvalt tõmmiseid. Sageli käisid plaadid mitme kirjastaja käest läbi, kes vaskplaat värskendasid uuritsaga retuššides. 19. sajandil koostati gravüüride kollektsioneerijatele süsteem tõmmiste väärtuse määramiseks ja fikseeriti seitse plaadiseisundit (I—VII plaadiseisund), kusjuures väärtuslikumad on esimesed, eriti kunstniku enda tehtud tõmmised.

4. Teoste autorite, nimetuste ja plaadiseisundi määramisel on kasutatud järgmisi teoseid ja kunstileksikone:

- Berckenhagen, E.** Anton Graff. Berlin, 1967 (= Berckenhagen).
Drugulin, W. E. Allgemeiner Portrait-Katalog. Leipzig, 1860 (= Drug.).
Joubert, F. E. Manuel de l'amateur d'estampes. I—III. Paris, 1821 (= Joubert).
Meyer, J. Allgemeines Künstler-Lexikon. I—III. Leipzig, 1872—85 (= M.).
Muther, R. Anton Graff. Leipzig, 1881 (= Muther).
Nagler, G. K. Neues allgemeines Künstler-Lexicon. I—XXII. München, 1835—52 (= N.).
 Practisches Handbuch zur Kupferstichkunde. Magdeburg, 1840 (= Pract. Handb.).
Thieme, U., Becker, F. Allgemeines Lexicon der bildenden Künstler. I—XXXV. Leipzig, 1907—42 (= Th.—B.).
Weigel, R. Kunstcatalog. I—XXI. Leipzig, 1838—50 (= W. Kat.).

5. Kunstnike nimele kirjutamisel ja elulooliste andmete esitamisel on aluseks **Thieme, U., Becker, F.** Allgemeines Lexicon der bildenden Künstler.

6. Andmed teoste tulme kohta raamatukogusse on võetud K. Morgensterni käsikirjalistest kunstikogu nimestikest ja märkmetest. Osa teoste ostmise või saamise aega pole olnud võimalik kindlaks teha:

Kasutatud lühendid:

J.	— joonis
J.	— järgi
KA	— Kunstide Akadeemia
kat.	— kataloog
kolor.	— koloreeritud
L.	— leht
lk.	— lehekülj
nr.	— number
p.	— pärast
par.	— paremal
Pl.	— plaat
surn.	— surnud
TÜ	— Tartu Ülikool
u.	— umbes
vas.	— vasakul
vt.	— vaata
värv.	— värviline
ÜR	— Ülikooli Raamatukogu

SAKSA 18. SAJANDI GRAAFIKA

18. sajandil püsis Saksamaa killustatuna väikesteks vürstiriikideks. Eelmise sajandi pärandiks oli laostunud põllumajandus, käsitööndus ja kaubandus. Pärisorjuslikule tööle rajatud põllupidamine ei rahuldanud kasvavaid nõudmisi põllusaaduste järele. Manufaktuuride arengut pidurdas eelkõige tööjõupuudus, sest pärisorisel talupojal puudus liikumisvabadus. Manufaktuurid olid valitseva võimu kontrolli all ja pidid rahuldama peamiselt õukonna ja armee vajadusi. Kaubavahetust takistasid tollid, kuna iga vürstiriik kaitses oma majanduslikke huvisid tollipiiriga, mis ei võimaldanud ühtse turu tekkimist ega elavat kaubavahetust. Käsitöö vabale arengule panid tõkkeid ette tsunftikorralduse ranged reeglid. Saksa riikide hulgast olid elujõulisemad Austria keisririik ja Preisi kuningriik. Friedrich II (1740—86) eduka sõjategevuse ja agressiivse välispoliitika tulemusena tõusis Preisimaa juhtivaks riigiks.

Killustatus takistas ka ühtse rahvusliku kultuuri tekkimist. Valitsevad kuningad, kuurvürstid ja vürstid püüdsid oma õukondlikus elus jälgendada Prantsuse kuningate toetavat esinduslikkust. Õukondade juurde värvati kunstnikke, jõukamate vürstide teenistusse kutsuti neid Prantsusmaalt. Nii töötas 1711. aastast Preisi kuninga õuekunstnikuna Antoine Pesne (1683—1757), kes maalis arvukalt portreid, kaunistas losse ja juhtis Berliini kunstiakadeemiat.

Kunstniku töö arvati käsitööks ja kunstnik pidi kuuluma tsunfti liikmeskonda. Tsunfti reglement piiras aga liikmete loomingulist tegevust. Seepärast püüdsid kunstnikud tsunfti mõjust vabaneda, eelkõige pääseda välismaale end täiendama. Kõige eelistatumaks õpipaigaks oli Itaalia, millele sajandi teisel poolel lisandus graveerijate osas Prantsusmaa. Pikaajaline viibimine Roomas või Pariisis sisendas usaldust kunstnike võime-tesse ja tõi tulusaid tellimusi. Tsunftist vabanes ka kunstiakadeemia professor, samuti õuekunstnik, mistõttu need ametikohad olid kunstnike hulgas väga hinnatud.

18. sajandil saavutasid kõrge taseme ja pälvisid laialdase tunnustuse saksa kirjandus (G. E. Lessing, J. W. v. Goethe, F. v. Schiller), muusika (J. S. Bach, G. F. Händel) ja filosoofia (G. W. F. Hegel, I. Kant). Saksa kujutav kunst oli sel ajal ainult lokaalse tähendusega. Sajandi esimesel poolel, rokokoostili perioodil, teostasid kunstnikud hulgaliselt dekoratiivmaale sel ajal ehitatud lossides ja kirikutes, matkides prantsuse kunstnike ele-

gantset salongilikku laadi. Sajandi teisel poolel valitsema pürgiv varaklassitsism ei kujunenud saksa kirjanduses ega kunstis tähelepanavaks nähtuseks, sest saksa valgustusliikumises oli suur osa kodanlusel, kelle moraaliseeriv ja pietistlik maailmavaade soodustas kirjanduses ja kunstis sentimentalismi ja romantismi mõjulepääsu. Saksa kujutavas kunstis algas pärast pikka mõõnaaega elavnemine 18. sajandi keskel, kusjuures parimaid tulemusi saavutati portreemaal (A. Graff), mõnevõrra ka olustikumaalis (D. N. Chodowiecki). Märkimisväärsele tasemele jõudsid klassitsistlikus vaimus Roomas töötanud meistrid (R. Mengs, A. Kauffmann).

Saksamaal ei kujunenud ühtset kunstikeskust, nagu oli Rooma Itaalias ja Pariis Prantsusmaal, mille mõju ulatus üle rahvuslike piiride. Friedrich II püüdis kujundada kunstitsentrumiks Berliini, kuid see ei õnnestunud. Elavam kunstitegevus toimus Dresdenis ja Münchenis, mis oma kunstiakadeemiate ja -galeriidega muutusid arvestatavateks kohalikeks keskusteks.

Saksa graafika saavutused jäid 18. sajandil väga tagasihoidlikeks. Vase- lõige, rakendatud põhiliselt reprodutseerimiseks, oli tugevasti prantsuse gravüüri mõju all. Teatud määral pidasid vase- lõike traditsioone au sees eelmise sajandi väljapaistvad kunstikeskused Augsburg, Nürnberg ja Leipzig.

Ülikooli raamatukogus on saksa 18. sajandi 1. poole vasegravüüre võrdlemisi vähe. Vanade traditsioonide püsimist võib täheldada Augsburgi meistrite Johann Georg Wolfgangi (1662—1744) ja Johann Balthasar Probsti (1673—1750) graveeritud portreedes (kat. nr. 754, 568, 569). Neis on kujutatav elavalt ilmestatud, ent eriti on pandud rõhku toreda rõivastuse materjalile ja paruka loki- dele. Materiaalsuse tabamine iseloomustas barokset maalikunsti ja kandus sealt ka reprodutseerivasse vasegravüüri. Vastavalt aja maitsele on portreed rikkalikult orname- teeritud raamistuses.

Sajandi teisel poolel sai saksa gravüürkunstis suunda määravaks Georg Friedrich Schmidt (1712—75), kes Pariisis omandas täiuslikult prantsuse graveerimislaadi. Liitnud sellega saksa manuaalse korrektsuse, saavutas ta kõrge tehnilise taseme. See nähtub veenvalt peapiiskop Caroluse portrees (kat. nr. 691), milles virtuoosliku uuritsakäsitsusega on esile toodud sillerdav siid ja pehmekarvaline hermeliin, samuti võimuka vaimliku nägu, nagu teda oli portreteerinud H. Rigaud. G. F. Schmidt teostas portreid ka ofordis, järgides Rembrandti laadi joonistamises ja valguse kujutamises (kat. nr. 692, 693). G. F. Schmidti peetakse üheks 18. sajandi välja- paistvamaks gravüürimeistriks.

G. F. Schmidt ja J. G. Wille graveerimisviis sai eeskujuks paljudele saksa vasegraveerijatele, eelkõige Johann Friedrich Bausele (1738—1814). Omandanud tehnilised oskused iseseisvalt õppides ning parimaid gravüüre jäl-

gides, kujunes ta väga viljakaks ja mitmekülseks graafikuks. Söbrunenud A. Graffiga, hakkas J. F. Bause vaselöikes reprodutseerima tema maalitud portreesid, tõlgendades oskuslikult tunnustatud maali ja vahetult nähtud kultuuritegelasi. A. Graffi loomutruudele portreedele lõi J. F. Bause tagasihoidlikud raamistikud, mida tavaliselt ehtis rippuv vanik, näidates sellega varaklassitsismi kaalutletud kaunistusmotiivide eelistamist hilisrokokoos toretsevale maitsele. J. F. Bause kasutas korrektselt ka muid graafika-tehnikaid.

Prantsusmaal viimistles oma oskusi ka Johann Gotthard von Müller (1747—1830), kelle virtuooslik, kuid metalselt külm graveering pääseb enim mõjule Louis XVI paraadportrees (kat. nr. 509). Tema uuritsatöö tulemuseks oli suur leht „Bunkerhilli lahing“ (kat. nr. 513), mis oli üks oma aja tähelepanuväärsemaid ajalooteemalisi gravüüre.

Vaselõiget viljeldi Saksamaal rohkesti, eriti sel ajal moes olnud portreede reprodutseerimiseks, kuid enamik meistritest jäid käsitöölise tasemele.

Portreegravüüri alal väärrib tunnustust Johann Jakob Haidi (1704—67) töö kuulsate teadlaste portreemaalide reprodutseerimisel metsotintos (kat. nr. 183—225). Portreed on antud esinduslikult, kohati isegi väarikasse poosi tardunult, mis on omane maalile. Portreid on rikastatud miljöõ, vastavate teadlast iseloomustavate aksessuaaride, eriti aga rokokoolikult vormiküllaste raamistikega. Tehniliselt on portreed teostatud varjundrikkalt. J. J. Haidi portreede galerii moodustab huvitava ja väärtusliku pildimaterjali 18. sajandi 1. poole väljapaistvate inimeste jäädvustamisel ja laiemale üldsusele tutvustamisel.

Saksa ofordikunst oli 18. sajandil samuti ühtlaselt keskmisel tasemel. Ofordi harrastamisel oli väga suur osa Rembrandti laadi matkimisel ja tema teoste kopeerimisel — reprodutseerimisel. Originaaloforte loodi kõige enam maastikest, kuid neidki sageli mitte otse natuurist nähtult, vaid hollandi peisažistide vaimus. Rohkesti rakendati oforti raamatukaunistusi.

Ofordi viljelemisel kujunes omaette keskuseks Berliin Daniel Nikolaus Chodowiecki (1728—1801) tegevuse tõttu, kes autodidaktina saavutas hea professionaalse taseme. Ta kasutas oforti oma populaarse maaliteose „Jean Calas jätab oma perekonnaga jumalaga“ (kat. nr. 117) populariseerimiseks, samuti oma olustikuaineliste joonistuste tutvustamiseks. Olu- lisemad kui tema žanrilised lehed on kalendritele, almanahhidele ja ilukirjanduslikele taskuväljaannetele loodud väikesed ofordis illustatsioonid. Oma fantaasia ja kerge huumoriga kajastavad need saksa rokokoo vaimu, andes prantsuse eeskujudest sõltumatu rahvusliku raamatuillustatsiooni. Raamatutele tehtud kaunistused moodustavadki väärtuslikuma osa D. N. Chodowiecki loomingust.

Berliinis tegutses hinnatud maaliijana Bernhard Rode (1725—97). Kõrvalalana viljeles ta oforti, luues usulisel ja mütoloogilisel ainekul suuri kompositsioone (kat. nr. 659—666). Ofordijoon on neis kerge, kuid üldmuljelt on lehed pealiskaudsed ja skitseerivad. Tema ofordid on olnud kaasajal tähelepanukeskmes, kuid hiljem kadus huvi nende vastu.

Oforditehnikat kasutati sageli maastike kujutamisel. Loodust ei esitatud vahetult nähtuna, vaid seda romantiseeriti 17. sajandi hollandi peisažistide A. van Everdingeni ja A. Waterloo laadis. Tähelepanu väärivad Ferdinand Kobelli (1740—99) väikesed maastikud (kat. nr. 268—445), milles Saksamaa loodust on nähtud idüllilises rahus ja romantilises ilus. Samas vaimus töötas ka oma aja kuulsaim maastikumaaliija Christian Wilhelm Dietrich (1712—74), saavutades oma õrnalt söövitatud ofortides siiski ka vahetut loodusetunnetust (kat. nr. 148—151).

Väga viljakas ofortist oli Johann Elias Ridinger (1698—1767), kelle pealaks oli metsloomade kujutamine nende omases ümbruses, metsas või mäestikus, sageli ka jahi olukorras. Loomad on tema lehtedes üldiselt nähtud poseerivalt, kusjuures üht liiki loomi või linde on paigutatud gruppidega detailiselt joonistatud ja kunstniku fantaasiaga kujundatud looduse foonile. Eriti rikkalikult on loomi ja taimi koondatud tihedaks kompositsiooniks sarjas „Paradiis“ (kat. nr. 602—605). Enamik lehti on varustatud nimede ja selgitavate tekstidega kujutatud looma eluviisist ja harjumustest. J. E. Ridingeri ofortides peegeldub rohkem jahimehe mõtteilma ja tähelepanekuid kui kunstniku tundlikku pilku. J. E. Ridingeri ulatuslikus töös abistas teda poeg Martin Elias Ridinger (1730—80), kes söövitaski isä joonistusi ja kordas oma teostes tema töövõtteid.

18. sajandi 2. poolel hakati väga agaralt tutvustama muuseumidesse ja erakogudesse talletatud kunstiväärtusi, kasutades reprodutseerimiseks sageli oforti kui kõige kiiremat ja hõlpsamat paljundustehnikat. Dresdeni Galerii inspektor Johann Anton Riedel (1736—1816) populariseeris tema hoolde usaldatud kunstiteoseid. Tundes suurt huvi Rembrandti teoste vastu, püüdis ta reprodutseerides jäljendada ka suure hollandi meistri käsitluslaadi (kat. nr. 626—657). Matthias Oesterreich (1716—78) võttis vaatluse alla krahv Brühli rikkaliku kollektsiooni, mille kuulsate kunstnike joonistustest on aga tema võrdlemisi jäme ofordijoon võtnud omapära ja muutnud need kaunis ühelaadseiks (kat. nr. 524—549). Johann Conrad Krügeri (1733—91) ja Johann Daniel Laurenzi (1729—1810) koostöös valminud vanade meistrite joonistuste kogumik, kus ofordile lisaks on kasutatud akvatintat, pliiatsimaneeri, laviid jm., toob loomutruult esile joonistuse ja laseb aimata selle tõelist ilu. Samuti Johann Gottlieb Presteli (1739—1808) tehtud ofordid F. Trevisani etüüdidest tabavad hästi sulejoonistuse hoogsat jooksu ning annavad varjundirikka värviga edasi sule pehmemat ja tugevamat rõhutamist paberil (kat. nr. 558—565).

Saksamaal võitis laia populaarsuse ja leviku lahingustseenide kujuatmine. Sel alal töötas viljaka maalijana Georg Philipp Rugendas (1666—1742), kes lõi ka samateemalisi oforte. Kuid tema sõdureid hobustel puhkehetkil, rännakuil või lahingutes kujutavate maalide ja joonistuste peamiseks tutvustajaks sai tema poeg Johann Christian Rugendas (1708—81). Ta liitis oskuslikult ofordi ja metsotinto, mõnikord ka akvatinta ning rakensdas trükkimisel kahte plaati — kollast ja musta, saavutades sellega maalilise üldmõju (kat. nr. 671—685).

Žanriliselt seisab J. C. Rugendasele lähedal Wilhelm Alexander Wolfgang von Kobell (1766—1855). Ta tundis samuti huvi hobuste vastu, kuid otsis neid kõige sagedamini Ph. Wouwermanni maalidelt, reprodutseerides neid meisterlikus akvatintatehnikas. Kasutades väga peent korni, on ta andnud peaaegu metsotintole iseloomuliku sametise pehmuse ja elava valgusemõju, mis laseb lehti paista rohkem originaalteostena kui reprodutsioonidena.

18. sajandi lõpul tekkis taas huvi puulõike vastu, mida pärast selle õitsemist 16. sajandil oli vähe kasutatud. Puuplaadiga hakkas katsetama Johann Georg Unger (1715—88), kes püüdis puulõikes jäljendada vasegravüürile omast detailset vormikõnet. Lõiganud peamiselt vinjette ja initsiaale, teostas ta puus J. W. Meili viis žanrilist joonistust (kat. nr. 736—740). Nende puhas ja peen lõige meenutab ofordi ja vaselõike viirutust ja annab edasi sulejoonistuse nõtkust. Poeg Johann Gottlieb Friedrich Unger (1755—1804) jätkas isa tööd. Ka tema lähtus vaselõike viirutusvõtetest, kuid taotles puulõikele iseloomulikku kontuuri selgust ja vormi lakoonilisust, mis peegeldub ühes tema peatöös „Weinsbergi naised“ (kat. nr. 741, 742).

Puulõikes väärib tähelepanu Johann Jürgen Buschi (1758—1820) leht Michelangelo reljefist (kat. nr. 115). Olles skulptor, modelleeris J. J. Busch vormi tugevate joontega viirutades. Kompositsiooni rikastab kahe värvi rakendamine — pruunikale taustale on kujutis trükitud mustaga, kusjuures tausta sisse on jäetud valgeid aktsente, mis rõhutavad Michelangelo jõulist vormikõnet. Väga meisterlikult on puusse viidud David Friedrich Bachi (1756—1829) joonistatud Vatikani stanzasid kaunistavate Raffaeli mitmete freskode tegelaste pead, mille hoogne joonistus on säilitanud väljendusrikkuse. D. F. Bach oli joonistaja ja puulõigete kogumiku (kat. nr. 2—13) väljaandja. Kahjuks pole ta täpsustanud, kas ta ise lõikas joonistused puusse või kasutas vilunud ksülograafi abi.

Paljud saksa kunstnikud, kes täiendanud end välismaal, asusid tööle võõrsil. Graafikud siirdusid Itaaliasse mitte niivõrd must-valge kunsti tehniliste oskuste viimistlemiseks kui üldise kunstihkkonna ja antiikmaailma pärandiga tutvumiseks, sest Rooma oli tunnustatud kunstikeskus, mille tähtsus sajandivahetusel kasvas klassitsismi kui kunstivoolu mõjuolekulisemise. Saksa graafikuist jäi püsivalt Itaaliasse Joseph Wagner (1706—80).

Tema asutatud kirjastuses ja vaselõiketöökojas Veneetsias õppis ja töötas palju õpilasi ja abilisi, nende hulgas mitmeid väljapaistvaid sakslasi ja itaallasi. Edukalt tegutsesid Itaalias kirjastajaina vennad Georg (1755—1805) ja Philipp (1737—1807) Hackertid.

Saksa graafikuile kujunes kõige tähtsamaks enesetäiendamise paigaks Pariis, kuhu 1736. aastal oli õppima läinud Johann Georg Wille (1715—1807). Saavutanud tunnustuse, jäigi ta Pariisi ja leidis koha prantsuse gravüürkunstis kui 18. sajandi 2. poole arvestatavamaid gravööre. J. G. Willel oli suuri teeneid pedagoogina, eriti saksa vasemeistrite, nagu J. G. v. Mülleri, C. G. Schultze, vendade Guttenbergide jt. oskuste täiustamisel.

Mitmed graafikud leidsid töövõimalusi Inglismaal, kuigi 18. sajandil oli seal tugevnenud oma rahvuslik koolkond, eriti metsotintistide näol. Pikemat aega töötas Londonis rohkem küll maalija, kui graafikuna Angeлика Kauffmann (1741—1807), kuni ta 1781. aastal asus Itaaliasse, mis jäi talle elupaigaks surmani. Tema ofordiharrastust esindavad kaks lehte (kat. nr. 255—256). Inglismaal sai hea vastuvõtu ka Maria Katharina Prestel (1747—94), kelle laitmatuid tehnilisi oskusi tõendab leht „Metsamaastik“ (kat. nr. 567), milles akvatintakorn on saavutanud Inglismaal populaarse metsotinto varjundirikkuse.

Küllalt palju sakslasi viibis lühemat või pikemat aega Baselis C. von Mecheli (1737—1818) kirjastuses nii õpilaste kui ka abilistena. Johann Martin Freissler (1715—94) kutsuti pärast täiendamist Pariisis Kopenhaagenisse õuegravööriks. Tema head võimed kajastuvad Raffaeli maali „Madonna della Sedia“ järgi teostatud harulduseks peetud vaselõikes (kat. nr. 551). Saksa graafikud leidsid tegevust ka Venemaal. Aastail 1757—62 viibis Peterburis G. F. Schmidt. 1796. aastal asus Peterburi keisri õuegravööriks Ignaz Sebastian Klauber (1753—1813), kes oli Pariisis olnud J. G. Wille õpilane. I. S. Klauberil oli suuri teeneid Peterburi Kunstide Akadeemia õppejõuna, kus tema juures õppisid vene gravüüri tublid meistrid N. I. Utkin, S. F. Galaktionov jt.

18. sajandil, eriti teisel poolel, võib täheldada Saksamaal väga elavat tegevust graafikavallas. Graafikuid oli palju, kuid virtuooslikkuseni jõudsid vähesed. Graafikaviljelemisele andis hoogu elav nõudmine gravüüride, eriti portreede järele.

Komplekteerides Tartu ülikooli kunstimuseumi, pidas K. Morgenstern silmas muuseumi kunstikogu kasutamist mitmesuguste õppeainete, eelkõige humanitaarkallakuga distsipliinide illustreerimiseks kuulsate teadlaste ja õpetlaste portreedega. Sellest on tingitud portreede arvukus. Tervikuna annab 18. sajandi saksa graafika ülikooli raamatukogus ammendava ülevaate selle aja saksa gravüürikunsti olukorrast.

ARNDT, Wilhelm (surn. 1813)

Vasegraveerija ja miniatuurimaalija, töötas kirjastajaile Berliinis, Wörlitzis ja Leipzigs.

1. **Friedrich von Matthisson** (1761—1831) — saksa luuletaja ja kirjanik (J. F. A. Tischbeini j.). Punktiirmaneer. 1798. J. 9×6,7. ÜR 4613. Plaadil par.: W Arndt sc: Wörlitz b. Dessau 98; vas.: Tischbein pinx.; keskel: MATTHISSON
M. II, lk. 270, 33; Drug. 13421.
K. Morgensterni kogust.

BACH, David Friedrich (1756—1829)

Õppis algul maalija A. B. Krügeri juures, hiljem Berliini KA direktori N. B. Lesueuri juures. Reisis Madalmaadel, Prantsusmaal ja Itaalias, Kopeeris Roomas Raffaeli teoseid. 1791 sai Breslau kunstikooli juhatajaks.

- 2.—13. **Vatikani maalide parimate peade kontuurjoonistused** (Raffaeli j.). Kogumik: tiitelleht, pühendus + 12 puulõiget. 1790. L. 44×53,5. ÜR 7630—7641.

Tiitellehel: UMRISSE DER BESTEN KOEPFE UND PARTIEN IM VATICAN NACH RAPHAEL URBINO GEZEICHNET UND HERAUSGEGEBEN VON DAVID BACH,...

1. **Vanamees lapsega**. Maalist „Ateena kool“. ÜR 7630. (Repr. nr. 1).
 2. **Noor naine**. Maalist „Heliodorose väljaajamine“. ÜR 7631.
 3. **Kaks naisepead**. Sama. ÜR 7632.
 4. **Ingli pea**. Sama. ÜR 7633.
 5. **Kirjutav noormees**. Maalist „Ateena kool“. ÜR 7634.
 6. **Archimedese õpilane**. Sama. ÜR 7635.
 7. **Archimedese õpilane**. Sama. ÜR 7636.
 8. **Sõdur**. Maalist „Attila sõjakäik“. ÜR 7637.
 9. **Ingli pea**. Maalist „Heliodorose väljaajamine“. ÜR 7638.
 10. **Homeros**. Maalist „Parnass“. ÜR 7639.
 11. **Noormees**. Maalist „Bolsena mess“. ÜR 7640.
 12. **Johannes**. Maalist „Kristuse muutumine“. ÜR 7641.
- Kõigil joonistuses par.: D. Bach fec.; vas.: Raphael S. U. pinx.
M. II, lk. 508; N. I, lk. 217; W. Kat. 4818.

BALZER, Johann (1738—99)

Õppis Prahas graveerija M. H. Rentzi juures. Oli krahv F. v. Sporcki teenistuses, hiljem tegutses Prahas koos oma vendade Gregori ja Matthiasega. Enim tuntud maastiku- ja žanripiltidega. Teada üle 100 teose.

14. Mehe rindportree (Rembrandti j.). Ofort, vaselõige. 1784. Pl. 28×18,6. ÜR 1410.

Plaadil par.: Gravé par Jean Balzer le fils 1784.; vas.: Peint par Paul Rembrand van Rijn.; keskel: Quadre de Rembrand d'un Gentilhomme Flammand.

M. II, lk. 664, 193.

Ostetud 1806.

15. Flaami talupoeg (C. Paudissi j.). Ofort, vaselõige. 1785. Pl. 27,7×18,4. ÜR 252.

Plaadil par.: Gravé par Jean Balzer le fils 1785.; vas.: Peint par Christoph Pauditz; keskel: Paisan Flamand, par Christoph Pauditz.

M. II, lk. 664, 191.

Ostetud 1803—08.

16. Aerudega purjelaev (N. Grundi j.). Ofort. J. 11,5×18. ÜR 4405. Lehel par.: Gravé par J. Bal...; vas.: ...par N. Grund /lehel mõlemad nurgad ära rebitud/.

17. Maastik ratsanikega (N. Grundi j.). Ofort. J. 12,8×17,1. ÜR 4406. Lehel par.: Gestochen von Joh. Balzer in Prag.; vas.: Gemalt von Norb. Grund,

18. Sügis (N. Grundi j.). Ofort. J. 12,6×19,9. ÜR 4407.

Lehel par.: Gestochen von Johann Balzer; vas.: Gemalt von Norb. Grund; keskel: Der Herbst.

19. Talv (N. Grundi j.). Ofort. 1777. J. 12,6×20. ÜR 4408.

Plaadil par.: Gestochen von Joh. Balzer 1777.; vas.: Gemahlt von Norbert Grund

20. Maastik mälestussambaga (N. Grundi j.). Ofort, vaselõige. Pl. 19×25,4. ÜR 5253.

Plaadil par.: Gestochen von Iohann Balzer.; vas.: Gemalt von Norb. Grund.

Nr. 16—20 M. III, lk. 663, 160.

Ostetud 1803—08.

BAUSE, Johann Friedrich (1738—1814)

Iseõppijana töötas Halles raamatukaupmeestele, 1759 siirdus aastaks Augsburgi J. J. Haidi töökotta. Seejärel töötas kodulinnas, võttes eeskujuks G. Edelincki, F. Poilly, J. G. Wille jt. prantsuse gravöride teoseid. 1766 asus Leipzigsisse, kus võitis kuulsuse portreede graveerijana. Oli Dresdeni ja Leipzigi KA liige, 1786 valiti Berliini ja 1796 Stokholmi KA auliikmeks, 1805 nimetati professoriks. Oma aja hinnatumaid meistreid. Kasutas mitmesuguseid graafilisi tehnikaid. Teada u. 250 lehte.

3. J. F. Bause (A. Graffi j.). Kuramaa hertsoginna Dorothea. Vaselöige. 1793.
Nr. 52.

21.—22. Hoolas perenaine (G. Dou j.). Vaselõige. 1766. Pl. 27,5×20. ÜR 1165, 1210.

Plaadil par.: I. F. Bause sculps. 1766.; vas.: Gerard Douw pinx.; keskel: Die fleissige Hausfrau.

M. III, lk. 160, 35; N. I. lk. 330; H.-R. II, lk. 232, 47; Pract. Handb. lk. 23, 3; Th.-B. III, lk. 93.

Üks eksemplar ostetud 1803—08.

23. Christian Fürchtegott Gellert (1715—69) — saksa luuletaja ja kirjanik, professor Leipzgis (A. F. Oeseri j.). Vaselõige. 1767. Pl. 27×19,4. ÜR 439.

Plaadil par.: J. F. Bause Sculps. Lips. 1767.; vas.: A. F. Oeser pinx.

Joonises keskel: C. F. GELLERT

II plaadiseisund. M. III, lk. 163, 178; N. I, lk. 331; H.-R. I, lk. 232; Drug. 7261.

24.—25. Usaldusalune (J. Kupezki j.). Vaselõige. 1768. Pl. 25×19,2. ÜR 217, 218.

Plaadil par.: I. F. Bause Sculps. Lips. 1768.; vas.: Joh. Kupetzkij pinx.; keskel: Die Vertraute.

ÜR 217 on I plaadiseisund, ÜR 218 II plaadiseisund. M. III, lk. 160, 34; H.-R. II, lk. 232, 48.

Üks leht on saadud K. Morgensterni kogust, teine ostetud 1803—08.

26. Friedrich August Junius (1718—68) — saksa jurist, Leipzigi rae-härra. Vaselõige. 1769. Pl. 35,5×26,6. ÜR 511.

Plaadil par.: I.F. Bause sc. Lips.

Joonises keskel: FRIDERICUS AUGUSTUS IUNIUS...

M. III, lk. 164, 183; Drug. 10367.

Ostetud 1806.

27. Gottlieb Wilhelm Rabener (1714—71) — saksa kirjanik-satiirik (A. Graffi j.). Vaselõige. 1769. J. 25×17,4. ÜR 1024.

Plaadil par.: I.F. Bause sculps. Lips.; vas.: Anton Graff pinx.

Joonises all: G. W. RABNER

M. II, lk. 164, 185; N. I, lk. 330; H.-R. II, lk. 232; Drug. 16721.

K. Morgensterni kogust.

28. Pärlane (F. van Mierise j.). Vaselõige. 1769. Pl. 27,2×19. ÜR 193.

Plaadil vas.: I.F. Bause sculps. Lipsiae 1769; par.: Franz Mieris pinx.

Joonises keskel: DER PERSIANER

M. III, lk. 160, 33; N. I, lk. 330; Pract. Handb., lk. 237; W. Kat. 12399.

29. Christian Sigismund Horn (1660—1736) — Freibergi linnapea (J. F. W. Charpentier' j.). Vaselõige. 1771. Pl. 38,6×27,3. ÜR 625. (Repr. nr. 2).

Signatuur puudub.

Joonises all: CHRISTIANO SIGISMVNDIO HORNIO... SENATVS FREYBERGENSIS...

M. III, lk. 164, 192; N. I, lk. 330; Drug. 9349.

1769 tegi Freibergi raad J. F. Bausele ettepaneku graveerida teeneka linnakodaniku C. S. Horni portree. Õuegravöör F. C. Boethius, hoidnud enda käes J. F. W. Charpentier' portreejoonistust, oli loobunud graveerimisest. 1771 esitas J. F. Bause portree tõmmise, mida vastavalt magistraadi soovile oli korrigeerinud. Magistraat omandas plaadi ja andis raearhiivi hoiule, tõmmiste tegemise aga keelas. Põhjuks toodi asjaolu, et J. F. W. Charpentier' joonistust ei olnud enne graveerimist avalikkusele tutvustatud. Säilinud tõmmised tegi J. F. Bause ilmselt enda tarvis graveerimise käigus ja need on väga haruldased.

30. Salomon Gesner (1730—87) — šveitsi luuletaja, maali ja ofortist (A. Graffi j.). Vaselõige. 1771. J. 25,2×17,2. ÜR 4602.

Plaadil par.: I. F. Bause sculps. Lips. 1771.; vas.: Anton Graff pinx.

Joonises all: SALOMON GESNER

M. III, lk. 164, 190; N. I, lk. 330; H.-R., lk. 232, 24—46/3; W. Kat. 7684; Drug. 7451.

K. Morgensterni kogust.

31. Gotthold Ephraim Lessing (1729—81) — saksa kirjanik ja filosoof (A. Graffi j.). Vaselõige. 1772. J. 25,1×18. ÜR 2298.

Plaadil par.: I. F. Bause sculps. 1772; vas.: Anton Graff pinx.

Joonises keskel: G. E. LESSING

II plaadiseisund. M. III, lk. 164, 195; N. I, lk. 330; H.-R. II, lk. 232, 24—46/5; Drug. 11887.

K. Morgensterni kogust.

32. Kolm apostlit (M. da Caravaggio joonistusest A. F. Oeseri j.). Ofort, vaselõige. 1772. Pl. 31, 8×40,7. ÜR 1164.

Plaadil par.: J. F. Bause fec. aq. forti Lips. 1772; vas.: Michel Angelo da Carav. pinx.; keskel: Oeser delineavit. Die dreij Apostel.

II plaadiseisund. M. III, lk. 159, 7; N. I, lk. 330; H.-R. II, lk. 232, 52.

Ostetud 1803—08.

33. Albrecht von Haller (1708—77) — saksa arst, botaanik, matemaatik ja luuletaja, professor Göttingenis (S. Freudenbergeri j.). Vaselõige. 1773. Pl. 27,3×20,3. ÜR 1154.

Plaadil par.: I. F. Bause Sculps. Lips. 1773; vas.: S. Freudenberger pinx. Bern.

Joonises all: ALBRECHT v. HALLER

II plaadiseisund. M. III, lk. 164, 201; N. I, lk. 331; Drug. 8281.

Ostetud 1803—08.

34. Johann Georg Sulzer (1720—79) — saksa esteetik ja matemaatik, professor Berliinis (A. Graffi j.). Vaselõige. 1773. Pl. 27,5×20,3. ÜR 2299. Plaadil par.: J. F. Bause sculps. Lips. 1773.; vas.: Ant. Graff pinx.

Joonises all: IOH. GEORGE SULZER

II plaadiseisund. M. III, lk. 164, 200; N. I, lk. 330; H.-R. II, lk. 232, 24—46/7; Drug. 20580; W. Kat. 7980.

Ostetud 1803—08.

35. Venus ja Amor (C. Cignani j.). Vaselõige. 1775. Pl. 36,3×26,7. ÜR 1157.

Plaadil par.: Joh. Fried. Bause sculps. Lipsiae 1775; vas.: Carlo Cignani pinxit.; keskel: VENUS und AMOR

II plaadiseisund. M. III, lk. 160, 12; N. I, lk. 330; H.-R. II, lk. 232.

Ostetud 1803—08.

36. Johann Joachim Winckelmann (1717—68) — saksa kunstiteadlane (A. v. Maroni j.). Vaselõige. 1776. Pl. 26,5×19,1. ÜR 1028.

Plaadil par.: I. F. Bause Sculps. Lips. 1776; vas.: Ant. Maron pinx. Romae. 1768.

Joonises keskel: IOH. WINKELMANN

III plaadiseisund. M. III, lk. 164, 205; N. I, lk. 331; H.-R. II, lk. 232, 24—46/13; Drug. 23177.

K. Morgensterni kogust.

37. Abrahami ohver (A. F. Oeseri j.). Ofort, vaselõige. 1777. Pl. 24,9×18,8. ÜR 1155.

Plaadil par.: I. F. Bause fec.; vas.: A. F. Oeser del.; keskel: Abrahams Brandopfer.

IV plaadiseisund. M. III, lk. 159, 2; H.-R. II, lk. 233, 56.

K. Morgensterni kogust.

38. Rändmuusikud (C. W. E. Dietrichi j.). Pliiatsimaneer. 1777. Pl. 25,7×21,7. ÜR 94.

Plaadil par.: Bause fec.; vas.: Dietrich del.

M. III, lk. 161, 42; N. I, lk. 330.

39. Rändmuusikud (Duchiny j.). Ofort, vaselõige. Pl. 45,5×33. ÜR 95.

Plaadil par.: Bause sc.; vas.: Duchiny Pinx.; keskel: LES MUCIENS AMBULANS

40. Maastik Weimari lähistel (A. F. Oeseri j.). Akvatinta. 1777. Pl. 32,2×25,9. ÜR 1169.

Plaadil par.: I. F. Bause fec. 1777; vas.: A. F. Oeser delin.

I plaadiseisund. M. III, lk. 161, 109.

Ostetud 1803—08.

41. Isaarmastuse võim (B. Rode j.). Ofort, vaselõige. 1780. Pl. 27,2 × 32,4. ÜR 1166.

Plaadil par.: I. F. Bause Lips. 1780; vas.: Bernhard Rode delin.; keskel: Die Macht der väterlichen Liebe.

II plaadiseisund. M. III, lk. 160, 16.

Ostetud 1803—08.

42. Johann Reinhard Forster (1729—98) — saksa loodusteadlane, professor Halles (A. Graffi j.). Vaselõige. 1781. Pl. 27,7 × 19,6. ÜR 1017.

Plaadil par.: I. F. Bause sculps. Lips. 1781.; vas.: Ant. Graff pinx.; keskel: I. R. FORSTER

II plaadiseisund. M. III, lk. 164, 206; Drug. 6221.

K. Morgensterni kogust.

43. Idamaa mees (C. W. E. Dietrichi j.). Ofort, vaselõige. 1782. Pl. 22,1 × 18,2. ÜR 184.

Plaadil par.: J. F. Bause fec. 1782; vas.: C. W. E. Dietrich del.

III plaadiseisund. M. III, lk. 160, 32.

Ostetud 1803—08.

44.—45. Mees orientalse peakattega (C. W. E. Dietrichi j.). Metso-
tinto. 1782. Pl. 23,7 × 17,5; 22,4 × 17,3. ÜR 1151, 1152.

Plaadil par.: Bause sculps. 1782; vas.: Dietrich pinx.

ÜR 1151 on II, ÜR 1152 III plaadiseisund. M. III, lk. 160, 82.

Mõlemad ostetud 1803—08.

46. Kristuse pea (G. Reni maalist A. F. Oeseri joonistuse j.). Akvatinta, pliatsimaneer. 1783. Pl. 34,3 × 25,4. ÜR 1171.

Plaadil par.: J. F. Bause sculps. Lips. 1783; vas.: Oeser del. nach Guido R.

II plaadiseisund. M. III, lk. 159, 5; H.-R. II, lk. 233, 57.

Ostetud 1803—08.

47. Serena (J. B. Greuze'i j.). Punktiirmaneer. 1785. Pl. 28,7 × 21,3. ÜR 1162.

Plaadil par.: I. F. Bause fecit. 1785; vas.: I. B. Greuze pinx.; keskel: SERENA.

II plaadiseisund. M. III, lk. 160, 23; H.-R. II, lk. 233, 59.

Ostetud 1803—08.

48. Suveõhtu (D. F. Bachi maalist Juliane Bause joonistuse j.). Akva-
tinta. 1787. Pl. 32,5 × 44,5. ÜR 1170.

Plaadil par.: von J. F. Bause geätzt 1787; vas.: nach Bach von Juliane Bause gezeichnet; keskel: DER SOMMER ABEND.

II plaadiseisund. M. III, lk. 161, 111; H.-R. II, lk. 233, 54.

Ostetud 1803—08.

49. Ernst Platner (1744—1818) — saksa arst ja antropoloog, professor Leipzgis (A. Graffi j.). Vaselõige. 1790. Pl. 26,8×20. ÜR 4608.

Plaadil par.: I. F. Bause sculps. 1790; vas.: Ant. Graff pinx.

Joonises all: E. PLATNER

II plaadiseisund. M. III, lk. 165, 216; Drug. 16318.

K. Morgensterni kogust.

50. Amor noolega (R. Mengsi maalist C. J. J. Seydelmanni joonistuse j.). Vaselõige. 1790. Pl. 28,6×20,1. ÜR 1156.

Plaadil par.: I. F. Bause sculps. Lips.; vas.: A. R. Mengs pinx. Seydelmann del.

III plaadiseisund. M. III, lk. 160, 13; H.-R. II, lk. 233, 62; W. Kat. 638, 5041; Pract. Handb., lk. 23, 11.

Ostetud 1803—08.

51. Luise Augusta (A. Graffi j.). Vaselõige. 1791. Pl. 30×21,8. ÜR 1161.

Plaadil par.: J. F. Bause sculps 1791; vas.: A. Graff pinx.

Joonises: LOVISA AVGVSTA...

III plaadiseisund. M. III, lk. 162, 134; N. I, lk. 331; H.-R. II, lk. 231, 16; Drug. 12291.

Ostetud 1803—08.

Luise Augusta (1771—1807), Taani kroonprintsess, abiellus 1786 Schleswig-Holsteini hertsogi Friedrich Christianiga (1765—1814).

52. Kuramaa hertsoginna Dorothea (A. Graffi j.). Vaselõige. 1793. Pl. 30,5×22,1. ÜR 385. (Repr. nr. 3).

Plaadil par.: I. F. Bause sculps. 1793; vas.: A. Graff pinx.

Joonises: DOROTHEA REGIERENDE HERZOGIN VON CURLAND. M. III, lk. 162, 140; H.-R. II, lk. 231, 17.

Ostetud 1803—08.

Anna Charlotte Dorothea, sündinud krahvinna Medem (1761—1821), abiellus 1779 Kuramaa hertsogi Peter Bironiga (1724—1800).

53. Mängivad lapsed (J. H. Rambergi j.). Ofort. 1790. Pl. 16×27,1; 15,5×27. ÜR 1158a, b.

Joonises par.: a) Bause fec.; b) J. F. Bause sculps; vas.: a ja b) Ramberg del

M. III, lk. 161, 40, 41.

54. Maastik taluhoonetega (J. G. Wagneri j.). Ofort, vaselõige. 1796. Pl. 14,3×16,9. ÜR 1163a.

Plaadil par.: Bause fec.; vas.: J. G. Wagner pinx.

M. III, lk. 161, 105.

Ostetud 1803—08.

55. Maastik karjaga jõe ääres (J. G. Wagneri j.). Ofort, vaselõige, 1798. Pl. 15,7×19,4. ÜR 1163b.

Plaadil par.: Bause sculps.; vas.: J. G. Wagner pinx.

M. III, lk. 161, 106.

Ostetud 1803—08.

56. Tõusev kuu (J. G. Wagneri j.). Ofort, vaselõige. 1799. Pl. 20,1×24,6. ÜR 1159.

Plaadil par.: Bause sculps. 1799; vas.: J. G. Wagner pinx.; keskel: DER AUFGEHENDE MOND.

M. III, lk. 161, 107.

Ostetud 1803—08.

57. Lucinde (P. E. Falconet' j.). Metsotinto. 1780. Pl. 24,5×17. ÜR 1160.

Plaadil par.: J. F. Bause sculps. Lips.; vas.: P. Falconet pinx.; keskel: Lucinde.

II plaadiseisund. M. III, lk. 160, 31.

Ostetud 1803—08.

58. Kaks istuvat naisfiguuri pilvedel (A. F. Oeseri j.). Ofort. 1796. Pl. 30,5×23,5. ÜR 1168.

Plaadil par.: J. F. Bause sc.; vas.: A. F. Oeser del.

II plaadiseisund. M. III, lk. 160, 18.

A. F. Oeseri originaaljoonistus ÜR 3553.

59. Tütarlapse portree (J. Reynoldsi j.). Punktiirmaneer. Pl. 22,3×18,9. ÜR 1153.

Plaadil par.: J. F. Bause sc.; vas.: J. Jos. Reynolds inv.

Ostetud 1803—08.

60. Kapitoorium Roomas (koos C. W. Griessmanniga F. Kaisermanni j.). Ofort. Pl. 21,4×29. ÜR 1167.

Plaadil par.: Bause et Griessmann sculps. Lipsiae; vas.: Keisermann delin. Romae; keskel: Das Capitolum in Rom bey einer nächtlichen Beleuchtung.

III plaadiseisund. M. III, lk. 161, 112.

Ostetud 1803—08.

BEICH, Joachim Franz (1665—1748)

Õppis kunstnikust isa juures ja tegutses Baieri kuurvürsti õuemaalijana. Viibis pike-mat aega Itaalias. Oma aja parimaid maastikumaalijaid. Teada u. 30 oforti.

61. Mägimaastik. Ofort. L. 22,9×14,6. ÜR 2781.

Joonises par.: IB f /monogramm/.

M. III, lk. 338.

BERGER, Daniel (1744—1824)

Õppis vasegraveerijast isa ja Berliini KA direktori B. N. Lesueuri juures, hiljem täiendas end G. F. Schmidti töökojas. Võitis populaarsuse illustatsioonidega. 1778 sai Berliini KA liikmeks, 1787 vaselõike professoriks.

62. Markiis de Sabran (E. Vigée-Lebrun j.). Pliatsi- ja punktiirmaneer. 1787. Pl. 32,4×25,9. ÜR 1007.

Plaadil par.: Grave par D Berger 1787; vas.: Peint par L. E. Vigée le Brun; keskel: Madame le Marquise de Sabran.

M. III, lk. 60, 43; H.-R. II, lk. 273, 14.

Ostetud 1803—08.

BERNIGEROTH, Martin (1670—1733)

Õppis Leipzgis maali ja E. Andersoni juures. Töötas peamiselt portree alal. Oli Saksi kuurvürsti õuegravöör.

63. Johann Michael Albrecht (1653—1724) — kaupmees, Gera linna-pea. Ofort, vaselõige. Pl. 37,7×26,6. ÜR 981.

Plaadil par.: Bernigeroth sc. Lips.; keskel: Johann Michael Albrecht...

BEYEL, Daniel (1760—1823)

Pole teada, kelle juures omandas graveerimisõiguse. 1785 asus Zürichist Münchenisse, hiljem õppis Halles anatoomiat. Teostas rea Halle professorite portreesid.

64. Friedrich August Wolf (1759—1824) — saksa kriitik ja filoloog, professor Halles. Vaselõige. Pl. 16,1×10,2. ÜR 4614.

Plaadil par.: D. Beyel sc.; keskel: FR. AUG. WOLF...

M. III, lk. 782, 11; Drug. 23342.

K. Morgensterni kogust.

BISLINGER, Heinrich Theodor (1742—?)

Õppis Düsseldorfis KA-s, 1774 sai sama akadeemia liikmeks ja professoriks. Maalimise kõrval tegeles graveerimisega.

65.—114. Uus kogu estampe. (Koos J. G. Huckiga. Vt. lk. 46). Kogumik: tiitelleht, pühendus + 50 oforti. 1781. L. 46,1×33. ÜR 7642—7691. Tiitellehel: NOUVELLE COLLECTION D'ESTAMPES CONTENANT CINQUANTE PIÈCES EN EAU FORTE D'APRÈS LES DESSEINS ORIGINAUX DE Raphael... GRAVÉES PAR THEODOR BISLINGER et GERARD HUCK... A Dusseldorf 1781.

3-osaline sariväljaanne, käesolev kogumik on sarja kolmas osa. W. Kat. 9891.

BUSCH, Johann Jürgen (1758—1820)

Õppis Kopenhaagenis skulptuuri. 1783 siirdus stipendiaadina Rooma. Kaotanud 1808 stipendiumi, hakkas kopeerima antiikskulptuure.

115. Figuraalne kompositsioon (Michelangelo reljeefist A. J. Carstensi j.). Värv. puuldige. 1793. J. 39,3×52. ÜR 2296.

Joonises par.: 1793. I. Busch sculp.; vas.: A. Carstens del. Romae.

K. Morgensterni kogust.

CHODOWIECKI, Daniel Nikolaus (1728—1801)

Isa soovil asus Danzigis ette valmistuma kaupmeheametile. 1743 siirdus Berliini, kus äriteenistuse kõrval õppis emailimaali. 1754 asus iseseisvalt tööle emaili- ja miniatuurimaalijana, täiendades end õlimaalis. 1758. aastast hakkas eksperimenterima graafikatehnikatega ja teostama ofordis väikeseformaadilisi illustratsioone, mida on teada üle 2000. 1764 sai Berliini KA liikmeks, 1797 direktoriks.

116. Wilhelm Tell. Ofort. Pl. 36,3×41,8. ÜR 346.

Plaadil vas.: D. Chodowiecki del. et sculpsit.; keskel: WILHELM TELL II plaadiseisund. N. II, lk. 521; H.-R. II, lk. 186, 220; W. Kat. 5048.

Wilhelm Tell, legendaarne Šveitsi rahvuskangelane 14. sajandist. Keeldus kuuletumast Habsburgide soost foogt Gesslerile. Karistuseks pidi noolega laskma õuna oma poja pea peal. Täitnud selle, ütles Tell, et teine nool oli määratud foogtile, kui ta poleks tabanud õuna. Tell vangistati, kuid ta põgenes ja tappis mägedes Gessleri. Võidelnud oma rahva vabaduse eest, hukkus Tell uppuvat last jõest päästes. Legendi on kasutanud F. Schiller draama „Wilhelm Tell“ (1804) loomisel, võttes aluseks 16. sajandi kroonika.

117. Jean Calas jätab oma perekonnaga jumalaga. Ofort. 1768. J. 30×42,5. ÜR 312.

Plaadil par.: Inv. peint, & gravé par D. Chodowiecki à Berlin. 1768; keskel: LES ADIEUX DE CALAS A SA FAMILLE...

II plaadiseisund. N. II, lk. 521; H.-R. II, lk. 180—181; W. Kat. 790; Th.-B. VI, lk. 520.

K. Morgensterni kogust.

Jean Calas (1698—1762), usufanatismi ohvriks langenud Toulouse'i kaupmees, protestant. 13. X 1761 leiti tema vanim poeg, kes olevat tahtnud hakata katoliiklaseks, poodult. Surmas süüdistati isa, kes mõisteti surma piinamise ning rattal purukskiskumise läbi. Lapsed saadeti kloostrisse, lesk ja üks poeg asusid Genfi. Voltaire kirjutas sellest protsessist, mille peale asja revideeriti ja 1765 tuvastati, et perekond oli süütult kannatanud ning tema õigused ja vara taastati. D. N. Chodowiecki maalis kompositsiooni J. Calas äraviimisest, mis 1767—68 teostatud ofordi kaudu võitis laialdase populaarsuse.

118. Zieten istub oma kuninga ees 25. jaanuaril 1785. a. Ofort, vaselõige. J. 42,5×54,7. ÜR 504.

Plaadil par.: Gezeichnet und gestochen von D. Chodowiecki; keskel: Zieten sitzend vor seinem Könige 25ten Januar 1785.

119. Sama. Ofort. Pl. 22,8×34,5. ÜR 505.

Portreede skeem numbrite ja nimedega kompositsioonis kujutatud tege-
lastest.

N. II, lk. 521; H.-R. II, lk. 186, 222; W. Kat. 2220.

Hans Joachim Zieten (1699—1786), Preisi sõjaväelane. Astus 1714 armeesse. 1744 jõudis kindralmajori aukraadini. Langenud intriigide ohvriks ja kaotanud kuninga soosingu, tahtis ta armeest lahkuda. Kuningas pakkus lepitust ja nimetas 7-aastase sõja puhkedes 1756 Zieteni kindralleitnandiks. Sõja ajal oli ta kuninga lähikonnas ja viimase äraolekul ülemjuhatajaks. Hiljem elas Zieten Berliinis ja Wustaus, kus kuningas teda korduvalt külastas.

CLAR, Johann Friedrich August (1768—1844)

Töötas Berliinis portree- ja raamatugraafika alal.

120. Preisi kuninganna Luise (N. Laueri j.). Värv. punktiirmaneer. 1799. Pl. 40,5×29,1. ÜR 1523.

Plaadil par.: Clar sculp.; vas.: Lauer pinx; keskel: LOUISE Königin von Preussen.

Th.-B. VII, lk. 43.

K. Morgensterni kogust.

Augusta Wilhelmine Amalie Luise (1776—1810), Mecklenburg-Strelitzi hertsogi tütar, 1793 abiellus Preisi kroonprints Friedrich Wilhelmiga, 1797 sai kuningannaks.

CORVINUS, Johann August (1683—1738)

Töötas Leipzgis, alates 1705 Augsburgis. Tuntud peamiselt arhitektuurivaadetega.

121. Johann Philipp Treuner (1666—1722) — teoloog Augsburgis ja Weimaris, professor Jenas (T. Laubi j.). Vaselõige. Pl. 45×35,5. ÜR 994.

Plaadil par.: ...Perfertigt und praesentirt von loh: August: Corvinus; vas.: Tobias Laub effigiem pinxit.

Joonistuses: Johann Philipp Treuner...

DARNSTEDT, Johann Adolf (1769—1844)

Õppis a-st 1784 Dresdeni KA-s A. Zinggi juures joonistamist, a-st 1791 C. G. Schultze juures graveerimist. Jäi Dresdenisse tööle ja saavutas kuulsuse maastike graveerimisega. 1811 sai Dresdeni ja Berliini, 1814 Milano, 1815 Kopenhaageni ja Peterburi KA liikmeks. 1815 nimetati Dresdeni KA erakorraliseks professoriks.

122.—147. Seifersdorff org. Kogumik: 26 lehte. Ofort. 1792. Pl. 16×11.
ÜR 8893—8918.

Kõigil plaatidel vas.: Darnstedt del. et sc.; keskel kujutatud paiga nime-
tus.

N. III, lk. 276; Th.-B. VIII, lk. 408.

Ostetud 1803—08.

DIETRICH (DIETRICY), Christian Wilhelm Ernst (1712—74)

Õppis algul kunstnikust isa, a-st 1724 A. Thiele juures Dresdenis, 1728 siirdus Arn-
stadt, kus hakkas katsetama ofordiga. 1741 asus Dresdenisse ja sai kuningas
August III õuemaalijaks. 1743 oli stipendiaadina Itaalias. 1748 nimetati Dresdeni
Galerii inspektoriks, 1764 Dresdeni KA professoriks.

148. Maastik maakiriku ja puusillaga. Ofort. 1747. Pl. 15,3×19.
ÜR 226.

Joonises all vas.: Dietricij 1747

149. Maastik varemetega. Ofort. Pl. 2,8×8,6. ÜR 5293.

Joonises ülal par.: D

150. Mägimaastik jõega. Ofort. Pl. 9,1×14,1. ÜR 5294.

Joonises ülal vas.: Dietrich f.

151. Mägimaastik. Ofort. Pl. 5,8×8,6. ÜR 5295.

Signatuur puudub.

DIETSCH, Johann Christoph (1710—69)

Nürnbergi kunstnikeperekonna nimekaim liige, tuntud peamiselt akvarellis maas-
tikega.

152. Maastik oja ja teega. Ofort. Pl. 19,7×26,7. ÜR 250.

Plaadil vas.: J. C. Dietsch inv. et fec.

N. III, lk. 402.

Ostetud 1803—08.

EICHLER, Matthias Gottfried (1748—p. 1818)

Õppis oma isa, G. Ph. Rugendase ja J. G. Thelotti, a-st 1767 E. Verhulsti juures.
Töötas 1773—1805 Baselis ja Bernis raamatukaupmeestele, a-st 1805 Augsburgis.

153. Innsbrucki vaade (P. Marchioretto j.). Ofort. Pl. 20,6×23,1.
ÜR 1862.

Plaadil par.: Grave par M. G. Eichler; vas.: Peint par P. Marchioretto;
keskel: VUE D'INSBRUCK PRISE SUR LA PLACE DE TIREUS
Ostetud 1803—08.

154. Vaade Wiltau kosele (P. Marchioretto j.). Ofort. Pl. 20,8×23,1.
ÜR 1863.

Plaadil par.: Grave par M. G. Eichler; vas.: Peint par P. Marchioretto.;
keskel: VUE DE LA CASCADE DE WILTAU PRE D'INSBRUCK
Ostetud 1803—08.

FREY, Johann Michael (1750—p. 1818)

Põhiliselt iseõppija, töötas Augsburgis maastikumaalija ja ofortistina.

155. Maastik talumajadega (M. D. Wagneri j.). Ofort. J. 15,9×21,7. ÜR 5279.
Plaadil keskel: I. M. Freij, Fec.; vas.: ...Wagnerin, pinx.
N. IV, lk. 489.
Ostetud 1803—08.

FRIEDRICH, Jakob Andreas vanem (1684—1751)

Õppis C. Weigeli juures, töötas Nürnbergis vasegravööri ja ofortistina.

156. Lahingustseen võitlevate ratsanikega (G. Ph. Rugendase j.). Ofort, vaselõige. L. 27,2×33,5. ÜR 31.
Plaadil par.: Jakob Andreas Friedrich Sculpsit; vas.: Philipp Rugendas pinxit.
157. Lahingustseen vasemale tormavate ratsanikega (G. Ph. Rugendase j.). Ofort, vaselõige. L. 24,1×33,1. ÜR 32.-
Plaadil par.: Jakob Andreas Friedrich Sculpsit; vas.: ...Philipp Rugendas pinxit.
158. Lahingustseen ratsanikega (G. Ph. Rugendase j.). Ofort, vaselõige. L. 21,9×33,6. ÜR 362.
Plaadil par.: Jakob Andreas Friedrich Sculpsit; vas.: Philipp Rugendas pinxit.
159. Lahingustseen ratsanikega (G. Ph. Rugendase j.). Ofort, vaselõige. J. 25,2×33. ÜR 363.
Plaadil par.: Jakob Andreas Friedrich Sculps.; vas.: Philipp Rugendas pinxit.

FRIEDRICH, Johann Christian Jakob (1747—1815)

Algteadmised sai isalt, a-st 1765 oli Dresdeni KA-s C. Hutini ja J. B. Casanova õpilane. Töötas peamiselt natüürmordi ja maastiku alal.

160. Maastik karjaga. Ofort. J. 17,5×23. ÜR 5278.
Plaadil vas.: I. C. I. Friedrich, inv. et fec.
Ostetud 1803—08.

GEYSER, Christian Gottlieb (1741—1803)

1761 asus Leipzigsse juurat õppima, selle kõrval võttis A. F. Oeserilt joonistustunde ja pühendus hiljem täielikult kunstile. 1766 kutsuti Leipzigi KA õppejõuks. 1770 asus tööle vabakunstnikuna, töötades peamiselt raamatugraafikuna. 1771 sai Leipzigi KA liikmeks.

4. A. Graff. Autoportree. Ofort. Nr. 164.

161. Kaev tee ääres (F. Fergi j.). Ofort. Pl. 32,5×24,6. ÜR 489.

Plaadil par.: Chr. Gottl. Geyser sculps. Lips.; vas.: Ferg pinxit; keskel: Der Brunnen am Wege.

N. V, lk. 124; Joubert II, lk. 81; H.-R. II, lk. 269, 27.

162. Püha õhtusöömaaeg (A. F. Oeseri j.). Ofort, vaselõige. 1802. Pl. 29,5×22,5. ÜR 1898.

Plaadil par.: C. G. Geyser sculpt.; vas.: A. F. Oeser pinx.; keskel: DIE NACHTMAHLSFEYER JESU

Th.-B. XIII, lk. 515.

Ostetud 1803—08.

Püha õhtusöömaaeg toimus Jeesus Kristuse surmaeelsel õhtul koos kaheteistkümne jüngriga. Kunstis sagedasti kasutatud motiiv, kujutatud tihti kloostrite refektuuriumide seinal.

GLUME, Johann Gottlieb (1711—78)

Õppis J. Harperi ja A. Pesne'i juures portreemaalil. Teada u. 36 oforti.

163. Kepile toetuv vanamees. Ofort. 1749. Pl. 12,9×10,7. ÜR 1195.

Joonises ülal vas.: J. G. Glume fec. 1749.

GRAFF, Anton (1736—1813)

Õppis Winterthuris J. U. Schellenbergi juures joonistamist ja 1756 Augsburgis J. J. Haidi töökojas vasegraveerimist. A-st 1759 töötas portreemaalijana Augsburgis, Regensburgis, Winterthuris ja Zürichis, 1766 kutsuti Dresdeni KA-sse. Oma aja tuntumaid portretiste. Teostanud kolm oforti.

164. Autoportree. Ofort. Pl. 18×12,5. ÜR 502. (Repr. nr. 4).

Signatuur puudub.

Plaadil all kaks skitseeritud pead ja orden.

I plaadiseisund, proovitrükk. Haruldane. Muther, lk. 110; W. Kat. 5304; Drug. 7775; Berkenhagen, lk. 121, 332.

K. Morgensterni kogust.

165. Johann Georg Sulzer. (Vt. nr. 34). Ofort. Pl. 15,4×9,1. ÜR 503.

Signatuur puudub.

I plaadiseisund. Muther, lk. 110; Drug. 20579; Berkenhagen, lk. 352, 1348. K. Morgensterni kogust.

166.—167. Detmar Friedrich Wilhelm Basse — kaupmees Frankfurtis. Ofort. Pl. 18,5×11,2. ÜR 561, 562.

Signatuur puudub. ÜR 562 tuši ja gvašiga varjutatud. Haruldane.

I plaadiseisund. Muther, lk. 110; Berkenhagen, lk. 352; W. Kat. 789; Drug. 1044.

K. Morgensterni kogust.

GRIESSMANN, C. W. (1765—?)

J. F. Bause õpilane, töötas vasegraveerijana Leipzgis. Vt. nr. 60.

168. Jairuse tütre surnust äratamine (Rembrandti j.). Ofort, vaselõige. Pl. 23,2×26,9. ÜR 1411.

Plaadil vas.: Nach Rembrandt von C. W. Griessmann geätzt, Schüler v. He. Bause; keskel: LAIRI TOECHTERLEIN

N. V, lk. 272; Th.-B. XI, lk. 25.

Ostetud 1803—08.

Uue Testamendi järgi kogudusevanema Jairuse 12-aastase tütre surma järel kutsuti kohe kohale Jeesus Kristus, kes väitis, et laps magab, kuid teda ei usutud. Kristus võttis lapse käest kinni ja see tõusis üles.

GUTTENBERG, Carl Gottlieb (1743—90)

Õppis J. J. Preissleri ja A. A. Haueri juures Nürnbergis. Töötas Baselis C. v. Mecheli kirjastuses, hiljem Pariisis.

169. Esimene vaade Šveitsist (F. Schützi j.). Ofort, vaselõige. 1778. Pl. 49,7×38,6. ÜR 380. (Repr. nr. 5).

Plaadil par.: Gravé par Carl Guttenberg; vas.: Peint d'après Nature par C. G. Schütz; keskel: 1778 I-ERE VUE DE LA SUISSE.

170. Teine vaade Šveitsist (F. Schützi j.). Ofort, vaselõige. 1778. Pl. 50,2×38,6. ÜR 206.

Plaadil par.: Gravé par Carl Guttenberg; vas.: Peint d'après Nature par C. G. Schütz; keskel: II-ME VUE DE LA SUISSE.

Nr. 169 ja 170 moodustavad paariku. N. V, lk. 460; H.-R. II, lk. 275, 7 ja 8; Th.-B. XV, lk. 359.

Ostetud 1803—08.

171. Ludwig Heinrich Nicolay (1737—1820) — saksa luuletaja (H. F. G. Viollier' j.). Vaselõige. Pl. 26×20. ÜR 422.

Plaadil par.: Gravé par C. Guttenberg; vas.: Dessiné par Viollier.

I plaadiseisund. Drug. 15020; Pob., lk. 1142.

L. H. Nicolay kutsuti 1769 Venemaale, kus ta teenis välisasjade kolleegiumis. 1798 nimetati Peterburi Teaduste Akadeemia presidendiks.

GUTTENBERG, Heinrich (1749—1818)

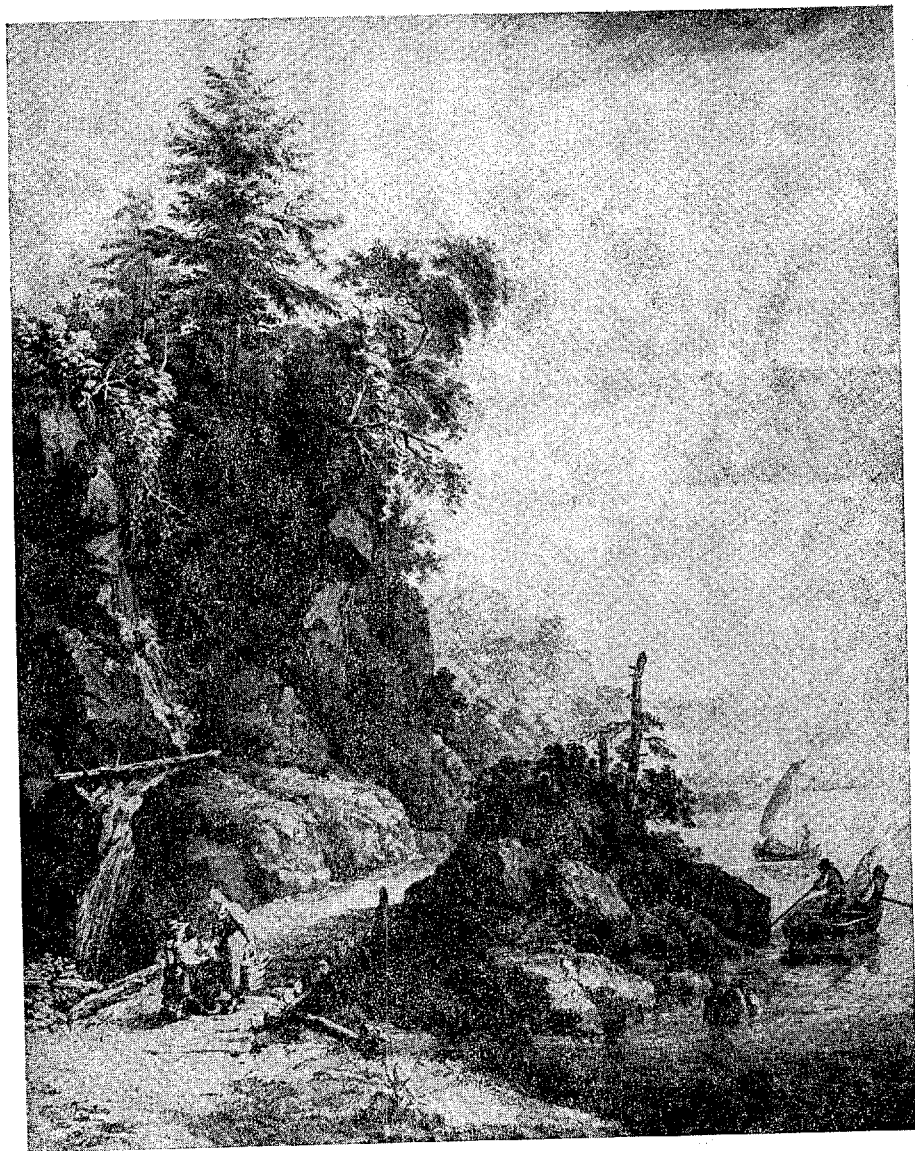
Eelmise noorem vend. Õppis Nürnbergis joonistuskoolis ja J. J. Preissleri juures. 1770 asus Pariisi venna juurde. 1789—92 viibis Itaalias, 1793—1803 töötas Nürnbergis, 1803—16 taas Pariisis. Vt. nr. 748, 749.

172. Aglaia päästmine (J. Vernet' j.). Ofort, vaselõige. Pl. 20,8×26,5. ÜR 59.

Plaadil par.: Gravé par H. Guttenberg; vas.: Dessiné par J. Vernet Peintre du Roy; keskel: Aglaé Sauvée.

N. V, lk. 469; H.-R. II, lk. 276, 1.

Ostetud 1803—08.

5. C. G. Guttenberg (F. Schützi j.). Esimene vaade Šveitsist. Ofort, vaselõige. 1778.
Nr. 169.

Aglaia, kreeka mütoloogias üks kolmest graatsiast. „Iliase“ järgi sepp Hephästose abikaasa.

173.—174. Vaade Müncheni lähistelt (W. A. W. v. Kobelli j.). Ofort. Pl. 19,7×26,7. ÜR 460, 461.

Plaadil par.: H. Guttenberg sculp.; vas.: Kobel del; keskel: VUE DES ENVIRONS DE MUNICH

N. V, lk. 466.

Ostetud 1803—08.

HAAS, Meno (1752—1833)

Õppis Kopenhaageni KA-s ja J. M. Preissleri juures. 1782 siirdus end täiendama Pariisi. Töötas a-st 1786 mõnda aega Berliinis, hiljem Kopenhaagenis. 1793 valiti Berliini KA liikmeks.

175. Lorenz Spengler (1720—1807) — taani loodusteadlane (C. Hoeyeri j.). Vaselõige. 1776. Pl. 21,1×15,5. ÜR 548.

Plaadil par.: Meno Haas Scul.; vas.: Cornel Høijer del; keskel: Hafn 1776 Joonises keskel: LORENZ SPENGLER

Drug. 19915.

176. Friedrich Suur asutab Vürstide Liidu (B. Rode j.). Ofort, vaselõige. 1793. Pl. 39×41,5. ÜR 536.

Plaadil par.: Gestochen v: Meno Haas... 1793; vas.: Gemahlt v. Bernhard Rode...; keskel: FRIEDRICH DER GROSSE stiftet den Fürstenbund...

N. V, lk. 479; Th.-B. XV, lk. 391.

Ostetud 1806.

Saksa Vürstide Liit. Preisi kuninga Friedrich II (Suure) ettevõtmisel liitusid 1785 Preisi, Saksi ja Hannover, et seista vastu Austria keisri Joseph II võimulaendamise püüetele Lõuna-Saksamaal. Hiljem ühinesid eelmainitutega paljud Saksa hertsogiriigid. Liit kaotas tähtsuse pärast Friedrich II surma (1786).

HACKERT, Georg (1755—1805)

Õppis Berliinis F. G. Bergeri juures, 1776 siirdus venna Philippi kutsel Rooma, kus tegutses graveerija ja kirjastajana. 1786 sai Napoli kuninga õuegravööriks. 1799 asus Firenzesse.

177. Õhtu (G. Poussini j.). Ofort, vaselõige. Pl. 32,7×46,9. ÜR 316.

Plaadil par.: Gravé par George Hackert; vas.: Peint par Gaspar Poussin; keskel: LE SOIR.

Pract. Handb., lk. 120; W. Kat. 2198; Th.-B. XV, lk. 411.

Ostetud 1806.

HACKERT, Philipp (1737—1807)

Algõpetuse sai kunstnikust isalt ja onult, 1755 astus Berliini KA-sse ja oli N. B. Lesueuri õpilane. 1762—68 matkas Põhja-Saksamaal, Rootsis ja Prantsusmaal. 1768 siirdus Rooma, 1770—99 töötas Napolis ja Šveitsis. 1799 asus koos venna Georgiga Firenze.

178. Maastik. Ofort. 1777. Pl. 45,5×36,6. ÜR 203.

Joonises vas.: Ph. Hackert. f. 1777.

Plaadil keskel: à Vietri.

N. V, lk. 488; H.-R. II, lk. 218, 34—37; Joubert, lk. 120; W. Kat. 11114; Th.-B. XV, lk. 413.

Haid, Johann Elias (1739—1809)

Õppis oma isa juures ja Augsburgi KA-s. Juhtis isa asutatud kirjastust. Reisis Itaalias ja Madalmaadel. 1788 sai Augsburgi KA liikmeks. Tuntud portretistina.

179. Johannes Bernhard Basedow (1723—90) — saksa teoloog ja pedagoog, reformaator kasvatusteaduses. Metsotinto. 1776. Pl. 22×13,7. ÜR 4612.

Plaadil par.: I. E. Haid sculp. A. V. 1776.

Joonises keskel: IOANNES BERNARDUS BASSEDOW...

N. V, lk. 510; Drug. 1036.

180. Johannes Luther (surn. 1530) — Martin Lutheri isa (L. Cranachi j.). Metsotinto. 1786. J. 20,5×12,7. ÜR 4599.

Plaadil par.: I. E. Haid Sc. 1786; vas.: Lucas Cranach pinx.

Joonises keskel: IOHANNES LUTHER...

N. V, lk. 510; Drug. 12658.

181. Margarethe Luther (surn. 1531) — Martin Lutheri ema (L. Cranachi j.). Metsotinto. 1786. J. 20,5×12,7. ÜR 4600.

Plaadil par.: J. E. Haid Sc. 1786; vas.: Lucas Cranach pinx.

Joonises keskel: MARGARETHA LUTHERIN...

N. V, lk. 510; Drug. 12662.

182. Erasmus Rotterdammist (1466/69—1536) — Madalmaade humanist (H. Holbeini j.). Metsotinto. J. 20,6×13,4. ÜR 4609.

Plaadil par.: I. J. Haid et filius excud. A. V.; vas.: Holbein pinx.

Joonises keskel: ERASMVS ROTTERDAMVS

W. Kat. 6294; Drug. 5412.

6. J. J. Haid (Littersi j.), Laura Maria Catharina Bassi. Metsotinto. Nr. 184.

Haid, Johann Jakob (1704—67)

Öppis J. E. Ridingeri juures. Asutas Augsburgis oma kirjastuse, mida hiljem juhtis poeg Johann Elias. Lõi metsotintos portreesid ja andis neid välja sarjadena, näiteks J. Bruckeri „Ehrentempel der deutschen Gelehrsamkeit“ (Augsburg, 1747—49). Teada u. 300 portreed.

183. Gabrielle Emilie de Bréteuil markiis du Châtelet (1706—49) — prantsuse filosoof ja kirjanik (J. M. Nattier' j.). Metsotinto. Pl. 31,1×19,2. ÜR 5884.

Joonises par.: I. I. Haid fecit et excud. Aug. Vind.; vas.: Nattier pinxit Parisiis; keskel: AEMILIA DE BRETEUIL...
Drug. 4896.

184. Laura Maria Catharina Bassi (1711—78) — itaalia filosoof, professor Bolognas (Littersi j.). Metsotinto. Pl. 31×19,1. ÜR 5885. (Repr. nr. 6).

Joonises par.: I. lac. Haid excud. Aug. Vind.; vas.: Litters pinx.; keskel: LAVRA MARIA CATHARINA BASSIA...
Drug. 1048.

185. Luise Adelgunde Victoria Gottsched (Kulmus, 1713—63) — saksa lingvist ja luuletaja (E. G. Haussmanni j.). Metsotinto. Pl. 30,1×18,6. ÜR 5886.

Joonises par.: loh. lac. Haid sculps. et excud. Aug. Vind.; vas.: Haussmann Pictor Reg. Pol. pinxit.; keskel: LUDOVICA ADELGUNDA VICTORIA KULMIA...
Drug. 7737.

186. Magdalena Sibylla Rieger-Weissensee (1705—75) — saksa luuletaja (W. D. Majeri j.). Metsotinto. Pl. 31,4×19. ÜR 5887.

Joonises par.: loh. lac. Haid sc. et exc. Aug. Vind.; vas.: W. Dietrich Mayer pinxit.; keskel: MAGDALENA SIBYLLA WEISSENSEE...
Drug. 17381.

187. Friedrich Hoffmann (1660—1742) — saksa arst, professor Halles (A. Pesne'i j.). Metsotinto. Pl. 30,8×18,6. ÜR 5888.

Joonises par.: I. lac. Haid. Sculp. et exc. Aug. Vind.; vas.: Ant. Pesne Pict. Porussia ad vivum pinxit.; keskel: FRIDERICUS HOFFMANNUS...
Drug. 9130.

188. Johann Bernoulli (1668—1748) — šveitsi arst ja matemaatik, professor Gröningenis ja Baselis (J. R. Huberi j.). Metsotinto. Pl. 31,1×18,9. ÜR 5889.

Joonises par.: I. lac. Haid sc. et excud. Aug. Vindelic.; vas.: Huber pinxit.; keskel: IOANNES BERNOVLLIVS...
Drug. 1406; Pov. I, lk. 350, 1.

189. Michael Alberti (1682—1757) — saksa arst, meditsiiniprofessor Halles (G. Spitzeli j.). Metsotinto. Pl. 31×18,9. ÜR 5890.

Joonises par.: I. I. Haid sc. Aug. Vind.; vas.: Gabriel Spizel pinx.; keskel: MICHAEL ALBERTI...

Drug. 172.

190. Lorenz Heister (1683—1758) — saksa botaanik ja kirurg, professor Helmstadtis (M. W. Frölingi j.). Metsotinto. Pl. 31,1×19. ÜR 5891. (Repr. nr. 7).

Plaadil par.: I. I. Haid excudit A. V.; vas.: M. W. Fröling ad vivum pinx.; keskel: D. LAVRENTIVS HEISTERVVS...

Drug. 8756.

191. Johann Heinrich Schulze (1687—1744) — saksa arheoloog, professor Halles (G. Spitzeli j.). Metsotinto. Pl. 31×19,1. ÜR 5892.

Joonises par.: I. Iac. Haid sculps. et excud. Aug. V.; vas.: Gabriel Spizel pinxit.; keskel: D. IO. HENRICVS SCHVLZE...

Drug. 18994.

192. Peter van Musschenbroek (1692—1761) — hollandi arst ja füüsik, professor Leidenis (J. M. Quinkhardi j.). Metsotinto. Pl. 31×19. ÜR 5893.

Joonises par.: I. I. Haid Sculps. et excud. A. V.; vas.: I. M. Quinkhard pinxit.; keskel: PETRVS VAN MVSSCHENBROEK...

Drug. 14771.

193. Daniel Wilhelm Triller (1695—1758) — saksa arst ja luuletaja, professor Wittenbergis (F. Lippoldi j.). Metsotinto. Pl. 31,6×19,8. ÜR 5894.

Joonises par.: I. Iac. Haid sculp. et exc. Aug. Vind.; vas.: F. Lippold pinx.; keskel: DANIEL GVILELMVS TRILLERVVS...

Drug. 21338.

194. Bernhard Siegfried Albinus (1696—1770) — hollandi anatoom, professor Leidenis (C. I. de Moori j.). Metsotinto. Pl. 31,5×19,5. ÜR 5895.

Joonises par.: I. Iac. Haid Sc. et exc. A. V.; vas.: Car. de Moor pinx.; keskel: BERNARDUS SIEGFRIED ALBINUS...

Drug. 179.

195. Burchard David Mauchart (1696—1751) — saksa anatoom ja kirurg, professor Tübingenis (W. D. Majeri j.). Metsotinto. Pl. 31,7×19,7. ÜR 5896.

Joonises par.: I. Iac. Haid Sculps. et exc. A. V.; vas.: W. D. Majer pinx.; keskel: BYRCARDVS DAVID MAVCHART...

Drug. 13424.

7. J. J. Haid (M. W. Frölingl j.). Lorenz Heister. Metsotinto. Nr. 190.

196. Georg Eberhard Hamberger (1697—1755) — saksa kirjandusloolane ja arst, professor Jenas (J. Güntheri j.). Metsotinto. Pl. 31,6×19,9. ÜR 5897.

Joonises par.: I. Iac. Haid sc. et exc. A. V.; vas.: I. Günther pinx.; keskel: GEORGIVS ERHARDVS HAMBERGERVS...

Drug. 8296a.

197. Paul Gottlieb Werlhof (1699—1767) — arst Hannoveris (D. van der Smisseni j.). Metsotinto. Pl. 31,7×19,5. ÜR 5898.

Joonises par.: I. Iacob Haid sculp. et exc. A. V.; vas.: D. van der Smissen pinx.; keskel: PAVLVS THEOPHILVS WERLHOF...

Drug. 22743.

198. Franz Ernst Bruckmann (1697—1753) — saksa arst ja botaanik (J. C. Eichleri j.). Metsotinto. Pl. 31,5×19,8. ÜR 5899.

Joonises par.: I. Iac. Haid sc. et exc. A. V.; vas.: ICEichler alias Wollust pinxit.; keskel: FRANCISCVS ERNESTVS BRVCKMANNVS.

Drug. 2276.

199. Daniel Bernoulli (1700—82) — šveitsi matemaatik, botaanik ja anatoom, professor Baselis, 1725—33 tegutses Peterburi Teaduste Akadeemias (J. R. Huberi j.). Metsotinto. Pl. 31,1×19. ÜR 5900.

Joonises par.: I. Iacob Haid sculps. et excud. Aug. Vind.; vas.: I. Rudolph Huber Senat. Basil. pinx.; keskel: DANIEL BERNOVLLIVS...

Drug. 1404; Pos. I, 349, 2.

200. Andreas Elias Büchner (1701—69) — saksa arst, professor Erfurtis ja Halles (J. S. Becki j.). Metsotinto. Pl. 31×18,7. ÜR 5901.

Joonises par.: I. I. Haid sculpsit Aug. Vind.; vas.: I. S. Beck pinxit.; keskel: D. ANDREAS ELIAS BÜCHNER...

Drug. 2351.

201. Albrecht von Haller (1708—77) — saksa arst, botaanik, matemaatik ja luuletaja, professor Göttingenis (J. R. Studeri j.). Metsotinto. Pl. 31,6×19,5. ÜR 5902.

Joonises par.: I. I. Haid sculp. et excud. A. V.; vas.: I. R. Studer v. W. pinx.; keskel: ALBERTUS HALLER...

Drug. 8282.

202. Johannes Gessner (1709—90) — šveitsi arst ja botaanik, professor Zürichis (J. R. Dällickeri j.). Metsotinto. Pl. 31,8×20. ÜR 5903.

Plaadil par.: I. I. Haid Sculps. et excud. A. V.; vas.: R. Dällicker pinx.; keskel: IOHANNES GESNERVS...

Drug. 7441.

203. Johann Georg Gmelin (1709—55) — saksa keemik ja botaanik, professor Peterburis ja Tübingenis. Metsotinto. Pl. 30,8×18,8. ÜR 5904.

Joonises par.: I. I. Haid sc. et exc. A. V.; keskel: IOANNES GEORGIVS GMELINVS...

Drug. 7559; Pos. I, lk. 488, 1.

204. Christian Gottlieb Ludwig (1709—73) — saksa arst ja botaanik, professor Leipzigi (E. G. Haussmanni j.). Metsotinto. Pl. 31,8×19,9. ÜR 5905.

Joonises par.: loh. lac. Haid sc. et exc. A. V.; vas.: E. G. Haussmann pinx.; keskel: CHRISTIANVS GOTTLIB LVDWIG...

Drug. 12622.

205. Pierre Louis Moreau de Maupertuis (1698—1759) — prantsuse matemaatik, Berliini Teaduste Akadeemia president (R. Levrac-Tournières' j.). Metsotinto. Pl. 31×19. ÜR 5906.

Joonises par.: l. lac. Haid sc. Aug. Vind.; vas.: R. Tourmery pinx.; keskel: PETRVS LVDOVICVS MOREAV DE MAVPERTVIS

Drug. 13436.

206. Johannes Peter Ludewig (1697—1743) — saksa jurist ja ajaloolane, professor ja kantsler Halles (A. R. Lisiewska j.). Metsotinto. Pl. 32,1×19,8. ÜR 5907.

Joonises par.: l. l. Haid sc. et exc. A. V.; vas.: Rosina Liszewski pinx.; keskel: IOHANNES PETRVS DE LVDEWIG...

Drug. 12411.

207. Alphons Vignolles (1649—1744) — prantsuse teoloog, matemaatik ja ajaloolane (G. Lisiewski j.). Metsotinto. Pl. 31×18,8. ÜR 5908.

Joonises par.: l. l. Haid sculps. et exc. Aug. Vin; vas.: G. Liszewski pinx.; keskel: ALPHONSUS DES VIGNOLES

Drug. 21933.

208. Daniel Ernst Jablonski (1660—1741) — saksa teoloog ja kirjanik (F. W. Weidemanni j.). Metsotinto. Pl. 31×18,8. ÜR 5909.

Joonises par.: l. lac. Haid sculps. et excud. Aug. Vind.; vas.: F. W. Weidemann pinxit.; keskel: DANIEL ERNESTUS JABLONSKI...

Drug. 9596.

209. Friedrich Heinrich Seckendorf, krahv (1673—1763) — Saksa feldmarssal ja diplomaat. Metsotinto. Pl. 31,6×19,1. ÜR 5910.

Joonises keskel: l. l. Haid fecit et exc. Aug. Vind.; keskel: FRIDRICUS HENRICUS S. R. I. Comes DE SECKENDORF...

Drug. 19241.

210. Ernst Christoph Mannteuffel, krahv (1676—1749) — Saksa riigimees. Metsotinto. Pl. 31,5×19,5. ÜR 5911.

Joonises par.: l. l. Haid, sculp. A. V.; keskel: ERNESTVS CHRISTOPHORVS S. R. Imperii comes de MANNTEUFFEL...

Drug. 12948.

211. Christian Wolf (1679—1754) — saksa matemaatik ja filosoof, professor Halles (G. Boy j.). Metsotinto. Pl. 30,9×18,6. ÜR 5912.

Joonises par.: l. iacob Haid Sculps. et excud. Aug. Vind.; vas.: Boij pinxit; keskel: CHRISTIANUS WOLFIUS...

Drug. 23340.

212. August Christoph Heumann (1681—1764) — saksa teoloog ja bibliograaf, professor Göttingenis (L. W. Buschi j.). Metsotinto. Pl. 30,9 × 18,6. ÜR 5913.

Joonises par.: I. Iacob Haid sculp. et excud. Aug. Vind.; vas.: Lud. Wilh. Busch pinxit; keskel: CHRISTOPHORUS AUGUSTUS HEUMANNUS... Drug. 8974.

213. Johann Christian Hebenstreit (1686—1756) — saksa orientalist ja teoloog, professor Leipzigi (E. G. Haussmanni j.). Metsotinto. Pl. 31,9 × 20. ÜR 5914.

Joonises par.: I. I. Haid excud. A. V.; vas.: E. G. Haussmann pinx.; keskel: IO CHRISTIANVS HEBENSTREIT... Drug. 8517.

214. Jacob Wilhelm Feuerlin (1689—1766) — saksa filosoof ja luuletaja, professor Göttingenis (L. W. Buschi j.). Metsotinto. Pl. 31,8 × 20. ÜR 5915.

Joonises par.: loh. Iac. Haid Sc. et exc. Aug. Vind.; vas.: W. Busch pinx.; keskel: IACOB. WILHELM FEUERLINVS... Drug. 6027.

215. Israel Gottlieb Canz (1690—1753) — saksa filosoof ja teoloog, professor Tübingenis (W. D. Majeri j.). Metsotinto. Pl. 31,7 × 19,8. ÜR 5916.

Joonises par.: I. I. Haid sc. et exc. Aug. Vind.; vas.: W. D. Maier pinxit; keskel: ISRAEL THEOPHILIVS CANZIVS... Drug. 2684.

216. Georg Christian Gebauer (1690—1733) — saksa jurist, professor Göttingenis (C. N. Eberleini j.). Metsotinto. Pl. 31 × 19,1. ÜR 5917.

Joonises par.: I. Jac. Haid excud. Aug. Vind.; vas.: C. N. Eberlein pinx.; keskel: GEORGIUS CHRISTIANVS GEBAUERVS... Drug. 7207.

217. Johannes Matthias Gesner (1691—1761) — saksa filoloog ja koollimees, professor Göttingenis (C. N. Eberleini j.). Metsotinto. Pl. 31 × 19. ÜR 5918.

Joonises par.: I. Iac. Haid excud. Aug. Vind.; vas.: C. N. Eberlein pinx.; keskel: IOANNES MATTHIAS GESNERVS... Drug. 7444.

218.—219. Simon Pelloutier (1694—1757) — saksa pastor ja ajaloolane Berliinis (G. Lisiewski j.). Metsotinto. Pl. 31 × 19. ÜR 5919, 5921.

Joonises par.: I I Haid sculps. et excud. A. V.; vas.: George Lisiewski pinxit.; keskel: SIMON PELLOVTIERIVS... Drug. 15787.

220. Johannes Michael von Loen (1694—1765) — saksa kirjanik ja muusik (F. J. Eichorni j.). Metsotinto. Pl. 32,2×20,2. ÜR 5920.

Plaadil par.: loh. lac. Haid sc. et ex. A V.; vas.: Franc. Ioseph Eichorn pinx.; keskel: IOANNES MICHAEL DE LOEN
Drug. 12191.

221. Samuel Christian Hollmann (1696—1787) — saksa loodusteadlane ja filosoof, professor Göttingenis (G. D. Heumanni j.). Metsotinto. Pl. 31,8×19,8. ÜR 5923.

Joonises par.: I. I. Haid Scul. et exc. Aug. Vind.; vas.: G. D. Heumann del; keskel: SAMUEL CHRISTIANVS HOLLMANVS
Drug. 9251.

222. Johann Christoph Gottsched (1700—66) — saksa esteetik, luuletaja ja filoloog, professor Leipzgis (A. M. Wernerin j.). Metsotinto. Pl. 31×19. ÜR 5924.

Joonises par.: I. I. Haid sc. Aug. Vind.; vas.: A. M. Wernerin pinx.; keskel: IO. CHRISTOPHORVS GOTTSCHEDIVS
Drug. 7735.

223. Samuel von Coccej (1679—1755) — saksa jurist ja riigimees (A. R. Lisiewska j.). Metsotinto. Pl. 31×19,3. ÜR 5925.

Plaadil par.: I. Iacob Haid. Sculp. et excud. Aug. Vindel.; vas.: Rosina Lysiesky pinxit.; keskel: SAMUEL L. B. DE COCCEII...
Drug. 3718.

224. Sigismund Jacob Baumgarten (1706—57) — saksa teoloog ja ajaloolane, professor Halles (G. Spitzeli j.). Metsotinto. Pl. 31,5×19,7. ÜR 5926.

Joonises par.: lo. lac. Haid sc. et exc. A. V.; vas.: Gabr. Spizel pinxit.; keskel: SIGISM. IACOB. BAVMGARTEN...
Drug. 1081.

225. Johann Heinrich Samuel Formey (1711—97) — saksa filosoof, ajaloolane ja teoloog (D. Matthieu j.). Metsotinto. Pl. 31,8×19,9. ÜR 5927.

Joonises par.: I. lac. Haid sculps. et exc. A. V.; vas.: David Matthieu pinx.; keskel: I. H. SAMUEL FORMAY...
Drug. 6207.

ÜR 5884—5927 on köidetud albumisse, tiitelleht puudub.

226. Mees turbaniga (G. Nogari j.). Metsotinto. Pl. 35,1×23,8. ÜR 552.
Plaadil all: G. Nogari pinxit. I. I. Haid del. sc. et exc. Aug. Vind.; keskel: Ad mentem...

HEIMLICH, Johann Daniel (1740—96)

Õpinguist puuduvad andmed. 1765. a. paiku viibis Pariisis. Tegutses Elsassis portree- ja maastikumaalijana.

227.—232. Sari kuuest mägimaastikust. Ofort. 1774. Pl. 12,7—13,2 × 9,4—9,8. ÜR 5287—5292.

Plaadil ÜR 5287 ja 5291: D. Heimlich fecit. 1774, teistel: D. Heimlich fecit; lehed nummerdatud 1—6.

Ostetud 1803—06.

233. Vaade veskile Rohelise mäe juures. Ofort. 1775. Pl. 16,7 × 23,3. ÜR 5255.

Plaadil vas.: D. Heimlich. Invent. Et. fecit, 1775; keskel: Vue d'une Moulin proche la Montagne verte près Strasbourg.; Das Muhl bey Grunenberg

HERZ, Johann Daniel vanem (1693—1754)

Kirjastaja ja vasegraveerija Augsburgis.

234. Maarja templis (P. P. Rubensi j.). Vaselõige. Pl. 43,4 × 33,9. ÜR 1505.

Joonises par.: P. P. Rubens pinx. I. D. Herz Sen. exc. A. V.

HESS, Carl Ernst Christoph (1755—1828)

Õppis algul relvasepast isa, hiljem graveerija C. A. Grossmanni juures Darmstadtis. 1777 kutsuti Düsseldorfis, kus 1782 sai õuegravööriks ja KA direktoriks. Töötas mõnda aega Münchenis ja Roomas. 1806 asus püsivalt Münchenisse.

235. Noore naise poolfiguur (Rembrandti j.). Ofort. J. 17 × 14,9. ÜR 1394.

Plaadil par.: Hess fecit aqua forti.

Joonises par.: Rembrandt fe. 1642.

Ostetud 1803—08.

236. Maarja taevaminek (G. Reni j.). Punktiirmaneer. 1792. Pl. 63,7 × 41,9. ÜR 1717.

Plaadil par.: Engraved by Charles Hess; vas.: Painted by Guido Reni; keskel: THE ASSUMPTION OF THE VIRGIN.

N. VI, lk. 143, 3; Pract. Handb. lk. 129, 7; Th.-B. XVI, lk. 576.

Ostetud 1823.

237. Mägimaastik (F. Kobelli j.). Ofort, pliiaatsimaneer. J. 19,7 × 32,5. ÜR 5277.

Joonises par.: ...Dr. E. C. Hess.; vas.: Gezeichnet von Franz Kobell N. VI, lk. 144, 18—19; Th.-B. XVI, lk. 576.

Ostetud 1803—08.

HEUMANN, Georg Daniel (1691—1759)

Töötas Nürnbergis Lõuna-Saksamaa kirjastustele, u. 1736 sai Göttingeni ülikooli gravüürimeistriks. 1753 naasis Nürnbergi.

238.—249. Göttingeni vaated. Kogumik: pühendus, tiitelleht + 10 vaadet. Ofort, vaselõige. 1742. L. 35×46,5. ÜR 6785—6796.

1. Pühendus. Pl. 23,8×34,4. ÜR 6785.

2. Tiitelleht. Pl. 24,7×35,4. ÜR 6786.

Joonises: Wahre Abbildung... Stadt GÖTTINGEN. Ihrer Grund-Lage, Auserl. und Innerlicher Prospective und der zur GEORG AUGUSTUS UNIVERSITÄT gehörigen Gebäude. Gezeichnet und in Kupfer heraus gegeben durch Georg Daniel Heumann.

3. Göttingeni plaan. Pl. 23,3×34,4. ÜR 6787.

4. Göttingen. Pl. 23×33,7. ÜR 6788.

5. Göttingen. Pl. 23×33,9. ÜR 6789.

6. Göttingen. Pl. 23,1×33,7. ÜR 6790.

7. Ülikooli raamatukogu. Pl. 23×33,6. ÜR 6791.

8. Ülikooli botaanikaaed. Pl. 23,5×34,3. ÜR 6792.

9. Ülikooli suur õu. Pl. 23×33,8. ÜR 6793.

10. Linnatänav. Pl. 23,1×33,7. ÜR 6794.

11. Vaade Pauli tänavale. Pl. 23×33,6. ÜR 6795.

12. Vaade Suurele turule. Pl. 23×33,8. ÜR 6796.

N. VI, lk. 165; Th.-B. XVII, lk. 5.

250. Johannes Lorenz von Mosheim (1694—1755) — saksa teoloog ja kirikuajaloolane, Göttingeni ülikooli kantsler. Vaselõige. 1750. Pl. 32,4××21,8. ÜR 5922.

Plaadil all: Ad viuum delineavit et sculpsit Ge. Dan. Heumann Sculptor regius in Academia Georgia Augusta. 1750; keskel: JOHANNES LAURENTIUS a MOSHEIM...

Drug. 14586.

HORN, Conrad (1764—1807)

Maalija, vasegraveerija ja kunstikaupmees, töötas portselanimaalijana. 1785 asus Weimaris ja 1795 sai sealse joonistuskooli õpetajaks.

251. Vaade Etnale (G. M. Krausi j.). Ofort, kolor. 1795. Pl. 34,5×62. ÜR 1731.

Plaadil keskel: C. Horny Sc.: G. M. Kraus dir.: Weimar 1795. Ansicht des Aetna

252. Palermo vaade (G. M. Krausi j.). Ofort, kolor. 1795. Pl. 33,9××61,2. ÜR 1730.

Plaadil keskel: C. Horny Sc. G. M. Kraus dir.: Weimar. 1795. Ansicht der Stadt Palermo und des Berges Pelegrino.

8. A. Kauffmann. Istuva naise portree. Ofort. 1780. Nr. 255.

HUCK, Johann Gerhard (u. 1759—1811)

Õppis Düsseldorfis V. Greeni juures. Koos T. Bislingeriga andis välja kuulsate meistrite joonistuskogumiku (vt. nr. 65—114). 1782 siirdus Londoni. 1796 asus Hannoveri, kus sai hertsogi õuegravööriks ja asutas joonistuskooli.

253. Friedrich Gottlieb Klopstock (1724—1803) — saksa luuletaja (A. Hickeli j.). Metsotinto. 1798. Pl. 48×38,4. ÜR 1021.

Plaadil par.: J: Gerhard Huck sculpt.; keskel: Seiner Koeniglichen Hoheit FRIEDRICH Klopstock... Nach dem im Jahre 1798 von Ant. Hickel gemalten Originalgemälde...

N. VI, lk. 344, 17; Drug. 10715; Th.-B. XVIII, lk. 31.

K. Morgensterni kogust.

HÜBNER, Bartholomäus (1727—p. 1795)

Õppis Augsburgis J. D. Herz vanema juures ja töötas samas kirjastusele. 1770—95 oli C. v. Mecheli kirjastuses Baselis.

254. Püha õhtusöömaaeg (koos G. Gmeliniga H. Holbeini j.). Ofort, vaselõige. 1782. Pl. 45×36. ÜR 1504.

joonises par. ja keskel: Dessiné et gravé à l'eau forte par G: Gmelin. Terminé par B. Hübner. Jesus-Christ après Célébré la dernière Pâque...

N. VI, lk. 349; H.-R. II, lk. 227, 6; W. Kat. 8808; Th.-B. XVIII, lk. 44.

Kommentaar vt. nr. 162.

KAUFFMANN, Angelika (1741—1807)

Õppis maalimist isa juhendamisel ja vanu meistreid kopeerides. 1763 siirdus Rooma, kus 1765 võeti Luuka gildi liikmeks. A-st 1766 töötas Londonis ja sai 1768 Kuningliku Akadeemia liikmeks. 1781 asus Veneetsiasse, 1782 Rooma. Omaaja populaarsemaid portretiste. Teada 36 graafilist lehte.

255. Istuva naise portree. Ofort. 1780. Pl. 21,4×16,3. ÜR 1188. (Repr. nr. 8).

Plaadil vas.: Angelika Kauffman fec Lon

N. VI, lk. 540, 21.

Ostetud 1824. K. Morgensterni kogust.

256. Madonna lapse ja Püha Katariinaga (Correggio j.). Ofort. Pl. 13,5×17,5. ÜR 1189.

Plaadil par.: A. M. Angelica Kauffman inc.; vas.: Coreggio Pinx:

N. VI, lk. 539, 7; H.-R. II, lk. 264, 3.

Ostetud 1824. K. Morgensterni kogust.

Madonna, Jeesus Kristuse ema Maarja nimetus katoliiklikes maades. Kujutatakse tavaliselt lapsega süles. Püha Katariina (surn. 307), egiptuse printsess, kristlanna, kes disputeeris paganlike filosoofidega. Määrati hukkamisele rattal, kuid pikne purustas selle ja seepeale raiuti tal pea maha. Atribuutideks ratas ja mõök. Müstilisel viisil oli kihlatud Jeesus Kristusega. Filosoofide kaitsepühak.

KELLERHOVEN, Moritz (1758—1830)

Õppis maalikunsti Düsseldorfis, täiendas end Antwerpenis, Pariisis ja Londonis. 1779 asus Viini, 1784 Müncheni, kus sai kuurvürsti õuemaalijaks. 1808 nimetati Müncheni KA professoriks.

257. Leentoolis istuv vanamees (Rembrandti j.). Ofort. 1795. Pl. 31,9 × 23,3. ÜR 1412. (Repr. nr. 9).

Plaadil: Nach dem Originalgemälde von Rembrandt... geätzt von Hofmaler Kellerhoven den 14 November 1795...

N. VI, lk. 554, 7; W. Kat. 2502.

Ostetud 1803—08.

258. Mehe portree. Ofort. Pl. 20,9 × 16. ÜR 3091.

Plaadi keskel: Gemalt und geätzt von M. Kellerhoven

KILIAN, Georg Christian (1709—81)

Arvuka Kilianide kunstnikeperekonna liige. Õppis isa juures Augsburgis, rännuaastail viibis Austrias. Tegutses kodulinnas portreegravöörina.

259. Johann Georg Ringelsdörffer (1665—1733) — Augsburgi kaupmees ja kirikutegelane. Metsotinto. Pl. 37,8 × 25,9. ÜR 992.

Joonises par.: Georg Kilian sculps. Aug. Vindel; keskel: Herr Johann Georg Ringelsdörffer...

KILIAN, Philipp Andreas (1714—59)

Pärineb Kilianide kunstnikeperekonnast. Õppis Augsburgis J. A. Friedrichi ja Nürnbergis G. M. Preissleri juures, rännuaastail viibis mitmetes Saksa linnades ja Madalmaades. 1744 sai Saksi kuurvürsti õuegravööriks.

260. Kurt Christoph (1684—1754) — Schwerini krahv, Preisi kindralmarssal (J. Stranzi j.). Vaselõige. Pl. 37,6 × 25,1. ÜR 993.

Joonises par.: Phil. Andr. Kilian Sculpt. Reg.: Sculpsit Aug. Vind.; vas.: peint l. G. Strantz Berol.; keskel: Curt Christophel...

N. VII, lk. 17, 33; H.-R. I, lk. 253, 16; Drug. 19164.

KLAUBER, Ignaz Sebastian (1753—1813)

Algõpetuse sai Augsburgis Isalt, edasi õppis Roomas ja J. G. Wille juures Pariisis ning töötas seal 1781—90. 1791 pöördus tagasi kodulinna, tegutsedes ajuti Nürnbergis. 1796 kutsuti Peterburi KA vaselõikeklassi juhatajaks. 1805 asus Ermitaaži gravüürikabineti konservaatorks.

9. M. Kellerhoven (Rembrandti j.). Leentoolis istuv vanamees. Ofort. 1795. Nr. 257.

261. Caspar Netscheri autoportree (C. Netscheri j.). Ofort, vaselõige. J. 21×16. ÜR 524.

Plaadil par.: Gravé par I. S. Klauber Graveur du Roi; vas.: Peint par Gaspard Netscher; keskel: Dessiné par Beaudoin. PORTRAIT DE GASPARD NETSCHER...

N. VII, lk. 38, 17; H.-R. II, lk. 339, 3; Pract. Handb. lk. 146; Joubert II, lk. 164; W. Kat. 2201, 5043; Drug. 14953.

Ostetud 1806.

262. Selgeltnägev armastus (C. van Loo j.). Ofort, vaselõige. J. 34,2×26. ÜR 1222.

Plaadil vas.: Par... Ignace Sebastien Klauber; keskel: peint par Van-loo L'AMOUR CLAIR-VOYANT.

263. Matvei Ivanovitš Platov (1751—1818) — Vene kindralleitnant, Doni kasakate väeosade ataman (I. Rambaueri j.). Ofort, vaselõige. 1809. Pl. 45,8×32,9. ÜR 526. (Repr. nr. 10).

Plaadil par.: Peint par Rambauer et gravé par I. S. Klauber 1809. MATHIEU PLATOFF Lieutenant Général... /Sama vene keeles/.

II plaadiseisund. Pob. lk. 1525, 1; Drug. 16328.

KLEINSCHMIED, Johann Jakob (surn. 1772)

L. Heckenaueri õpilane, töötas Augsburgis kirjastajaile.

264. Hyacinthe Rigaud' autoportree (1659—1742) (H. Rigaud' j.). Vaselõige. J. 45,2×34. ÜR 495.

Plaadil vas.: Iohann Iacob Kleinschmid Sculp.; keskel: Hyacinthus Rigaud...

Ostetud 1806.

KLENGEL, Johann Christoph (1751—1824)

Õppis Dresdenis C. Hutini ja C. W. E. Dietrichi juures. Töötas peamiselt maastiku-maalijana, harrastades selle kõrval oforti. 1790 täiendas end Itaalias. A-st 1800 Dresdeni KA erakorraline, 1816 korraline professor.

265. Maastik karjuse ja karjaga. Ofort. 1770. J. 15×20,3. ÜR 5254.

Plaadil keskel: Klengel inv. et fecit 1770

Ostetud 1808.

KNORR, Georg Wolfgang (1705—61)

Tegutses Nürnbergis kunstikaupmehe, graveerija ja portreemaalijana.

266. Maastik. Ofort. J. 20,7×28. ÜR 5250.

Plaadil par.: G. W. Knorr excud. Norimb. 5.

10. I. S. Klauber (I. Rambaueri j.). Matvei Ivanovič Platov. Ofort, vaselõige. 1809, Nr. 263.

KOBELL, Ferdinand (1740—99)

Õppis Heidelbergis õigusteadust, 1762 sai kuurvürstilt toetuse kunsti õppimiseks Mannheimi joonistuskoolis. 1768—70 viibis Pariisis, kus oli ka J. G. Wille õpilane. 1798 sai Müncheni maaligalerii direktoriks. Maastikes jälgis A. van Everdingeni ja C. Lorraini laadi.

267. Pesunaine veski ees. Ofort. J. (ovaal) 6,2×8,3. ÜR 5271.

Joonises all: F. K.

N. VII, lk. 96, 147—150/2.

268.—445. 178 ofordist koosnev album. Ofort. 1841. L. 41×32. ÜR 8123—8300.

Tiitellehel: RADIRUNGEN 178 PLATTEN von Ferdinand Kobel. Nebst einem Einleitenden Vorworte von FRANZ KUGLER.

II väljaanne ilmus Stuttgartis, I väljaanne Nürnbergis 1809.

Pract. Handb. lk. 148; W. Kat. 11570, 12595; Th.-B. XXI, lk. 52.

KOBELL, Wilhelm Alexander Wolfgang von (1766—1855)

Eelmise poeg. Õppis isa juures ja Mannheimi joonistuskoolis. Võttis isalt üle hollandi maalijate matkimise. Täiendas end Viinis, Pariisis ja Roomas. 1792 kutsuti Baieri kuurvürsti õuemaalijaks, 1814 Müncheni KA professoriks. 1817 sai aadli-tiitli, 1833 muudeti see pärandatavaks.

446. Tall kolme ratsuga (Ph. Wouwermanni j.). Akvatinta. 1786. L. 8,7×12,1. ÜR 2549.

Aluspaberil: peint par Philippe Wouwermanns grave par Guillaume Kobel Munic 1786

N. VII, lk. 101, 51.

447. Ratsanik valgel hobusel (Ph. Wouwermanni j.). Akvatinta. 1787. L. 9,9×8,6. ÜR 2547.

Aluspaberil: peint par Ph: Wouwermanns Grave Guillaume Kobell a Munic 1787

N. VII, lk. 101, 33.

448. Ratsanik õises maastikus (Ph. Wouwermanni j.). Akvatinta. 1787. L. 10×8,8. ÜR 2548.

Aluspaberil: peint par Ph: Wouwermanns, gravé par Guillaume Kobell a Munic 1787

N. VII, lk. 101, 32; W. Kat. 9408.

449. Kuusemets (J. Bothi j.). Akvatinta. 1791. L. 30,7×22,1. ÜR 2543.

Aluspaberil: LA FORÊT DE SAPINS le Tableau Original de Jean Both... par guil: Kobell a Mannheim 1791:

Pract. Handb., lk. 149.

450. Flöödimängija (A. van de Velde j.). Akvatinta. 1792. L. 26,6×32,8. ÜR 2539.

Aluspaberil: LE IOUEER DE FLÛTE d'après le Tableau Original de A: van der Velden... par Guil: Kobell à Mannheim 1792.

N. VII, lk. 101, 30; Joubert, lk. 168; W. Kat. 2820.

451. Pistrikkude õpetaja (K. Dujardini j.). Akvatinta. 1796. L. 22,4×28,2. ÜR 2542.

Aluspaberil: LE FAUCONNIER le Tableau Original de Carel du Jardin... par Guillaume Kobel à Munic 1796.

N. VII, lk. 100, 10; H.-R. II, lk. 252; Joubert II, lk. 168.

452. Valvesalk üllatab ratsaväelasi (D. Maesi j.). Akvatinta. 1798. L. 31,1×38,6. ÜR 2537. (Repr. nr. 11).

Aluspaberil: LA SURPRISE D'UN PIQUET DE CAVALLERIE d'après le Tableau Original de Theodor Maas... par Guillaume Kobell a Munic 1798.

N. VII, lk. 100, 14; Pract. Handb. lk. 149, 4; W. Kat. 2819.

453. Õhtu laagris (Ph. Wouwermanni j.). Akvatinta. 1798. L. 33,8×44,7. ÜR 2538.

Aluspaberil: LES OCCUPATIONS DU SOIR AU GAMP d'après le Tableau de Phillip Wouwermanns... par Guil: Kobell 1798

N. VII, lk. 101, 36; Pract. Handb. lk. 149; W. Kat. 7502.

454. Väesalk rännakul (J. H. Roosi j.). Akvatinta. 1801. L. 25,4×31,7. ÜR 2540.

Aluspaberil: LE TROUPEAU RANTRANT d'après le Tableau Original de Henri Roos par Guillaume Kobel à Munic 1801

N. VII, lk. 101, 26.

455. Sõjaväe läbimine külast (Ph. Wouwermanni j.). Akvatinta. L. 34,6×45,8. ÜR 2541.

Aluspaberil: PASSAGE D'UN CORPS DES TROUPES PRES D'UN VIL-LAGE d'après le Tableau Original de Phillip Wouwermanns... par Guil: Kobell a Munic.

N. VII, lk. 101, 35; Pract. Handb. lk. 149, 1; W. Kat. 7501.

456. Hobused tallis (Ph. Wouwermanni j.). Akvatinta. L. 8,7×12,1. ÜR 2545.

Aluspaberil: peint par Philippe Wouwermanns gravé par Guillaume Kobell

N. VII, lk. 101, 50.

457. Hobusetall (Ph. Wouwermanni j.). Akvatinta. L. 5,7×8,6. ÜR 2546.

Aluspaberil: Peint par Ph: Wouwermanns Gravé par Guillaume Kobel N. VII, lk. 101, 49.

11. W. A. W. v. Kobell (D. Maesi j.). Valvesalk üllatab ratsaväelasi. Akvatinta.
1798. Nr. 452.

458. Tall valge hobusega (Ph. Wouwermani j.). Akvatinta. L. 5,7×8,4. ÜR 2550.

Aluspaberil: peint par Ph: Wouwermanns gravé par Guillaume Kobell N. VII, lk. 101, 48.

Nr. 446—458 saadud TÜ joonistuskoolist.

459. Kuuvalgus (D. Teniersi j.). Akvatinta. L. 24,5×20. ÜR 2544.

Aluspaberil: CLAIR DE LUNE d'après le Tableau Original de David Teniers par Guil: Kobel à Munic.

N. VII, lk. 101, 20.

460.—466. Vaated Roomast ja selle ümbrusest. Ofort. 1818.

L. 20,1×29,4. ÜR 8405—8411.

Esilehel tindiga: 7 Bl: Ansichten in u: um Rom, radt. von W. Kobell. Lehed signeerimata.

W. Kat. 3937; Th.-B. XXI, lk. 58.

KOLB, Johann Christoph (1680—1743)

Vasegravöör ja kirjastaja Augsburgis.

467. Carolus Collicola Spoletinus. Ofort, vaselõige. Pl. 22×16,6. ÜR 977.

Plaadil par.: loh. Christoph Kolb excud. A. V.; keskel: Carolus Collicola...

N. VII, lk. 130; Th.-B. XXI, lk. 223.

KRÜGER, Johann Conrad (1733—91)

Õppis Berliinis T. Huberi ning Dresdenis C. W. E. Dietrichi ja C. Hutini juures. A-st 1756 töötas portreemaalijana Varssavis ja Stettinis. 1768 asus Berliini, kus 1770—88 oli KA professor.

468. Allegooriline reljeef Tescheni rahu mälestuseks (A. Trip-peli j.). Ofort, vaselõige. 1779. Pl. 24,5×55,1. ÜR 1853.

Plaadil par.: J. C. Krüger del. et sculpsit Berolini

Joonises: In memoriam Pacis Teschinensis... Alexander Trippel inventor in Roma 1779

N. VII, lk. 183, 1; Th.-B. XXI, lk. 600.

K. Morgensterni kogust.

Tescheni rahu sõlmiti 13. mail 1779 samanimelises Austria linnas Maria The-resia ja Friedrich II vahel Baieri pärlussõja lõpetamiseks.

469.—486. Vaselõigete kogumik kuulsate meistrite joonistustest (koos J. D. Laurenziga. Vt. lk. 56). Tiitelleht + 18 gravüüri. Ofort, tušimaneer. L. 50×34. ÜR 6011—6029.

Tiitellehel: Eine Sammlung Kupferstiche nach verschiedenen HANDZEICHNUNGEN Berühmten Meister.

Igal gravüüril nimetus, originaali autori ja graveerija J. C. Krügeri või J. D. Laurenzi nimi.

N. VII, lk. 183, 11; W. Kat. 9893; Th.-B. XXI, lk. 600.

KÜHLEMANN, Carl Gottlob (surn. 1813)

Oli Dresdenis aadlike kadetikorpusse matemaatika- ja joonistusõpetaja.

487. Tharandi linna ja ümbruse plaan. Ofort, kolor. 1799. Pl. 48,6×57,3. ÜR 2452.

Joonises: Aufgenommen und radirt vom Artillerie Sergeant Kühlemann in Meissen im Jahre 1799; ülal: Grundriss der Stadt THARAND mit der umliegenden Gegend.

N. VII, lk. 198; Th.-B. XXII, lk. 56.

LANGENHÖFFEL, Johann Joseph Friedrich (1750—1807)

Õppis Düsseldorfis KA-s L. Krahe juures. Töötas 1788 Londonis, 1796 Frankfurdis Maini ääres, a-st 1795 Dessaus kalkograafiaasutuses.

488. Evangelist Johannes noorukina. Värv. metsotinto. 1792. Pl. 35×26,4. ÜR 1851.

Plaadil vas.: Gemalt und in vier Platten gearbeitet von J. J. Langenhöfel; keskel: Johannes der Evangelist als Jüngling

K. Morgensterni kogust.

LAURENZ, Johann Daniel (1729—1810)

Õppis a-st 1753 Viinis J. Brecheiseni, a-st 1757 Berliinis C. F. Blesendorfi juures. Töötas peamiselt akvarellistina.

489. Kaks figuuri (Rembrandti j.). Ofort. 1763. Pl. 16,2×13,1. ÜR 1404. Joonises par.: Laurentz scul; 1763; vas.: Rembrandt del. Ostetud 1803—08.

490. Hagar lahku Ismaeliga (C. W. E. Dietrichi j.). Ofort. 1764. J. 18,3×15,2. ÜR 1194.

Plaadil: Gravé d'après le dessin de Meus C: D: E: Dieterich... par I: D: Laurentz... a Berlin 1764

Ostetud 1803—08.

Hagar oli heebrealaste ja araablaste esiisa Aabrahami liignaine, kellega tal oli poeg Ismael. Oma naise Saara nõudmisel, kui neil sündis poeg lisak, ajas Aabraham Hagari ja Ismaeli majast välja.

491. Naise rindfiguur (Rembrandti j.). Ofort. Pl. 8,5×7,5. ÜR 1405.

Joonises vas.: Rt

Aluspaberil: Laurentz nach Rembr.

492. Rindfiguur lalas baretis (Rembrandti j.). Ofort. L. 8,5×7,2. ÜR 1406.

Joonises vas.: Rt

Aluspaberil: Laurentz nach Rembr.

Vaselõigete kogumik kuulsate meistrite joonistustest (koos J. C. Krügeriga. Vt. nr. 469—486).

LIEBE, Gottlob Augúst (1716—1819)

Vasegraveerija poeg, õppis A. F. Oeseri juures Leipzgis. A-st 1760 Halle ülikooli vasegravöör.

493. François André Danican Philidor (1726—95) — prantsuse komponist ja maletaja (F. Bartolozzi j.). Vaselõige. Pl. 17×10,2. ÜR 417.

Plaadil par.: G. A. Liebe sc. Lipsiae.; vas.: F. Bartolozzi del.

Joonises keskel: ANDRÉ DANICAN PHILIDOR

N. VII, lk. 512, 10; Drug. 15996; Th.-B. XXIII, lk. 196.

494. Johann Adam Hiller (1728—1804) — saksa komponist (H. Fügeri j.). Vaselõige. J. (ovaal) 7,5×5,5. ÜR 4615.

Plaadil par.: Liebe sc.; vas.: Füger del.; keskel: I. A. HILLER.

LIPS, Johann Heinrich (1758—1817)

Õppis Zürichis J. E. Lavater' juures, a-st 1780 Mannheimi, hiljem Düsseldorfis KA-s. 1782 ja 1786 viibis Roomas. 1789 sai Weimari joonistuskooli professoriks. 1794 asus Zürichisse.

495. Ludwig Hess (1760—1800) — šveitsi maalija. Vaselõige. Pl. 16,4×11,8. ÜR 5312.

Plaadil vas.: H. Lips del. et sculp.

Joonises: LUDWIG HESS.

N. VII, lk. 557, 51; Drug. 8963.

496. Carl Gerd von Ketelhodt — Schwarzburg-Rudolfstadti kantsler (F. W. Morgensterni j.). Vaselõige. 1794. J. 19×12. ÜR 5313.

Plaadil par.: H. Lips sc. 1794; vas.: Morgenstern pinx.

Joonises: CARL GERD VON KETELHODT

Drug. 10535.

MANGOT, Jacob

Töötas 18. sajandi lõpul Leipzgis.

497. Cenci (J. F. A. Tischbeini j.). Punktiirmane. 1793. J. (ovaal) 16,1 × 13,1. ÜR 463.

Plaadil par.: Jacob Mangot sculps. 1793; vas.: Tischbein pinx; keskel: CENSI

N. VIII, lk. 239, 1; N. XVIII, lk. 510.

Ostetud 1803—08.

Beatrice Cenci (1577—99), roomlanna, kes sattus kuritegelikule teele. Karistamisel teda piinati, hukati pea maharaiumisega. P. B. Shelly on kasutanud seda ainetikku draama kirjutamisel.

MECHAU, Jacob Wilhelm (1745—1808)

Sai A. F. Oeserilt joonistamisealged, õppis Berliinis B. Rode, ühtlasi Berliini KA direktori B. N. Lesueuri õpilase J. Bardau juures. Täiendas end Leipzigi KA-s ja 1770—73 Dresdeni KA-s. 1776 siirdus Rooma. 1780 kutsuti Dresdeni, kus sai KA liikmeks õppekoormuseta. 1790—98 oli taas Itaalias, hiljem töötas Dresdenis maastikumaalijana. Teostas ka oforte.

498. Caecilia Metella hauamonument. Ofort. 1783. Pl. 18,5 × 24,1. ÜR 1866.

Plaadil vas.: I. Mechau; fe: 1783; keskel: Grabmal der Cecilia Metella... N. VIII, lk. 531, 63; H.-R. II, lk. 294, 19.

Caecilia Metella oli konsul Quintus Caecilius Metelluse (surn. u. 52 e. m. a.) tütar. Tema hauamonument asub Via Appia ääres Rooma lähedal.

499. Puhkus põgenemisel Egiptusesse. Ofort. Pl. 6,5 × 9,5. ÜR 1494. Joonises par.: I. M. f.

N. VIII, lk. 531, 60.

500. Hagar ja Ismael. Ofort. Pl. 11,8 × 15,8. ÜR 1495.

Signatuur puudub.

Kommentaar vt. nr. 490.

501. Trepil istuv mees. Ofort. Pl. 9,5 × 10,6. ÜR 1496.

Joonises par.: IME: f /monogramm/.

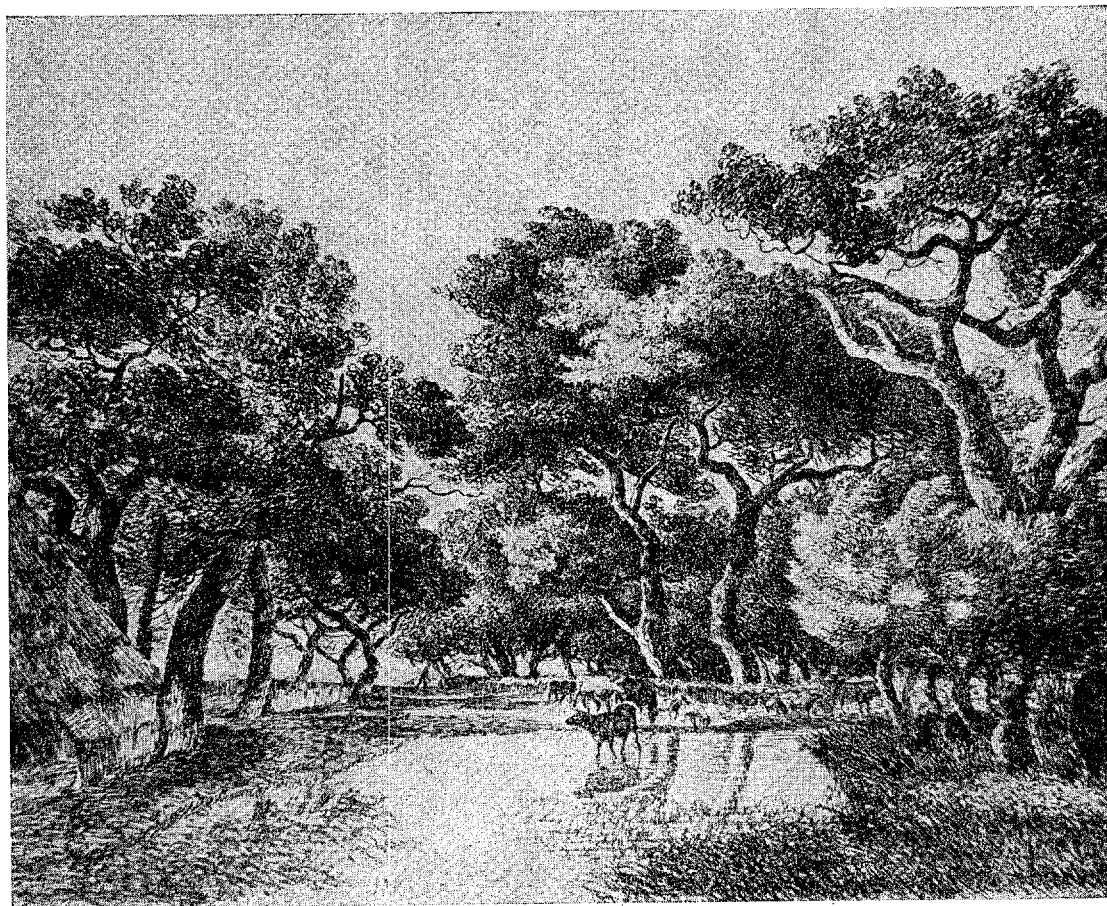
N. VIII, lk. 531, 65.

MENKEN, Johann Heinrich (1766—1839)

Õppis Dresdeni KA-s, töötas peamiselt kopeerija ja kunstikaupmehena Bremenis.

502.—503. Metsamaastik karjaga. Ofort. Pl. 11,8 × 14,7. ÜR 2782, 5282. (Repr. nr. 12).

Joonises keskel: Mkn

12. J. H. Menken. Metsamaastik karjaga. Ofort. Nr. 502.

504.—505. Maastik karjaga vee ääres. Ofort. Pl. 12,9×15,5. ÜR 2783, 5281.

Plaadil vas.: Menken inut. (peegelpildis)

Üks eksemplar mõlemast lehest saadud K. Morgensterni kogust.

MÜLLER, Friedrich (1749—1825)

Õppis Zweibrückenis D. Hieni juures ja töötas samas, a-st 1774 Mannheimis. 1778 siirdus Rooma. Kunstialane tegevus vähe tuntud.

506. Rändmuusikud. Ofort. J. 22,2×17. ÜR 1198.

Plaadil vas.: F. Müller inv. fec.

N. IX, lk. 558, 10.

507. Rändlaulikud. Ofort. J. 22,2×17,1. ÜR 1199. (Repr. nr. 13).

Plaadil vas.: F. Müller inv. fec:

N. IX, lk. 558, 11.

MÜLLER, Johann Gotthard von (1747—1830)

Õppis a-st 1761 Stuttgardi KA-s maalimist, tundis suurt huvi graveerimise vastu. 1770—76 täiendas end Pariisis J. G. Wille juures. 1776—96 tegutses Stuttgardi KA-s vaselõike professorina. 1776 sai Pariisi, 1804 Berliini ja 1814 Müncheni KA liikmeks.

508. Hell ema (J. F. A. Tischbeini j.). Vaselõige. 1783. Pl. 34,2×25,3. ÜR 65.

Plaadil par.: Gravé par J. G. Müller.; vas.: Peint par F. Tischbein 1780. Joonises keskel: LA TENDRE MERE...

N. X, lk. 7, 15; H.-R. II, lk. 290, 8; Pract. Handb. lk. 207, 8.

Ostetud 1823.

509. Louis XVI (1754—93) — Prantsusmaa kuningas 1774—92 (J. S. Duplessis' j.). Vaselõige. Pl. 68,7×52,4. ÜR 444.

Plaadil par.: Gravé par I. G. Müller.; vas.: Peint d'apres nature par Duplessis.; keskel: LOUIS SEIZE

N. X, lk. 8, 19; H.-R. II, lk. 290, 9; Pract. Handb. lk. 207, 15; W. Kat. 645.

510.—511. Moses Mendelssohn (1729—86) — saksa filosoof (J. C. Frisch j.). Vaselõige. 1786. Pl. 29,1×21,6. ÜR 437, 4619.

Plaadil par.: Gravé à Stoutgard par J. G. Müller.; vas.: p. par I. C. Frisch.

Joonises keskel: MOSES MENDELSSOHN

II plaadiseisund. N. X, lk. 8, 17; H.-R. II, lk. 290, 4; W. Kat. 2226; Drug. 13794.

Üks eksemplar saadud K. Morgensterni kogust.

512. Friedrich Schiller (1759—1805) (A. Graffi j.). Vaselõige. 1793. Pl. 33,6×25,5. ÜR 1023.

Plaadil par.: Gestochen von J. G. Müller; vas.: Gemahlt von A. Graff. Joonises: F. SCHILLER

N. X, lk. 8, 20; H.-R. II, lk. 290, 6; Pract. Handb. lk. 208, 17; W. Kat. 3692; Drug. 18503.

K. Morgensterni kogust.

513. Bunkerhilli lahing (J. Trumbulli j.). Ofort, vaselõige. 1798. Pl. 58,5×80. ÜR 83.

Plaadil par.: Engraved by J. G. Müller; vas.: Painted by Trumbull; keskel: The Battle at Bunkers Hill near Boston on the June 17. 1775.

N. X, lk. 8, 22; H.-R. II, lk. 289; W. Kat. 11083; Pract. Handb. lk. 206, 1; Th.-B. XXV, lk. 237.

Bunker Hill, kõrgendik Bostoni lähedal, kus toimus Ameerika vabastussõjas esimene võidukas lahing inglaste vastu.

514. Friedrich Leopold Stolberg, krahv (1750—1819) — saksa luuletaja (J. C. Rincklake'i j.). Vaselõige. 1810. Pl. 37,1×27,3. ÜR 438.

Plaadil par.: Gestochen von J. G. v. Müller in Stuttgart; vas.: Gemahlt von I. C. Rincklake in Münster.

Joonises: Friedrich Leopold Graf zu Stolberg

N. X, lk. 8, 28; Drug. 20323.

NOTHNAGEL, Johann Andreas (1729—1804)

laseõppija. Juhtis Frankfurdis Maini ääres tapeedimanufaktuuri.

515. Ristimisestseen neegriga (A. F. Maulbertsch'i j.). Ofort. Pl. 19,4×15,6. ÜR 177.

Joonises keskel (kivil): IAN

Lehel pliatsiga: Philipp taufet eines Mohren von Nothnagel

N. X, lk. 276, 3; H.-R. II, lk. 191, 3.

516. Rändkaupmees. Ofort. Pl. 5,9×4. ÜR 178.

Signatuur puudub.

N. X, lk. 277, 18.

517. Üksiklane. Ofort. Pl. 7,5×6,3. ÜR 179.

Signatuur puudub.

N. X, lk. 276, 12.

518. Üksiklane. Ofort. Pl. 7,5×6,3. ÜR 180.

Signatuur puudub.

N. X, lk. 276, 13.

13. F. Müller. Rändlailikud. Ofort. Nr. 507.

519. Talupoeg kõrges mütsis. Ofort. 1771. Pl. 6,8×4,5. ÜR 181.

Joonises keskel: N (selle all naela kujutis) 1771

N. X, lk. 278, 53; H.-R. II, lk. 192, 20.

Nr. 515—519 ostetud 1803—08.

OESER, Adam Friedrich (1713—99)

Õppis Pressburgis ja Viinis, 1739 siirdus Dresdeni, kus tegi dekoratiivtöid. 1759 asus Leipzigi ja seal sai KA direktoriks ning kuurvürsti õuemaalijaks. Loomingu väärtuslikuma osa moodustavad joonistused.

520. Kristuse ümberlõikamine (G. van den Eeckhouti j.). Ofort. 1756.

Pl. 11,6×17,1. ÜR 1192.

Plaadil par.: Frid. Oeser inc. Dresdae 1756; vas.: Gerbr. van den Eeckhout pinx.

N. X, lk. 316, 1; H.-R. II, lk. 146, 30.

521. Arminius ja Marbrod. Ofort. Pl. 17,2×9,6. ÜR 1193.

Signatuur puudub.

Lehel tindiga: von Oeser

N. X, lk. 317, 6; H.-R. II, lk. 146, 27.

K. Morgensterni kogust.

Arminius, germaanlaste suguharu heruskide pealik, kes aastal 9 m. a. j. Teutoburgi metsas võitis Rooma maavalitseja Varuse. Arminiuse vastaseks oli markomannide kuningas Marbrod.

522. Ingel lahku Manoahi perekonnast (Rembrandti j.). Ofort.

J. 19,3×28,6. ÜR 1376.

Signatuur puudub.

N. X, lk. 316, 4; H.-R. II, lk. 146, 32.

K. Morgensterni kogust.

Manoah, Vana Testamendi järgi Tani soost eakas juut. Ingel kuulutas tema naisele poja sündi. Tänuks põletasid Manoah ja ta naine ohvritalle, mille suitsus ingel lendas ära. Naine sünnitas poja Simsoni, kellest sai iisraeli rahva vägilane.

523. Püha Hieronymus. Ofort. 1760. J. 12,3×14,6. ÜR 1377.

Plaadil par.: Oeser sc 1760

K. Morgensterni kogust.

Hieronymus (u. 347—419/20), katoliku usu kirikuisa ja pühak. Õppis Roomas, hiljem tegutses Bethelemis. Redigeeris ladinakeelse piiblitõlke. Elas kaua aega erakuna. Tema atribuudiks on lõvi.

OESTERREICH, Matthias (1716—78)

Õppis Dresdenis J. B. Groni juures, 1741 asus samas tööle. 1751 sai koha Dresdeni Galeris, kus 1755 ülendati inspektoriks. Sooritas õppereisi Itaaliasse. 1757 siirdus Potsdami Sanssoucy galerii direktoriks.

524.—549. Joonistusi krahv Brühli kogust. Kogumik: 21 lehel 26 oforti. 1752. L. 52,5×35. ÜR 5858—5883.

Kõigil lehtedel plaadil: Gravé par Matthieu Oesterreich

Tervikuna sisaldas kogumik „Recueil de quelques dessins de plusieurs habiles maitres...” 40 lehte.

N. X, lk. 320, 2.

Heinrich von Brühl (1700—63), Saksi poliitikategelane, 1746—63 peaminister, muutus eriti mõjukaks ja rikkaks August III valitsemise ajal (1733—63). Ehitas välja oma palee ja pargi, asutas suure ja väärtusliku raamatu- ning kunstikogu.

PREISSLER (PREISLER), Johann Martin (1715—94)

Pärines Nürnbergi kunstnikeperekonnast. Õppis joonistamist isalt, graveerimist vanemalt vennalt. 1739—44 töötas L. Carsi juures Pariisis. 1744 kutsuti Kopenhaagenisse õuegravööriks, 1750 sai sealse KA professoriks.

550. Johann Andreas Cramer (1723—88) — saksa teoloog. Vaselõige.

1774. Pl. 31,1×21,8. ÜR 410.

Plaadi keskel: J. M. Preisler ad viv: delin: et sculp: 1774.

N. XII, lk. 35, 15; H.-R. II, lk. 67, 10.

Ostetud 1803—08.

551. Madonna della Sedia (Raffaeli j.). Vaselõige. 1784. Pl. 38,6×28,5. ÜR 1503. (Repr. nr. 14).

Plaadil par.: Gravé à Copenhague par I. M. Preisler, 1784; vas.: Peint par Raphael

Joonise all: La fameuse Madonna della Sedia.

Haruldane leht. N. XII, lk. 36, 24; H.-R. II, lk. 68, 27; Joubert II, lk. 385; Pract. Handb. lk. 235, 4.

Ostetud 1803—08.

Legendi järgi näinud Raffael sügisesel rahvapidustusel ilusat noort ema lapsega süles. Kunstnik teinud sealsamas tünnipõhjale visandi ja hiljem maalinudki sellele. „Madonna della Sedia” („Istuv madonna”) on ümmarguse formaadiga ja maalitud puuplaadile (1516).

552. Mooses (Michelangelo j.). Ofort. Pl. 37,5×20. ÜR 1502.

Plaadil par.: Joh. Mart. Preisler sc.; keskel: MOSES... opus Michaelis Angeli Bonarotae...

N. XII, lk. 37, 63.

Mooses, Iisraeli rahvajuh ja prohvet, tegutses u. 13. saj. e. m. a. Vabastas Iisrael-lased orjusest Egiptuses ja juhtis Kaananimaaale. Judaistliku ja kristliku pärimuse järgi juudi seadustiku ja Jahve kultuse rajaja. Michelangelo lõi marmorfiguuri „Mooses” paavst Julius II hauamonumendile (1515—16) San Pietro in Vincoli kirikus Roomas.

14. J. M. Preissler (Raffaelli j.). Madonna della Sedia. Vaselöige. 1784. Nr. 551.

PRESTEL, Johann Gottlieb (Theophilus Amandus, 1739—1808)

Õppis vendade Zeilerite juures Frankfurdis Maini ääres, täiendas end a-st 1760 Veneetsias. 1762—69 töötas Roomas, Firenzes, Bolognas ja Augsburgis. 1769 asus Nürnbergi, kust tegi reise Šveitsi. 1783 jäi tegutsema Frankfurti Maini ääres.

553. Kristuse taevaminek (D. Calvaerti j.). Akvatinta, pruun. 1776. Pl. 56,4×39,5. ÜR 1508.

Plaadil par.: I. T. Prestel sc. 1776; keskel: L'Ascension de Notre Seigneur. Dessin de Denis Calvart.

N. XII, lk. 47, 69.

K. Morgensterni kogust.

554. Ristija Johannese surm (A. Düreri j.). Vaselõige, ofort. J. 18,7×12,7. ÜR 1320.

Joonises par.: AD (monogramm); vas.: 1510 (peegelpildis).

N. XII, lk. 50, 100.

555. Leopardid ja lõvid maastikus (C. Ruthardi j.). Akvatinta. L. 52,3×67,9. ÜR 1654.

Etiketil aluspaberil: Peint par C. Ruthard gravé par J. F. Prestel. LÉOPARDS QUI DISPUDENT LEUR PROIE À DES LIONS

N. XIV, lk. 88.

Ostetud 1826.

556. Ida mäe karjused (J. G. Wagneri j.). Akvatinta, pruun. L. 60,9×47,7. ÜR 75.

Etiketil aluspaberil: Wagner pinx... par... Jean Theophile Prestel. LES BERGERS DU MONT IDA

N. XII, lk. 51, 130.

Ostetud 1826.

Ida mägi Väike-Aasias Trooja lähedal. Kreeka mütoloogias karjatas selle lähedal noor Paris oma isa lambaid ja tegi otsuse loovutada kuldne õun Aphroditele jumalannade Hera ja Pallas Athena ees.

557. Antiikmütoloogiline kompositsioon. Ofort, lavii. L. 26,5×41. ÜR 588.

Joonises vas.: Prestel

N. XII, lk. 51, 116.

Ostetud 1806.

558.—565. Peaetüüdid (F. Trevisani j.). Kogumik: 8 graviüri. Ofort, punane. L. 42,9×36. ÜR 6030—6037. (Repr. nr. 15).

Kõigil lehtedel joonises par.: A. Prestel, fecit; vas.: F. Trevisani, del. N. XIX, lk. 84; W. Kat. 16337.

Ostetud 1823.

PRESTEL, Maria Katharina (1747—94)

J. G. Presteli õpilane ja a-st 1769 abikaasa. 1786 lahkus mehest ja asus iseseisvalt tööle Londonis.

566. Servi (G. B. Cipriani j.). Akvatinta, ofort. 1789. Pl. 38,9×31,1. ÜR 5357.

Plaadil par.: Catharine Prestel Sculpt.; vas.: G. B. Cipriani Inv.

567. Metsamaastik (P. Brueghel noorema j.). Akvatinta. Pl. 54×69. ÜR 1509.

Plaadil par.: Mary Cathn. Prestel sculpt.; vas.: P. Brueghel pinxt.

N. XII, lk. 53, 43; H.-R. II, lk. 241, 20; Pract. Handb., lk. 237, 7; W. Kat. 7496.

Ostetud 1803—08.

PROBST, Johann Balthasar (1673—1750)

Õppis kirjastaja J. Wolffi juures Augsburgis ja töötas tema kirjastuses.

568. Justus Volrath von Bode (1667—1727) (J. G. Auerbachi j.). Vaselõige. 1728. J. 35,5×29,2. ÜR 995.

Plaadil par.: Joh. Balth. Probst Sculp. Aug. Vind. 1728; vas.: J. Gottfr.

Aurbach ping. Vienne.; keskel: IUSTUS VOLRATH DE BODE

N. XII, lk. 81, 9.

569. Christoph von Rad (1676—1730) — keiserlik õuejuveliir (G. Spitzeli j.). Vaselõige. 1731. Pl. 48,6×33,6. ÜR 996.

Plaadil par.: Joh. Balthasar Probst Sculps. Aug. Vind.; vas.: Gabriel Spitzel pinxit; keskel: CHRISTOPH VON RAD...

N. XII, lk. 81, 7; Drug. 16755; Th.-B. XXVII, lk. 411.

RECLAM, Friedrich (1734—74)

Õuejuveliiri pojana omandas kodus kunstialged, edasi õppis A. Pesne'i juures Berliinis ja J. B. M. Pierre'i juures Pariisis. A-st 1755 viibis Roomas, harrastades koos H. Robert'iga maastikumaali. 1762 naasis Berliini, kus maalís õukondlaste portreesid ja tegi dekoratsioone. Teada u. 30 oforti.

570.—577. Itaalia maastikud. Sari 8 lehest. Ofort. 1758—65. L. 24×19,3. ÜR 5850—5857.

Tiitelhel: Suite de PAYSAGES... Frederic Reclam 1765.

Kolm lehte signeeritud: F. Reclam f. ja dateeritud 1758—63, ülejäänud lehed signeerimata.

N. XII, lk. 357, 3—10; H.-R. II, lk. 206, 1—8; W. Kat. 5299.

578. Õhtu (C. Dubois' j.). Ofort. Pl. 21,7×25,7. ÜR 246.

Plaadil par.: Fredr: Reclam, Sculpsit.; vas.: Ch. Dubois, pinx.; keskel: LE SOIR

W. Kat. 12590; N. XII, lk. 357, 25—26; H.-R. II, lk. 206, 9—10.

Ostetud 1803—08.

15. J. G. Prestel (F. Trevisani j.). Naise pea. Ofort. Nr. 558.

579. Hommik (F. de Moucheroni j.). Ofort. Pl. 22×25,1. ÜR 1864.

Plaadil par.: Fredr. Reclam, Sculpsit.; vas.: Moucheron, pinx.; keskel: LE MATIN.

Nr. 578 ja 579 moodustavad paariku.

N. XII, lk. 357, 25—26; H.-R. II, lk. 206, 9—10.

Ostetud 1803—08.

580. Kivimurd Rooma lähistel. Ofort. Pl. 32,1×37,5. ÜR 2789.

Plaadil vas.: F. Reclam ad Vivum pinx. et Sculpsit.; keskel: CARRIÈRE AUX ENVIRONS DE ROME.

N. XII, lk. 357, 27; H.-R. II, lk. 206, 13.

K. Morgensterni kogust.

RIDINGER, Johann Elias (1698—1767)

Kunstialged sai autodidaktist isalt Ulmis, u. 1711 siirdus maalija C. Reschi töökotta. A-st 1713/14 õppis Augsburgis peamiselt looma- ja lillemaalija J. Falki, hiljem G. Ph. Rugendase juures. Graveerimises täiendas end J. D. Herzi juhtimisel. Töötas Augsburgis ja asutas oma kirjastuse. 1759 sai Augsburgi KA direktoriks. Teada üle 1300 graafilise lehe.

581. Pöder. Ofort, vaselõige. 1729. Pl. 37×28,8. ÜR 5989. (Repr. nr. 16).

Plaadil par.: Joh. El. Riedinger del. sculps. et excudit Aug. Vind.; keskel: Diesen Hirsch von 66. Enden...

N. XIII, lk. 163, 7.

Kuulub 28-lehelisse sarja.

582.—583. Röövlinnud päeval. Ofort, vaselõige. 1744. L. 36,2×26,5. ÜR 173, 5987.

Plaadil par.: I. E. Ridinger fec. et excud. 1744; keskel: Raub Vögel bey Tage...

W. Kat. 13677.

584. Pödrakütt. Ofort, vaselõige. 1745. L. 32,2×23,3. ÜR 5999.

Plaadil par.: I. E. Ridinger fec. A. V. 1745.; keskel: Der Anstand auf einen Hirschen...

585. Karujaht. Ofort, vaselõige. 1746. L. 33,5×26,8. ÜR 5997.

Plaadil par.: Joh. El. Ridinger fec: et excud. 1746.; keskel: Anno 1720, Habe dise Baehren Hatz nach der Natur gezeichnet.

N. XIII, lk. 164, 43.

586. Pödrajaht. Ofort, vaselõige. L. 34×27,5. ÜR 5998.

Plaadil par.: I. El. Ridinger fec: et excud; keskel: Anno 1731. Habe dise Vorstellung in dem Parc von Nijmphenburg gegen Stahrenberg nach der Natur gezeichnet

N. XIII, lk. 164, 42.

Nr. 585 ja 586 kuuluvad ühte sarja.

587.—591. Neljaleheline sari „Linnud psalmidega“. Ofort, vaselõige. 1749. Pl. 36,4—36,5×27,6—28. ÜR 5988, 5990, 5991, 5992, 5996 (viimane eelmise duplum). (Repr. nr. 17).

Plaadil par.: loh. El. Ridinger inv. del. sculps. et excud Aug. Vind. 1749; keskel: Piiblipsalm ja lindude nimed.

N. XII, lk. 164, 46; W. Kat. 13675.

592. Põdrakütt. Ofort, vaselõige. 1753. L. 33×23,8. ÜR 6000.

Plaadil par.: I. El. Ridinger del. sculps. et exc. Aug. Vind. 1753.; keskel: Ao. 1750. d. 22. Septembris ist dieser schöne Hirsch...

N. XIII, lk. 163, 17.

593. Jahikoerad kütitud põdraga. Ofort. 1756. L. 22,8×16,9. ÜR 392.

Plaadil par.: I. E. Ridinger fecit et excudit Aug. Vindel: 1756.; keskel: Deutsche Jagt Hunde...

594. Loomade söödaladu. Ofort, vaselõige. J. 21,2×35,3. ÜR 60.

Plaadil vas.: Joh. El. Ridinger del. Sculps. et excud. Aug. Vind.; keskel: Die Heu Schuppen oder Winter Fütterung vor das Roth Wildpreth.

595. Pöder. Ofort, vaselõige. L. 29,2×20,1. ÜR 159.

Servad kirjadega ära lõigatud.

Aluspaberil tindiga: Ridinger No. 34.

596. Valge karu. Ofort, vaselõige. J. 28,8×20,9. ÜR 160.

Plaadil par.: J. El. Ridinger del. sc. et exc...; keskel: Ein weiser Grönländischer Baehr...

597. Maastik jahikoeraga. Ofort, vaselõige. L. 36×50,5. ÜR 170.

Servad lõigatud. Aluspaberil tintiga: I. El. Ridinger inv: del: sculp: excud: Aug: V.

598. Maastik kitsedega. Ofort, vaselõige. L. 35,5×40,9. ÜR 171.

Plaadil par.: I. El. Ridinger inv. delin. sculps. et excud. Aug. Vind.; keskel: Der Steinbock...

595. Hirved. Ofort, vaselõige. L. 33,8×40,9. ÜR 244.

Plaadil par.: I. El. Ridinger invent. pinx. sculps. et excud. Aug. Vind.; keskel: Der Rehebock und Geiss...

600. Tuhkrud. Ofort, vaselõige. L. 32,2×40,4. ÜR 6010.

Plaadil par.: I. El. Ridinger inv. pinx. sculps. et excud. Aug. Vindel.; keskel: Der Ittiss...

W. Kat. 1224.

Nr. 597—600 kuuluvad ühte sarja.

601. Linnud maastikus. Ofort, vaselõige. L. 31,9×26,9. ÜR 174.

Servad kirjadega ära lõigatud.

Aluspaberil tindiga: Ridinger No 44.

602. Eedeni aed. Ofort, vaselõige. L. 39,1×52,6. ÜR 381.

Plaadil vas.: Joh. Elias Ridinger inv. fec. et excud. A. V.; keskel: Und Gott der Herr pflanzte einen Garten in Eden...

16. J. E. Ridinger. Pöder. Ofort, vaselöige. 1729. Nr. 581.

17. J. E. Ridinger. Leht sarjast „Linnud psalmidega“. Ofort, vaselõige. 1749. Nr. 589.

- 603. Loomade loomine.** Ofort, vaselõige. L. 38,5×53. ÜR 267.
 Plaadil vas.: loh Elias Ridinger inv. del. et excud. A. V.; keskel: Denn als Gott der Herr gemacht hatte von der Erde allerleij Thier auf dem Felde,...
- 604. Aadama loomine.** Ofort, vaselõige. L. 47,8×60,2. ÜR 268.
 Plaadil vas.: loh Elias Ridinger invenit fec. et excud. A. V.; keskel: Und Gott sprach: Lasset uns Menschen machen...
- 605. Aadam paradiisiaias.** Ofort, vaselõige. L. 39,1×53. ÜR 462.
 Plaadil vas.: loh. Elias Ridinger inv. del. fec. et excud. A. V.; keskel: Und Gott der Herr gebot dem Menschen...
 Nr. 602—605 kuuluvad 12-lehelisse sarja „Paradiis“. N. XIII, lk. 163, 6; H.-R. II, lk. 60, 1—12; Pract. Handb., lk. 250; W. Kat. 3839, 13659.
 Ostetud 1803—08.
- 606. Põdrad mägimaastikus.** Ofort, vaselõige. L. 34,1×27,7. ÜR 353.
 Plaadil par.: I. E. Ridinger Pictor a Scul... /ära rebitud/.
 Joonises ülal: Lucem revehit tenebri Aurora fugatis.
- 607. Põdrad mägimaastikus.** Ofort, vaselõige. L. 32,7×28. ÜR 354.
 Servad kirjadega ära lõigatud.
 Joonises ülal: Astrifero procedit Vesper Olympo.
 Nr. 606 ja 607 kuuluvad 4-lehelisse sarja. N. XIII, lk. 164, 26.
- 608. Mees jahikoeraga maastikus.** Ofort. L. 23,2×18,4. ÜR 391.
 Plaadil vas.: Ridinger inv. del. et excud. Aug. Vind.
- 609. Pargimaastik põtradega.** Ofort, vaselõige. L. 60,8×44,4.8
 ÜR 1555.
 Plaadil par.: loh. El Ridinger inv. pinx. sculps. et excud. Aug. Vindel.;
 all: Looma jälgede kujutised.
 Kuulub 23-lehelisse sarja. N. XIII, lk. 163, 13; W. Kat. 13663.
- 610. Kaljukits ja ilves I.** (Koos M. E. Ridingeriga). Ofort, vaselõige.
 Pl. 34×24,6. ÜR 5993.
 Plaadil par.: Ridinger, sculps.; keskel: Der Steinbock wird erschreckt...
- 611. Kaljukits ja ilves II.** (Koos M. E. Ridingeriga). Ofort, vaselõige.
 Pl. 34×24,7. ÜR 5994.
 Plaadil par.: Ridinger, sculps.; keskel: Der böse listige Luchs..
 Nr. 610 ja 611 moodustavad paariku. N. XIII, lk. 165, 68
- 612. Röövlindude varitsusonn.** Ofort, vaselõige. L. 23,7×35. ÜR 6001.
 Plaadil vas.: Joh. El. Ridinger inv. del. sculps. et excud. Aug. Vind.; keskel: Kraehen, Alstern und Raben Hütte...

- 613. Jahimees koertega.** Ofort, vaselõige. L. 18,2×22,2. ÜR 6002.
Joonises par.: Joh. El. Ridinger inv. sculp. et excud. A. V.
Plaadil vas.: So macht der Jäger mit den Hunden.
- 614. Ilves.** Ofort, vaselõige. L. 18,2×22,2. ÜR 6003.
Servad kirjadega lõigatud.
Plaadil keskel: Ein Luchs wie er sich baeumet. N 65.
N. XIII, lk. 164, 21/IV.
- 615.—616. Koerad.** Ofort, vaselõige. J. 16,1×13,5—13,6. ÜR 6004, 6005.
Plaadil par.: I. E. R. fec.; keskel: Otter=Hunde und Wasser=Hunde;
Daenische und verschiedene Budel=Hunde.
N. XIII, lk. 164, 2/I.
- 617. Piiramisega jaht.** Ofort, vaselõige. L. 32,5×40,7. ÜR 243.
Plaadil vas.: I. El. Ridinger inv. pinx. sc. et excud. A. V.; keskel: Das umstellte Jagen.
- 618. Jänesejaht.** Ofort, vaselõige. L. 32,6×40,4. ÜR 172.
Plaadil par.: I. El. Ridinger inv. pinx. sculps. et excud. A. V.; keskel: Wie die Hasen mit Wind-Hunden gehetzt werden...
- 619. Karupüümis.** Ofort, vaselõige. L. 32,4×39,5. ÜR 6009.
Plaadil par.: I. El. Ridinger inv. pinx. Sculps. et excud. Aug. Vind.; keskel: Der Baeren Fang.
- 620. Metsseajaht.** Ofort, vaselõige. L. 32×39,5. ÜR 6008.
Plaadil par.: I. El. Ridinger inv. pinx. sculps. et exc. A. V.; keskel: Wie auf Schweine angestanden wird.
Nr. 617—620 kuuluvad 22-lehelisse sarja. N. XIII, lk. 163, 16; W. Kat. 13669; H.-R. II, lk. 60, 38—53.
- 621. Maria Theresia (1717—80)** — Austria valitsejanna, Ungari ja Tšehhia kuninganna. Ofort, vaselõige. Pl. 33,9×25,1. ÜR 450.
Plaadil vas.: I. E. Ridinger inv. fec. et excud.; keskel: MARIA THERESIA...
Ostetud 1806.

RIDINGER, Martin Elias (1730—80)

J. E. Ridingeri poeg, tema õpilane ja abiline. Täiendas end J. J. Preissleri juures Nürnbergis. Töötas peamiselt isa joonistuste järgi. Isa surma järel võttis üle kirjastuse.

- 622. Hollandi hobune** (J. E. Ridingeri j.). Ofort, vaselõige. L. 26×33. ÜR 89.
Plaadil par.: M. El. Ridinger filio meo aeri incis; vas.: I. E. Ridinger inv.; keskel: ...Hollaender.
- 623. Linnupüüdja** (J. E. Ridingeri j.). Ofort, vaselõige. L. 33,5×25,7. ÜR 5995.

Plaadil par.: Mart. El. Ridinger sculpsit; vas.: loh. El. Ridinger inv. del. et exc. Aug. Vind.; keskel: Vogelfaenger...

N. XIII, lk. 166, 4.

624.—625. Ratsasõit I ja II (J. E. Ridingeri j.). Ofort, vaselõige. L. 34,4—34,6×54,4—54,7. ÜR 6006, 6007.

Plaadil par.: Martin Elias Ridinger filius aeri incidit; vas.: loh. El. Ridinger inv. del. et excud Aug. Vind.; keskel: Prantsuse keeles ratsasõidu nimetused.

N. XIII, lk. 165, 50; W. Kat. 13684.

1803—08 ostetud 138 Ridingeride teost.

RIEDEL, Johann Anton (1736—1816)

Algõpetuse sai kunstnikust isalt. A-st 1747 õppis C. W. E. Dietrichi juures. 1753 asus tööle Dresdeni Galerii alaminspektorina, 1757 inspektorina. Koostas koos C. F. Wenzeliga Dresdeni Galerii kataloogi. Reprodutseeris põhillselt Dresdeni Galerii maale.

626. Mees pärlkanaga (Rembrandti j.). Ofort. 1754. Pl. 18,5×14,2. ÜR 5977.

Plaadil par.: A. Riedel Scu. 1754.; vas.: Rembrant pin.

N. XIII, lk. 157, 26.

627. Kullakaaluja (Rembrandti j.). Ofort. 1754. Pl. 18,5×16,8. ÜR 5964.

Plaadil par.: A. Riedel. del. et: sc: 1754.; vas.: Rembrant: pi.

N. XIII, lk. 157, 35; H.-R. II, lk. 200, 17.

628. Mehe portree (Rembrandti j.). Ofort. 1754. Pl. 15,3×14,5. ÜR 5981.

Plaadil par.: A. Riedel. del: et. sc: 1754; vas.: Rembrandt: pi:

N. XIII, lk. 157, 24.

629. Sõjamees odaga (A. de Gelderi j.). Ofort. 1754. Pl. 20,7×14,6. ÜR 5967.

Plaadil par.: Ant. Riedel. del. e sc. 1754 /„5“ peegelpildis/; vas.: Arent de Gelder pi

N. XIII, lk. 156, 14.

630. Vanamehe portree (G. Flincki j.). Ofort. 1754. Pl. 16,6×12,6. ÜR 5983.

Plaadil par.: A. Riedel: sc: 1754.; vas.: G. Flinck. pi.

N. XIII, lk. 156, 13; H.-R. II, lk. 200, 13.

631. Evangelist Markus (Guercino j.). Ofort. 1754. Pl. 21,3×15,6. ÜR 5979.

Plaadil par.: A. Riedel. del. e. sc. 1754; vas.: Guercino pi.

Joonises ülal: PAX TIBI MARCE

N. XIII, lk. 158, 52.

Markus, Jeesus Kristuse jänger. Kirikupärimuses märtrina surnud Aleksandria piiskop ja Uue Testamendi Markuse evangeeliumi autor. Ta on Veneetsia kaitsepühak, kelle sümboliks on lõvi.

632.—633. Mees poola mütsis (Rembrandti j.). Ofort. 1755. Pl. 20,6 × 14,7. ÜR 3477, 5965.

Plaadil par.: A: Riedel: del et fec: aqu. fort.; vas.: Rembrant: pin.
N. XIII, lk. 157, 29.

ÜR 3477 K. Morgensterni kogust.

634. Rembrandti portree (Rembrandti j.). Ofort. 1755. Pl. 20,5 × 16,8. ÜR 5962.

Plaadil par.: Riedel fe 1755.; vas.: Rembrant pi
N. XIII, lk. 157, 22; H.-R. II, lk. 200, 16.

635. Naise portree (Rembrandti j.). Ofort. 1755. Pl. 14,7 × 11,5. ÜR 5968.

Plaadil par.: A: Riedel del et fe 1755 /„55“ peegelpildis/; vas.: Rembrandt pin.

N. XIII, lk. 157, 36.

636. Sõjamehe portree (J. van Lievensi j.). Ofort. 1755. Pl. 14,8 × 10,8. ÜR 5969.

Plaadil par.: A: Riedel: del: e fec: 1755: aqua fo.; vas.: J: v. Livens. pi:
N. XIII, lk. 156, 17.

637. Mees karusnahkses mütsis (P. F. de Grebberi j.). Ofort. 1755. Pl. 17,5 × 12,2. ÜR 5976.

Plaadil par.: A: Riedel Sc: 1755; vas.: P de Greber. pi.
N. XIII, lk. 156, 15.

638. Naise rindportree (P. F. de Grebberi j.). Ofort. 1755. J. 15,2 × 13,3. ÜR 214.

Plaadil par.: Anto: Riedel fec: 1755;; vas.: Peter de Greber. Pin.; all
par.: Hertel excud 1 No 218

II plaadiseisund. N. XIII, lk. 156, 16; H.-R. II, lk. 200, 14.
Ostetud 1806.

639. Sama. Ofort. 1755. Pl. 19,6 × 14,8. ÜR 5971.

Plaadil par.: Anto: Riedel fec: 1755;; vas.: Peter. de Greber Pin:
I plaadiseisund. N. XIII, lk. 156, 16.

640. Mees kirjaga (A. van Dycki j.). Ofort. 1755. Pl. 19,9 × 14,2. ÜR 5974.

Plaadil par.: Antoni Riedel. del. e. Sc. 1755.; vas.: Antonio Van Dyck
pin.

N. XIII, lk. 156, 11; H.-R. II, lk. 200, 12.

641. Mehe portree (A. van Dycki j.). Ofort. 1755. Pl. 14 × 11,8. ÜR 5963.

Plaadil par.: A: Riedel: fe: 1755;; vas.: Ant: v: Deijck: pin.

N. XIII, lk. 156, 10.

642. Vanamehe portree (Rembrandti j.). Ofort. 1755. Pl. 14,8×12,2. ÜR 5966.

Plaadil par.: A. Riedel 1755 /„55“ peegelpildis/; vas.: Rembrant pi N. XIII, lk. 157, 30.

643. Mehe portree (M. L. L. Willmanni j.). Ofort. 1755. Pl. 12,9×10,2. ÜR 5970.

Plaadil par.: A. Riedel fe: 1755.; vas.: Willmann: pi N. XIII, lk. 157, 20.

644. Neitsi Maarja lapse ja Johannesega (G. Crespi j.). Ofort. 1755. Pl. 19,4×15,6. ÜR 5982.

Plaadil par.: A. Riedel. del. et scu: 1755.; vas.: Giuseppe Crespi detto Spagnolo Bolognese: pin. N. XIII, lk. 157, 42.

645. Turbanis vanamehe pea (Rembrandti j.). Ofort. 1756. Pl. 16,6×11,6. ÜR 3478.

Plaadil vas.: Anton: Riedel fe. Aquafo: 1756 /„6“ peegelpildis/; par.: Rembrandt: pin: No 7; all par.: loh: Georg Hertel excud: Il plaadiseisund. N. XIII, lk. 157, 31.
K. Morgensterni kogust.

646. Mehe rindportree (P. Verhulsti j.). Ofort. 1756. J. 15,2×12,1. ÜR 3475.

Par.: Signatuur ära lõigatud; vas.: Verhelst: Pin: N. XIII, lk. 157, 19.
K. Morgensterni kogust.

647. Vana naise portree (Rembrandti j.). Ofort. J. 15,2×12,8. ÜR 3476.

Plaadil par.: A. Riedel: fe: Aqu: for:; vas.: Rembrant: pin: N. XIII, lk. 157, 34.
K. Morgensterni kogust.

648. Vanamehe rindportree (A. Bothi j.). Ofort. J. 14,7×12,2. ÜR 3479.

Plaadil vas.: An: Riedel: fe: Aqu: for:; par.: A. Bo... N. XIII, lk. 156, 5.
K. Morgensterni kogust.

649. Carlo Maratti autoportree (1625—1713) (C. Maratti j.). Ofort. Pl. 21,2×16,1. ÜR 5961.

Plaadil par.: Ant. Riedel fec.; vas.: Carlo Maratti del.; keskel: Effiges Caroli Maratti. N. XIII, lk. 156, 1; Drug. 12973.

650. Talupoja portree (A. Brouweri j.). Ofort. Pl. 7,4×5,5. ÜR 5973.

Plaadil par.: Riedel sc.; vas.: A. Brouer. pi. N. XIII, lk. 156, 8.

651. Karjuv mees (A. Brouweri j.). Ofort. Pl. 7,4×5,6. ÜR 5978.

Plaadil par.: A. Riedel sc.; vas.: A. Brauer: pi.

N. XIII, lk. 156, 8.

652. Mehe portree (Rembrandti j.). Ofort. Pl. 20,4×14,4. ÜR 5975.

Joonises par.: A. Riedel sc; vas.: Rembrant pi

N. XIII, lk. 157, 23.

653. Kristus okaskrooniga (G. Reni j.). Ofort. Pl. 9,1×7,1. ÜR 5972.

Plaadil par.: AR sc.; vas.: Gu. Reni pi.

N. XIII, lk. 157, 38.

654. Kristus okaskrooniga (A. Carracci j.). Ofort. Pl. 13,4×15,5.

ÜR 5980.

Plaadil par.: A Riedel. sc.; vas.: An. Carracci. pi.

N. XIII, lk. 157, 39.

655. Madonna maastikus (F. Barocci j.). Ofort. Pl. 20,9×14,5. ÜR 5984.

Plaadil par.: A Riedel sc; vas.: F. Barozzi

N. XIII, lk. 157, 40; H.-R. II, lk. 199, 1.

656. Vanamehe portree (C. Paudissi j.). Ofort. Pl. 10,6×8,9. ÜR 5985.

Plaadil vas.: Baudis. pi. Graveerija nimi puudub.

N. XIII, lk. 156, 2; H.-R. II, lk. 200, 2.

657. Naise portree (A. Brouweri j.). Ofort. Pl. 14,6×12,4. ÜR 5986.

Plaadil par.: Anton Riedel: Scu.; vas.: AB: pin:

N. XIII, lk. 156, 9.

Teosed kuuluvad (välja arvatud nr. 638 ja 645) haruldasse I väljaandesse.

II väljaande trükkis J. G. Hertel Augsburgis ja retuüsis plaate enne trükkimist. ÜR 5961—5986 on ostetud 1803—08 kokkukõidetult.

RIETER, Jakob (1758—1823)

Õppis Zürichis V. Sonnenscheini juures ja 1778—81 Stuttgardi KA-s. Töötas Pariisis, Viinis, Salzburgis ja Kopenhaagenis.

658. Johann Gotthard von Müller (1747—1830) — saksa vasegravöör.

Vaselõige, punktiirmaneer. Pl. 29,5×22,6. ÜR 4618.

Plaadil par.: I. Rieter sc.; keskel: Iohannes von Müller nach einer bronzierten Büste gezeichnet.

K. Morgensterni kogust.

RODE, Christian Bernhard (1725—97)

Õppis Berliinis N. Mülleri ja A. Pesne'i juures, täiendas end 1750—52 Pariisis, 1754—55 Itaalias. Töötas Berliinis põhiliselt maalijana, selle kõrval ka ofortistina. 1750 sai Berliini KA liikmeks, 1783 direktoriks.

659. Kristuse ristilt mahavõtmine. Ofort, vaselõige. 1755. J. 40×22. ÜR 1499.

Plaadil vas.: Gemalt u: Eingaeztz von Bernhard Rode 1755; par.: Mit dem Grabstichel gearbeitet von Heinrich Rode

N. XIII, lk. 275, 80—81.

K. Morgensterni kogust.

660. Romulus ja Remus emahundiga. Ofort. 1770. Pl. 14,2×20,1. ÜR 237.

Plaadil par.: B Rode 1770

N. XIII, lk. 276, 106.

K. Morgensterni kogust.

Romulus ja Remus, kaksikvennad, legendi järgi Marsi ja Rea Silvia pojad. Pärast sündimist jäeti poisid maha Tiberi jõe äärde. Neid toitis emahunt, kuni karjane leidis kaksikud ja kasvas nad üles. Saanud selgusele oma päritolust, läksid vennad Albasse, taastasid oma õigused ja asutasid Rooma linna. Tülis tappis Romulus Remuse ja valitses üksinda. Legendi järgi oli Romulus esimene Rooma kuningas (753—716 e. m. a.). Hiljem austati Romulust jumal Quirinusena.

661. Cicero pakub Hereniusele oma pead. Ofort. 1775. J. 21,9×37,6. ÜR 1231.

Plaadil par.: B. Rode 1775; keskel: M. T. CICERO

N. XIII, lk. 276, 122.

Saadud TÜ joonistuskoolist.

662. Püha vaimu ilmumine. Ofort. 1775. J. 28×36,5. ÜR 1233.

Plaadil par.: B. Rode. 1775.

N. XIII, lk. 274, 58.

Saadud TÜ joonistuskoolist.

663. Halastaja Samaaria mees. Ofort. Pl. 10,1×17,1. ÜR 1229.

Signatuur puudub.

N. XIII, lk. 273, 34.

Ostetud 1803—08.

664. Kristus Õlimäel. Ofort. Pl. 9,7×10,5. ÜR 1230.

Plaadil par.: B. R.

N. XIII, lk. 274, 48.

Ostetud 1803—08.

Viimaselt õhtusöömaajalt (vt. nr. 162) läks Jeesus Kristus koos jüngeritega Keetsemane aeda Õlimäele palvetama. Rahvahulgaga tulnud juudas suudles Kristust („Juuda suudlus“) ja andis sellega märku, keda kinni võtta.

665. Kaivase teenijanna tunneb ära Peetruse. Ofort. Pl. 18×11,8.
ÜR 1228.

Signatuur puudub.

N. XIII, lk. 274, 51.

K. Morgensterni kogust.

Pärast kinnivõtmist Keetsemane aias viidi Jeesus Kristus ülempreester Kaivase majja, kus kuulati üle tunnistajaid ja Jeesus Kristust. Õues istus Kristuse jünger Peetrus, kelle tundis ära Kaivase teenijanna. Peetrus saigas maha oma kuulumise Kristuse kaaskonda, tehes seda kolm korda enne kui kukk kuulutas hommikutundi.

666. Õpilased päästavad Pauluse Damaskuses. Ofort. L. 34,4×25.
ÜR 1232.

Signatuur puudub.

N. XIII, lk. 274, 64.

Saadud TÜ joonistuskoolist.

Paulus, heebrea nimega Saul, apostel. Oli äge ristiusu vastane, kuni teekonnal Damaskusesse erilise elamuse kaudu muutus ristiusu pooldajaks („Saulusest sai Paulus“). Tegutses Väike-Aasias, Makedoonias ja Kreekas. Suri märtrina u. 64. a.

ROSSMÄSSLER, Johann Adolf (1770—1821)

Õppis Leipzigi KA-s ja töötas hiljem sealsamas. Tuntud peamiselt joonistajana.

667. Virginia surm (G. B. Casanova j.). Ofort. J. 51,4×66,5. ÜR 116.

Plaadil par.: Rosmaesler radirt; vas.: Casanova gez.; keskel: Der Tod der Virginia.

N. XIV, lk. 44, 4.

K. Morgensterni kogust.

Virginia, naistegelane J. H. Bernardin de Saint Pierre'i (1737—1814) sentimentaalsest pastoraalist „Paul et Virginie“.

RUGENDAS, Georg Philipp (1666—1742)

Pärines Augsburgi kunstinike, kirjastajate ja käsitöölise perekonnast (17. saj. lõpp—19. saj. keskpaik). Alustas kunstiõpinguid I. Frischi juures, a-st 1690 täiendas end Viinis, Veneetsias ja Roomas. 1695 asus alaliselt Augsburgi ja töötas J. Wolff'i kirjastusele. Hiljem asutas oma kirjastuse. 1710 sai Augsburgi KA direktoriks. Tuntud peamiselt maalijana.

668.—669. Kompositsioon hobustega. Ofort. J. 10,9×13,5—13,6. ÜR 50, 52.

Plaadil vas.: J. Wolff exc.; par.: Rugendas f. /pliiatsiga/.
I plaadiseisund. N. XIV, lk. 17,3.

670. Kompositsioon ratsaniku ja koormatud kaameliga. Ofort. Pl. 8,8×10,8. ÜR 51.

Signatuur puudub. Lehel pliiatsiga: Rugendas f.

RUGENDAS, Johann Christian (1708—81)

Eelmise poeg. Õppis J. B. Probsti juures ja tegutses isa Georg Philipp Rugendase kirjastuses. Hiljem avas koos poja Philipp Sebastianiga oma kirjastuse. Reprodutseeris kahe värviga isa maalitud lahingu- ja jahistseene.

671. Kaks ratsanikku (G. Ph. Rugendase j.). Akvatinta. J. 12,3×17,8. ÜR 49.

Plaadil par.: Christian Rugendas sculpsit et excudit Aug. Vind.; vas.: Georg Philipp Rugendas inv.

672. Sepikoda (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, 2 värvi. Pl. 17×23,2. ÜR 5947.

Plaadil par.: Christian Rugendas del: sculp: et excudit Aug: Vind.; vas.: Georg Philipp Rugendas pinx.

673. Maneež (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, ofort, 2 värvi. Pl. 17×23,2. ÜR 5948. (Repr. nr. 18).

Plaadil par.: Christian Rugendas del: sculp: et excudit Aug: Vind.; vas.: Georg Philipp Rugendas pinx:

674. Haavatute sidumine (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, ofort, 2 värvi. Pl. 16,3×23,7. ÜR 5949.

Plaadil par.: Christiano Rugendas sculp: et excud: Aug: Vindelico.; vas.: G. P. Rugendas pinx: et del...

675. Sõjavangid (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, ofort, 2 värvi. Pl. 16,1×23,6. ÜR 5950.

Plaadil par.: Christiano Rugendas sculp. et excud. Aug. Vind.; vas.: G. P. Rugendase pinx. et del...

676. Hobused (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, ofort, 2 värvi. Pl. 17×23. ÜR 5951.

Plaadil par.: Christian Rugendas del: sculp et excudit Aug: Vind.; vas.: Georg Philipp Rugendas pinx:...

677. Hobused (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, ofort, 2 värvi. Pl. 17,2×23,2. ÜR 5952.

18. J. C. Rugendas (G. Ph. Rugendase j.). Maneež. Metsotinto, ofort. Nr. 673.

Plaadil par.: Christian Rugendas del: sculp: et excudit Aug: Vind.; vas.: Georg Philipp Rugendas pinx:...

678. Sepikoda (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, ofort, 2 värvi. Pl. 16,7 × 26,3. ÜR 5953.

Plaadil par.: Christian Rugendas sculp. et excud. Aug. Vindel.; vas.: G. P. Rugendas...

679. Laager (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, ofort, 2 värvi. J. 14,2 × 27,2. ÜR 5954.

Plaadil par.: Christian Rugendas Sculp. et excud. Aug. Vind.; vas.: G. P. Rugendas pinx. et del...

680. Laager (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, ofort, 2 värvi. J. 16,5 × 29,4. ÜR 5955.

Plaadil par.: Christiano Rugendas sculp. et excud. Aug. Vind.; vas.: G. P. Rugendas pinx...

681. Trummilööja (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, ofort, 2 värvi. J. 16 × 22. ÜR 5956.

Plaadil par.: Christian Rugendas Sculp. et excudit Aug. Vindel.; vas.: G. P. Rugendas pinx et del...

682. Lahing türklastega (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, ofort, 2 värvi. J. 15,8 × 23,8. ÜR 5957.

Plaadil par.: Christiano Rugendas Sculp. et excud. Aug. Vind.; vas.: G. P. Rugendas pinx. et del...

683. Lahingustseen (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, ofort, 2 värvi. J. 15,5 × 22,3. ÜR 5958.

Plaadil par.: Christ. Rugendas del. sculp. et excud. Aug. Vind.; vas.: G. P. Rugendas pinx...

684. Puhkavad sõdurid (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, ofort, 2 värvi. J. 17,3 × 14,6. ÜR 5959.

Plaadil par.: Christian Rugendas Sculp. et excudit Aug. Vindel.; vas.: ...Rugendas del et pinx...

685. Puhkavad sõdurid (G. Ph. Rugendase j.). Metsotinto, ofort, 2 värvi. J. 17,4 × 14,6. ÜR 5960.

Plaadil par.: Christian Rugendas Sculps. et excud. Aug. Vind.; vas.: G. P. Rugendas del. et pinx...

Gravüürid ilmusid sarjadena. TRÜ TR-s leiduvaid lehti pole võimalik sarjadeks koondada. Kõik lehed kuuluvad esimeisse väljaandesse, sest kannavad kirjastaja J. C. Rugendase aadressi.

N. XIV, lk. 20; H.-R. II, lk. 31—32.

Lehed ÜR 5947—5960 on köidetud albumisse. Ostetud 1803—08.

RÜCKER, Peter (1757—p. 1807)

Töötas joonistaja ja graafikuna Mainzis.

686. Vaade Koblenzi ümbrusest (C. Schneideri j.). Ofort, 1789. Pl. 25×
×33. ÜR 5251.

Plaadil par.: P. Rücker Sculp. 1789; vas.: C. Schneider Pinx; keskel:
Vue des Environs de Coblentz

687. Vaade Lausanne'i ümbrusest (C. Schneideri j.). Ofort. 1791.
Pl. 26,2×32,9. ÜR 5252.

Plaadil par.: P. Rücker Sculp. 1791; vas.: C. Schneider Pinx.; keskel:
Vue des Environs de Lausanne...

688. Vaade Neckarile Frankfurdi juures (C. Schneideri j.). Ofort.
Pl. 24,6×33,4. ÜR 5280.

Plaadil par.: P. Rücker Sculp.; vas.: C. Schneider Pinx.; keskel: Vue
de Neker Flus pres Francfort...

Nr. 686—688 ostetud 1803—08.

SCHLEUEN, J. G.

Kirjastaja Berliinis 18. sajandi 2. poolel.

689. Mehe rindportree (A. Pesne'i j.). Ofort. 1758. Pl. 19,9×17,7.
ÜR 3480.

Joonises par.: A. Pesne pinx J. G. Schleuen fil. sculp. 1758.

K. Morgensterni kogust.

SCHMIDT, Georg Christoph (1740—1811)

Mehaanik ja graveerija Weimaris.

690. Wilhelm Friedrich Hezel (1754—1824) — saksa teoloog ja orientalist, professor Giessenis ja Tartus 1802—20. Vaselõige. 1792. Pl. 8,6×
×7,9. ÜR 3398.

Plaadil ülal: Schmidt fec: 1792; all: W. F. HEZEL.

Drug. 9002.

SCHMIDT, Georg Friedrich (1712—75)

Õppis joonistamist Berliini KA-s G. P. Buschi juures ja graveerimist a-st 1737 Pariisis N. de Larmessini juures. 1742 sai Prantsuse Kuningliku Akadeemia liikmeks. 1743 kutsuti Berliini Preisi kuninga õuegravööriks. 1757—62 töötas Peterburis graveerijana ja KA õppejõuna. Hiljem tegutses taas Berliinis. 18. sajandi hinnatumaid gravüürimeistreid.

691. Peapiiskop Carolus (H. Rigaud' j.). Vaselõige. 1741. Pl. 52×38.
ÜR 451.

Plaadil par.: Georgius Fridricus Schmidt Sculpit Pariisis. 1741.; vas.:
Pinxit Hyacinthus Rigaud...

Joonises all: Carolus Archiepiscopus...

N. XV, lk. 305, 22; W. Kat. 635.

19. G. F. Schmidt (J. M. Falbe j.). David Splitgerber. Vaselöige. 1766. Nr. 696.

692. Vanamehe portree. Ofort. 1750. Pl. 15,3×14,1. ÜR 311.

Joonises ülal par.: Schmidt fec 1750

N. XV, lk. 321, 143; W. Kat. 5038.

Ostetud 1806.

693. Autoportree. Ofort. 1752. Pl. 21×17,1. ÜR 343.

Joonises ülal vas.: G. F. Schmidt se ipse fecit aquaforti 1752 /peegel-pildis/.

Plaadil keskel: G. F. Schmidt se ipse fec.

N. XV, lk. 316—317, 111; H.-R. II, lk. 130, 53; W. Kat. 13566.

Ostetud 1806.

694. Johann Theodor Eller (1689—1760) — saksa arst, Berliini meditsiinikollegiumi direktor (A. Pesne'i j.). Vaselõige. 1754. Pl. 38,2×27,4. ÜR 985.

Plaadil par.: G. F. Schmidt Sculpt. Reg. Sc. Berolini 1754; vas.: Ant. Pesne pinx. 1740; keskel: Joh. Theodor Eller...

Haruldane leht. II plaadiseisund. N. XV, lk. 307, 44; H.-R. lk. 125, 13; Joubert III, lk. 65—66; Drug. 5315; Th.-B. XXI, lk. 142.

Ostetud 1806.

695. Ema (Rembrandti j.). Ofort. 1762. Pl. 16,9×12,5. ÜR 11.

Plaadil par.: G. F. Schmidt fecit. Berolini 1762; vas.: Rembrandt pinxit; keskel: La Mere de Rembrandt...

N. XV, lk. 315, 100; Joubert III, lk. 66; W. Kat. 11478.

Ostetud 1803—08.

696. David Splitgerber (1685—1764) — Berliini pankur (J. M. Falbe j.). Vaselõige. 1766. J. 45,6×35,6. ÜR 442. (Repr. nr. 19).

Plaadil par.: G. F. Schmidt Sculp: Reg: Sculps: Berolini 1766; vas.: J. M. Falbe pinx: 1758; keskel: David Splitgerber...

Haruldane leht. N. XV, lk. 318, 121; H.-R. II, lk. 126, 22; Drug. 19970.

Ostetud 1806.

SCHMOLL, Georg Friedrich (surn. 1785)

Tegutses joonistaja, pastellimaalija ja ofortistina Ludwigsburgis.

697. Johann Caspar Lavater (1741—1801) — saksa teoloog ja kirjanik. Vaselõige. Pl. 20,6×14,7. ÜR 458.

Plaadil keskel: Verfertigt von Schmoll.

Joonises all: IOHANN CASPAR LAUATER.

N. XV, lk. 374; Drug. 11481.

SCHREYER, Johann Friedrich Moritz (1768—95)

Õppis Dresdeni KA-s G. B. Casanova't joonistamist ja C. G. Schultze't graveerimist.

698. Johann Wilhelm Ludwig Gleim (1719—1803) — saksa luuletaja (J. H. Rambergi j.). Vaselõige. Pl. 26,9×20,2. ÜR 1025.

Plaadil par.: F. M. Schreyer Sculp. Schultze direr.; vas.: H. Ramberg, pinx; keskel: F. W. GLEIM...

N. XVI, lk. 18, 6; Drug. 7544.

K. Morgensterni kogust.

SCHULTZE, Christian Gottfried (1749—1819)

Õppis Dresdeni KA-s, 1772—82 täiendas end stipendiaadina Pariisis J. G. Wille juures, hiljem töötas Dresdenis. A-st 1783 õuegravöör ja professor KA-s.

699. Baretis noormehe portree (Rembrandti j.). Ofort. 1769. Pl. 15,2×11,9. ÜR 1400.

Plaadil par.: C. G. Schultze fec. 1769.; vas.: Rembrandt pinx.

700. Vanamehe rindportree (Rembrandti j.). Ofort. 1769. Pl. 15,1×12,2. ÜR 1401.

Plaadil: C. G. Schultze fec. 1769; vas.: Rembrandt pinx.

701. Noormehe rindportree (Rembrandti j.). Ofort. 1769. Pl. 15,1×11,6. ÜR 1402.

Plaadil par.: C. G. Schultze fec. 1769; vas.: Rembrandt pinx.

702. Halli habemega mehe portree (Rembrandti j.). Ofort. 1770. Pl. 15,2×12,2. ÜR 1399.

Plaadil par.: C. G. Schultze fec. 1770; vas.: Rembrandt pinx.

N. XVI, lk. 69, 11.

Nr. 699—702 ostetud 1803—08.

703. Noore naise rindportree (P. F. de Grebberi j.). Ofort. 1771. Pl. 15,3×12,2. ÜR 459.

Plaadil par.: C. G. Schultze fec. 1771; vas.: P. Grebber pinx.

N. XIV, lk. 69j 10.

Ostetud 1803—08.

704. Sixtuse madonna (Raffaeli maalist C. J. J. Seydelmanni j.). Vaselõige. U. 1800. Pl. 69,5×52,4. ÜR 1647.

Plaadil vas.: Christ. Gottf. Schultze sculp. Dresdae; par.: Seydelmann del; keskel: Raphael pinx Seydelmann del C. G. Schultze fec. Dresdae.

Peatõid. I väljaanne. N. XVI, lk. 70, 14; Joubert III, lk. 76; Pract. Handb. lk. 268.

Ostetud 1803—08.

Sixtuse madonna maalis Raffael Piacenzas asuva San Sisto kloostri kiriku altari-maali. 1754 müüs rahahätta sattunud klooster maali Saksi kuurvürst August II-le Dresdeni Galerii jaoks. Kloostri kirikusse muretseti koopia. Maalil kujutatakse neitsi Maarjat pilvedel Püha Barbara ja Püha Sixtuse (paavst 257—258) vahel. Viimasest ja kloostrist, mille kaitsepühak ta oli, on tulnud maali nimetus.

SCHUMANN, Johann Gottlob (1761—1810)

Oli Dresdeni KA-s J. C. Klengeli õpilane, täiendas end Londonis. A-st 1795 töötas Dresdenis. 1803 sai Dresdeni KA liikmeks.

705. Metsamaastik kahe talupojaga (J. van Ruisdaeli j.). Ofort. 1781.

Pl. 24,5×31,1. ÜR 5276.

Plaadil par.: I. Schumann fec. 1781; vas.: I. Ruisdael pinx:

N. XVI, lk. 75, 10.

Ostetud 1803—08.

SCHWARZ, Paul Wolfgang (1766—u. 1815)

Õppis Nürnbergis C. W. Bocki juures ja a-st 1785 Baselis C. v. Mecheli kirjastuses. 1789 sai Saksi-Koburgi hertsogi õuegravööriks ja töötas Nürnbergis.

706.—707. Flaami talupoegade lõbustused (A. van Ostade j.). Ofort.

1788. Pl. 22,3×25, 22,5×25,6. ÜR 1899, 1900.

Plaadil par.: Gravé par P. W. Schwarz 1788; vas.: Peint par Ostade.

N. XVI, lk. 126, 3.

Ostetud 1803—08.

708.—709. Hollandi talupoegade lõbustused (A. van Ostade j.).

Ofort. 1791. Pl. 22,7×25,5. ÜR 1901, 1902.

Plaadil par.: Fait 1791 par P. W. Schwarz; vas.: Peint par A Ostade

N. XVI, lk. 126, 2.

Ostetud 1803—08.

SEUTER, Johann Gottfried (1717—1800)

Õppis Augsburgis oma kasuisa J. E. Ridingeri, hiljem Nürnbergis J. M. Preissleri juures. 1743 siirdus Itaaliasse, kus pikemat aega viibis G. Wagneri töökojas. 1758 jäi töötama Augsburgi.

710. Valahhia hobune (J. E. Ridingeri j.). Ofort, vaselõige. Pl. 23,1×32,3. ÜR 88.

Plaadil par.: I. G. Seuter sculps.; vas.: I. E. Ridinger ad viv. pinx. et excud: A. V.; keskel: Vallach...

N. XVI, lk. 314, 53.

SINZENICH, Heinrich (1752—1812)

Õppis Mannheimi KA-s, 1775—78 täiendas end stipendiaadina Londonis F. Bartolozzi juures, seejärel sai Mannheimis õuegravööriks. 1790—1802 töötas Berliinis Preisi kuninglikus vaselõiketöökojas. A-st 1792 Berliini KA liige. 1802 asus Münchenisse.

711. Esther Charlotte Brandes Ariadne rollis (A. Graffi j.): Punktlir-
maneer. 1781. Pl. 43×28,8. ÜR 577.

Plaadil par.: Gestochen von Hn. Sintzenich...; vas.: Graf gemalt; kes-
kel: Esther Charlotte Brandes...

N. XVI, lk. 456, 20; H.-R. II, lk. 325, 4; Drug. 2099.

E. C. Brandes, sünd. Koch (1746—86), oma aja kuulsamaid saksa näitlejatare,
kes eriti hiilgas nimirollis melodraamas „Ariadne auf Naxos“, mille oli temale kir-
jutanud abikaasa Johann Christian Brandes (1735—99).

712. Madonna lapsega (Fra Bartolommeo j.). Ofort. 1784. Pl. 20,3×
×13,7. ÜR 1421.

Plaadil par.: vom Heinrich Sintzenich gestochen und heraus gegeben in
Mannheim 1784; vas.: Bartolom: di Sanct Marco gezeichnet.

N. XVI, lk. 456, 26.

SOMMERAU, Ludwig (1756—86)

Õppis Baselis C. v. Mecheli töökojas, 1774—80 viibis Roomas. Hiljem töötas Braun-
schweigis õuegravöörina.

713.—719. Vaibakavandid (Raffaelli j.). Kogumik: 7 gravüüri. Ofort.
1779/80. L. 33,8×43. ÜR 7213—7219.

Plaadil vas.: L. Sommerau scul. Romae; par.: Raphael Sanctus pinx.
Tiitelhel: Kupferstich-Sammlung nach Original-Gemälden von Ra-
phael... In VII Blättern. Quedlinburg, 1811.

II väljaanne, I väljaanne sisaldas 20 lehte (1779/80). N. XVII, lk. 64, 13;
H.-R. II, lk. 307, 10—29; W. Kat. 1791; Th.-B. XXXI, lk. 271.

STÖLZEL, Christian Friedrich (1751—1816)

Õppis 1765—71 Dresdeni KA-s G. Canale juures. A-st 1777 Dresdeni KA liige, hiljem
professor.

720. Hiirelõks (J. G. Dietrichi j.). Vaselõige. 1768. Pl. 30,8×20,7.
ÜR 387.

Plaadil par.: Gravé en 1768 par C. F. Stoeltzel; vas.: Peint par J. Geor.
Dietrichy le Pere; keskel: La Souris attrapée

N. XVII, lk. 388, 29; H.-R. II, lk. 314, 7.

Ostetud 1806.

721. Väike gravöör (J. E. Schenau j.). Vaselõige, ofort. 1775. Pl. 23,7×
×18,1. ÜR 1191.

Plaadil par.: Gravé par C. T. Stoelzel; vas.: Peint par Schenau; keskel:
Le Petit Graveur.

N. XVII, lk. 388, 27; H.-R. II, lk. 315, 10.

Ostetud 1822.

THELOTT, Jakob Gottlieb (1708—60)

Pärines Augsburgi kunstnikeperekonnast. Õppis oma isa ja J. D. Herzi juures. Teos-
tas põhiliselt tarbeiseloomuga töid.

722. M. Johann Gottfried Essich (1688—1722) — vaimulik Augsburgis (G. Spitzeli j.). Vaselõige. 1732. Pl. 37,7×26,6. ÜR 980.

Plaadil par.: Iacob Gottlieb Thelot sculps. 1732; vas.: Gabriel Spitzel pinx.

Joonises: M. Iohann Gottfried Essich...

N. XVIII, lk. 302, 3.

THELOTT, Johann Philipp

Pärines Augsburgist, u. 1790 täiendas end Pariisis. Hiljem tegutses vasegraveerijana Düsseldorfis.

723. Mängivad sõdurid (A. Brouweri j.). Ofort, vaselõige. Pl. 22,6×17,3. ÜR 1896.

Plaadil par.: Gravée par J. P. Thelott; vas.: Peint par A. Brouwer; keskel: SPIELENDE SOLDATEN.

N. XVIII, lk. 305, 3.

Ostetud 1806.

THIELE, Johann Alexander (1747—1803)

Õppis Dresdenis C. Hutini ja Viinis J. Roosi juures. Tegutses maastikumaalijana.

724. Heroiline maastik. Ofort. J. 11,8×8,8. ÜR 5286.

Joonises keskel (monumendil): Thiele fec.

N. XVIII, lk. 336, 7.

THIELE, C. J.

725.—732. Kaheksa figuuri (J. Callot' j.). Ofort, akvatinta. J. 13,8×9. ÜR 2470—2477.

5. ja 7. lehel par.: nach Callot von C. J. Thiele; ülemises nurgas kõigil: I—VIII

TISCHLER, Anton (1721—u. 1780)

Oli Dresdenis J. Camerata õpilane, täiendas end Berliinis ja Pariisis. Hiljem töötas peamiselt Dresdenis.

733. Veest läbimine (Ph. Wouwermanni j.). Ofort, vaselõige. J. 25,5×34,8. ÜR 5248.

Plaadil par.: Antonius Tischler. Sculp.; vas.: P. Wouwermens pinx.; keskel: LE PASSAGE DE L'EAU

TROGER, Paul (1698—1762)

Õppis Viinis G. Alberti juures ja täiendas end Itaalias. Töötas Viinis.

734. Haiged hospitalis. Ofort. Pl. 38,3×25,6. ÜR 1497.

Plaadil vas.: Pl. Trog: fecit.

N. XIX, lk. 107, 15.

735. Inglid Maarjat lohutamas. Ofort. Pl. 34,7×22,3. ÜR 1498.

Plaadil vas.: P. Troger: In: Fe:

I plaadiseisund. N. XIX, lk. 107, 14; H.-R. II, lk. 63, 6.

UNGER, Johann Georg (1715—88)

Õppis trükkaliks, 1740 asus Berliini. Hakkas tegelema puulõikega ja jäi a-st 1757 põhiliselt sellele alale, täites kirjastajate tellimusi vinjettidele, initsiaalidele ja etikettidele.

736.—740. Viis puulõiget (J. W. Meili j.). Kogumik: tiitelleht, 6 lk. teksti + 5 pilti. Puulõige. 1779. L. 25,2×20. ÜR 5780—5786. (Repr. nr. 20).

Tiitellehel: Fünf in Holz geschnittene Figuren nach der Zeichnung J. W. Meil, wobey zugleich eine Untersuchung der Frage: Ob Albrecht Dürer jemals Bilder in Holz geschnitten? Von Unger, dem Älteren, Formschneider. Berlin, 1779.

ÜR 5783 joonises keskel: IWM inv U /seda läbib nuga/.

Haruldane väljaanne. N. XIX, lk. 243, 2; H.-R. II, lk. 119, 1—5; W. Kat. 179; Th.-B. XXXIII, lk. 574.

UNGER, Johann Gottlieb Friedrich (1755—1804)

Õppis oma isa J. G. Unger juures, töötas koos isaga trükialal ja teostas raamatu-kaunistusi. 1800 sai Berliini KA puulõike professoriks.

741. Weinsbergi naised (B. Rode joonistusest J. C. W. Rosenbergi j.). Puulõige. J. 38,5×30,6. ÜR 355.

Plaadil par.: Gravé en bois par J. F. Unger; vas.: Dessiné par J. C. W. Rosenberg d'après Rode; keskel: Les femmes de Weinsberg.

N. XIX, lk. 244, 5; H.-R. II, lk. 120, 2; W. Kat. 4296; Th.-B. XXXIII, lk. 573.

Ostetud 1803—08.

742. Sama. J. 39×30,9. ÜR 356.

Plaadil par.: J. F. Unger; keskel: Die Weiber von Weinsberg K. Morgensterni kogust.

Weinsberg, linn Saksamaal. Legendi järgi 1140 kuningas Konrad II purustas krahv Welf VI väed, piiras sisse Weinsbergi linna ja see pidi alistuma. Kuningas lubas naistel linnast lahkuda ja kaasa võtta, mida kanda suudavad. Naised tulid linnast välja ja kandsid oma mehi seljas. Seepeale kuningas oma sõna ei murdnud ja naised võisid minna koos meestega. Sündmuse mälestuseks sai kindlus nimetuse Weibertreu.

WAGNER, Joseph (1706—80)

Õppis Münchenis maalimist, 1722 läks Itaaliasse, sealt 1729 Inglismaale, kust siirdus Pariisi L. Carsi juurde vaselõiget õppima. 1739 asus Veneetsiasse ja asutas vaselõiketöökoja, kus tal oli palju õpilasi, keda kasutas ka oma kirjastuse huvides.

20. J. G. Unger (J. W. Meili j.). Naine kahe lapsega. Puulõige. 1779. Nr. 738.

743. Maastik mütoloogiliste stseenidega (G. Zaisi j.). Vaselõige. J. 33,7×48,3. ÜR 1528.

Plaadil par.: I. Wagner scul. Venezia C. P. E. S.; vas.: Zais pinx.; keskel: Ghi del suo pastorel...

N. XXI, lk. 72, 74.

744. Pellegrino Pellegrini, nimetatud Tibaldi (1727—91) — itaalia maali ja arhitekt (G. D. Ferretti j.). Vaselõige. 1756. Pl. 35×24. ÜR 8428.

Plaadil par.: Giuseppe Wagner int.; vas.: Gio. Dom.co Ferretti diseg.; keskel: Effigie di PELLEGRINO PELLEGRINI...

745. Paavst Benedictus XIV (1675—1758) (C. Gandolfi j.). Vaselõige. 1756. Pl. 44×28,5. ÜR 8449.

Plaadil par.: Joseph Wagner incid.; vas.: Cajetanus Gandolfi delin.; keskel: BENEDICTVS . XIII...

Nr. 744 ja 745 on kogumikus „Le Pitture di Pellegrino Tibaldi e di Niccolo Abbati...“, mille 1756 koostas G. Zanotti.

WEISBROD, Carl Wilhelm (1743—1806)

Õppis Stuttgartis ja J. G. Wille juures Pariisis. Töötas pikemat aega Pariisis. 1780 siirdus Hamburgi.

746. Arhitektuurimaal antiikse Rooma ainetel (H. Robert'i j.). Vaselõige. 1771. Pl. 16,3×21,8. ÜR 132.

Plaadil vas.: C. Weisbrod. 1771; par.: Robert pinx.

N. XXI, lk. 244, 40.

747. Vaade Siena ümbrusest (N. Berghemi j., lõpetanud J. P. Lebas). Ofort, vaselõige. 1775. Pl. 17×23,1. ÜR 1865.

Plaadil vas.: Gravé à l'Eau forte par Weisbrodt; par.: et terminé au burin J. Le Bas en 1775.; vas.: Peint par N.as Berghem; keskel: VUE DES ENVIRONS DE SIENNE.

N. XXI, lk. 243, 14.

Ostetud 1803—08.

748. Picardie küla (F. E. Weirotteri j., lõpetanud H. Guttenberg). Ofort, vaselõige. Pl. 16,1×21,1. ÜR 231.

Plaadil par.: Gravé à l'Eau-forte par Weisbrodt et terminé par H. Guttenberg; vas.: Dessiné par Weirotter; keskel: Village de Picardie...

N. XXI, lk. 244, 37.

749. Picardie hütid (F. E. Weirotteri j., lõpetanud H. Guttenberg). Ofort, vaselõige. Pl. 16,4×21. ÜR 232.

Plaadil par.: Gravé à l'Eau-forte par C. Weisbrodt, et terminé par H. Guttenberg; vas.: Dessiné par Weirotter; keskel: Hameau de Picardie...

N. XXI, lk. 244, 36.

21. J. G. Wolfgang (A. Pesne'i.). Johann Melchior Dinglinger. Vaselöige. 1722.
Nr. 754.

WEISE, Gotthelf Wilhelm (1751—p. 1810)

Õppis Dresdenis G. Canale ja C. F. Stölzeli juures. 1778 asus tööle Kasselis õuegravööriina.

750. Mägimaastik joaga (A. van Everdingeni j.). Ofort, vaselõige. 1773. J. 32,3×34,3. ÜR 1526.

Plaadil par.: Gestochen von Gotth. Wilh. Weise in Dresden, im Jahr 1773; vas.: Gemahlt von A. von Everdingen.

N. XXI, lk. 245, 14; H.-R. II, lk. 322, 14.

K. Morgensterni kogust.

751. Kuupaistemaastik külaga jõe ääres (C. W. E. Dietrichi j.). Ofort, vaselõige. 1773. Pl. 38,1×36,7. ÜR 1527.

Plaadil par.: Gestochen von Gotth. Wilh. Weise in Dresden, im Jahr 1773; vas.: Gemahlt von C. W. Dietrich im Jahr 1747.

N. XXI, lk. 245, 15; H.-R. II, lk. 322, 7.

K. Morgensterni kogust.

752. Maastik (A. Pynackeri j.). Ofort, vaselõige. 1774. Pl. 42,6×33,7. ÜR 306.

Plaadil par.: Gestochen von Gotth. Willh. Weise in Dresden, im Jahr 1774.; vas.: Gemahlt von Adam Pinaker

N. XXI, lk. 245, 13.

WOLFGANG, Gustav Andreas (1692—1775)

Õppis a-st 1718 oma onu J. G. Wolfgangi juures Berliinis. Töötas Berliinis ja Augsburgis.

753. Abraham Wagner (1673—?) — vaimulik Augsburgis (G. Killani j.). Vaselõige. 1734. Pl. 31,5×21,3. ÜR 979.

Plaadil par.: Gustav Andr. Wolfgang Sculps. 1734.; vas.: Georg Killan pinxit.

Joonises (üumber portree): Abraham Wagner Prediger in Augsburg.

N. XXII, lk. 62, 19.

WOLFGANG, Johann Georg (1662—1744)

Õppis oma isa juures Augsburgis. Pärast töötamist Inglismaal ja vangipõlve Alžeerias asus 1704 Berliinis tööle kuninga õuegravööriina.

754. Johann Melchior Dinglinger (1665—1731) — kullassepp ja emailija Dresdenis (A. Pesne'i j.). Vaselõige. 1722. Pl. 40×30,8. ÜR 573. (Repr. nr. 21).

Plaadil par.: Joh. Georg Wolfgang Sculps. Regius Berolini 1722.; keskel: JOHANNES MELCHIOR DINGLINGER...

Joonises vas.: Ant: Pesne pict: Reg: Pinxit:

N. XXII, lk. 65, 12; H.-R. II, lk. 318, 6; Drug. 4704.

Ostetud 1806.

KUNSTNIKUD, KELLE TEOSEID ON REPRODUTSEERITUD

- Auerbach, Johann Gottfried (1697—1753) — saksa portreemaalija, töötas Viinis. Nr. 568.
- Bach, D. F. Vt. lk. 14. Nr. 48.
- Barocci, Federico (1526—1620) — itaalia maalija. Nr. 655.
- Fra Bartolommeo, õieti Baccio della Porta (1472—1517) — itaalia maalija Firenze koolkonnast. Nr. 712.
- Bartolozzi, Francesco (1727—1815) — itaalia gravöör, töötas Londonis. Nr. 493.
- Bause, Juliane Wilhelmine (1768—1837) — vasegraveerija, J. F. Bause tütar. Nr. 48.
- Beck, Jakob Samuel (1715—78) — portree-, looma- ja natüürmordimaalija. Nr. 200.
- Berghem, Nicolaes (1620—83) — hollandi maalija. Nr. 747.
- Both, Andries (u. 1608—49) — hollandi maalija. Nr. 648.
- Both, Jan (u. 1618—52) — hollandi maalija ja ofortist. Nr. 449.
- Boy, Gottfried (1701—?) — saksa portreemaalija. Nr. 211.
- Brouwer, Adriaen (1605/06—38) — flaami maalikunstnik. Nr. 650, 651, 657, 723.
- Brueghel, Pieter noorem (1564—1638) — flaami maalikunstnik. Nr. 567.
- Busch, Ludwig Wilhelm (1703—72) — saksa maalija ja ofortist. Nr. 212, 214.
- Callot, Jacques (1592—1635) — prantsuse graafik. Nr. 725—732.
- Calvaert, Denys (1540—1619) — madalmaade maalija. Nr. 553.
- Caravaggio, Michelangelo da (1573—1610) — itaalia maalikunstnik. Nr. 32.
- Carracci, Annibale (1560—1609) — itaalia maalikunstnik Bologna koolkonnast. Nr. 654.
- Carstens, Asmus Jakob (1754—98) — taani maalija ja joonistaja, töötas põhiliselt Itaalias. Nr. 115.
- Casanova, Giovanni Battista (1722—95) — itaalia maalija ja joonistaja. Nr. 667.
- Charpentier, Johann Friedrich Wilhelm (1738—1805) — mineraloog, isetegevuslik joonistaja. Nr. 29.
- Cignani, Carlo (1628—1719) — itaalia maalija. Nr. 35.
- Cipriani, Giovanni Battista (1727—90) — itaalia maalija, joonistaja ja gravöör, töötas Inglismaal. Nr. 566.
- Correggio, õieti Antonio Allegri (1494—1534) — itaalia maalikunstnik. Nr. 256.
- Cranach, Lucas, vanem (1472—1553) — saksa maalikunstnik ja puulõikejoonistaja. Nr. 180, 181.
- Crespi, Giuseppe (1665—1747) — itaalia maalija ja gravöör. Nr. 644.
- Dietrich, C. W. E. Vt. lk. 27. Nr. 38, 43—45, 490, 751.
- Dietrich, Johann Georg (1684—1752) — saksa maalija ja ofortist. Nr. 720.
- Dou, Gerard (1613—75) — hollandi maalija. Nr. 21, 22.
- Dubois, Charles — prantsuse 18. sajandi maastikumaalija. Nr. 578.
- Duchiny. Nr. 39.
- Dujardin, Karel (1622—78) — hollandi maalija. Nr. 451.
- Duplessis, Joseph Silfrède (1725—1802) — prantsuse portretist. Nr. 509.

- Dürer, Albrecht (1471—1528) — saksa maalikunstnik ja graafik, renessansi suurmeister. Nr. 554.
- Dällicker, Johann Rudolph (1694—1769) — saksa portreemaalija. Nr. 202.
- Dyck, Anthonis van (1599—1641) — flaami portreemeister. Nr. 640, 641.
- Eberlein, Christian Nikolaus (1720—88) — saksa ajaloomaalija. Nr. 216, 217.
- Eeckhout, Gerbrand van den (1621—74) — hollandi portree- ja žanrimaalija. Nr. 520.
- Eichler, Johann Conrad (1688—1748) — saksa maalija. Nr. 198.
- Eichorn, Franz Joseph (u. 1712—85) — saksa portretist. Nr. 220.
- Everdingen, Allaert van (1621—75) — hollandi maastikumaalija ja graafik. Nr. 750.
- Falbe, Johann Martin (1739—82) — saksa portretist. Nr. 696.
- Falconet, Pierre Etienne (1741—91) — prantsuse maalija. Nr. 57.
- Ferg, Franz de Paula, õieti Franz Joseph (1689—1740) — saksa maalija ja ofortist. Nr. 161.
- Ferreti, G. D. (1692—?) — itaalia ajaloomaalija. Nr. 744.
- Flinck, Govaert (1615—60) — hollandi ajaloo- ja portreemaalija. Nr. 630.
- Freudenberger, Sigmund (1745—1801) — šveitsi maalija ja ofortist. Nr. 33.
- Frisch, Johann Christoph (1738—1813) — saksa ajaloomaalija ja ofortist. Nr. 510, 511.
- Fröling, M. W. — saksa maalija, tegutses 1720. aastail. Nr. 190.
- Füger, Heinrich (1751—1818) — saksa maalija. Nr. 494.
- Gandolfi, Caietano (1734—1802) — itaalia ajaloomaalija ja gravöör. Nr. 745.
- Gelder, Arent de (1646—1724) — hollandi portree- ja ajaloomaalija. Nr. 629.
- Graff, Anton (1736—1813) — saksa portretist, miniaturist ja ofortist. Nr. 27, 30, 31, 34, 42, 49, 51, 52, 512, 711.
- Grebber, Pieter Franz de (u. 1600—65) — hollandi maalikunstnik. Nr. 637—639, 703.
- Greuze, Jean Baptist (1725—1805) — prantsuse maalikunstnik. Nr. 47.
- Grund, Norbert (1714—67) — austria lahingu- ja maastikumaalija. Nr. 16—20.
- Guercino, õieti Giovanni Francesco Barbieri (1591—1666) — itaalia maalikunstnik. Nr. 631.
- Günther, Johann (1697—1755) — saksa portretist. Nr. 196.
- Haussmann, Elias Gottlob (1695—1774) — saksa portretist. Nr. 185, 204, 213.
- Heumann, G. D. Vt. lk. 44. Nr. 221.
- Hickel, Anton (1745—98) — saksa maalija. Nr. 253.
- Holbein, Hans noorem (1497/98—1543) — saksa maalikunstnik ja joonistaja, renessansi suurmeister. Nr. 182, 254.
- Hoeyer, Cornelius (1741—1804) — taani miniatuurimaalija. Nr. 175.
- Huber, Johann Rudolf (1668—1748) — šveitsi ajaloo- ja portreemaalija. Nr. 188, 199.

- Kaisermann, F. Nr. 60.
- Kilian, Georg (1638—1745) — saksa maalija ja metsotintist. Nr. 753.
- Kobell, Franz (1749—1822) — saksa maalija ja ofortist. Nr. 237.
- Kobell, W. A. W. v. Vt. lk. 51. Nr. 173, 174.
- Kraus, Georg Melchior (1737—1806) — saksa ajaloo- ja žanrimaalija ning ofortist. Nr. 251, 252.
- Kupezki, Johann (1667—1740) — saksa portree-, žanri- ja ajaloomaalija. Nr. 24, 25.
- Laub, Tobias (1675—1761) — saksa maalija ja metsotintist. Nr. 121.
- Lauer, Nikolaus — töötas 1795 Dresdenis, 1798—1802 Berliinis, hiljem Leipzgis. Nr. 120.
- Levrac-Tournières, Robert (1668—1752) — prantsuse portree ja ajaloomaalija. Nr. 205.
- Lievens, Jan van (1607—74) — hollandi maalija ja ofortist. Nr. 636.
- Lippold, Franz (1688—1768) — saksa portretist. Nr. 193.
- Lisiewska, Anna Rosina (1716—83) — saksa portreemaalija. Nr. 206, 223.
- Lisiewski, Georg (1674—1744) — saksa portretist. Nr. 207, 218, 219.
- Litters — saksa maalija. Nr. 184.
- Loo, Carle van (1705—65) — hollandi maalija. Nr. 262.
- Maes, Dirk (1659—1717) — hollandi lahingu- ja jahimaalija. Nr. 452.
- Majer, Wolfgang Dietrich (1698—1762) — saksa portree-, žanri- ja maastikumaa-
lija. Nr. 186, 195, 215.
- Maratti, Carlo (1625—1713) — itaalia ajaloo- ja portreemaalija. Nr. 649.
- Marchioretto, Pietro (1772—1828) — itaalia maastikumaa-
lija. Nr. 153, 154.
- Maron, Anton von (1733—1808) — austria portree- ja ajaloomaalija. Nr. 36.
- Matthieu, David (1697—1753) — saksa portretist. Nr. 225.
- Maulbertsch, Anton Franz (1724—96) — austria žanri- ja ajaloomaalija. Nr. 515.
- Meil, Johann Wilhelm (1753—1805) — saksa maalija ja ofortist. Nr. 736—740.
- Mengs, Anton Raphael (1728—79) — saksa maalikunstnik, klassitsismi esindaja. Nr. 50.
- Michelangelo, õieti Buonarroti (1475—1564) — itaalia skulptor, maalikunstnik arhitekt ja luuletaja. Nr. 115, 552.
- Mieris, Frans van (1635—81) — hollandi maalija. Nr. 28.
- Moor, Carel Isaak de (1665—1738) — hollandi portretist ja gravöör. Nr. 194.
- Morgenstern, Friedrich Wilhelm (1736—98) — saksa maalija. Nr. 496.
- Moucheron, Frédéric de (1633—86) — hollandi maastikumaa-
lija. Nr. 579.
- Nattier, Jean Marc (1685—1769) — prantsuse portree- ja ajaloomaalija. Nr. 183.
- Netscher, Caspar (1639—84) — hollandi portree- ja žanrimaalija. Nr. 261.
- Nogari, Giuseppe (1699—1763) — itaalia maalija. Nr. 226.
- Oeser, A. F. Vt. lk. 62. Nr. 23, 32, 37, 40, 46, 58, 162.
- Ostade, Adriaen Jansz van (1610—85) — hollandi žanrimaalija ja graafik. Nr. 706—709.
- Paudiss, Christoph (u. 1618—66/67) — saksa maalija. Nr. 15, 656.

- Pesne, Antoine (1683—1757) — prantsuse ajaloo- ja portreemaalija, töötas Berliinis. Nr. 187, 689, 694, 754.
- Poussin, Gaspar, õieti Dughet (1615—75) — prantsuse maastikumaalija. Nr. 177.
- Pynacker, Adam (1622—73) — hollandi maastikumaalija ja ofortist. Nr. 752.
- Quinkhard, Jan Maurits (1688—1772) — hollandi portree- ja miniatuurimaalija. Nr. 192.
- Raffael, õieti Raffaello Santi (1483—1520) — itaalia maalikunstnik, renessansi suurmeister. Nr. 2—13, 551, 704, 713—719.
- Rambauer, I. Nr. 263.
- Ramberg, Johann Heinrich (1763—1840) — saksa maalija, akvarellist, ofortist ja vaselõikejoonistaja. Nr. 53, 698.
- Rembrandt, Harmensz van Rijn (1606—69) — hollandi maalikunstnik ja ofortist, Nr. 14, 168, 235, 257, 489, 491, 492, 522, 626, 627, 628, 632—635, 642, 645, 647, 652, 695, 699—702.
- Reni, Guido (1575—1642) — itaalia maalikunstnik. Nr. 46, 236, 653.
- Reynolds, Joshua (1723—92) — inglise maalikunstnik. Nr. 59.
- Ridinger, J. E. Vt. lk. 68. Nr. 622—625, 710.
- Rigaud, Hyacinthe (1659—1743) — prantsuse portree- ja ajaloomaalija. Nr. 264, 691.
- Rincklake, Johann Christoph (1764—1813) — saksa portretist. Nr. 514.
- Robert, Hubert (1733—1803) — prantsuse maastiku-, arhitektuuri- ja žanrimaalija. Nr. 746.
- Rode, C. B. Vt. lk. 77. Nr. 41, 176, 741, 742.
- Rode, Johann Heinrich (1727—59) — saksa ofortist. Nr. 659.
- Roos, Johann Heinrich (1631—85) — hollandi looma- ja maastikumaalija. Nr. 454.
- Rosenberg, Johann Carl Wilhelm (1737—1809) — saksa dekoratsioonimaalija ja joonistaja. Nr. 741, 742.
- Rubens, Peter Paul (1577—1640) — flaami maalikunstnik. Nr. 234.
- Rugendas, G. Ph. Vt. lk. 79. Nr. 156—159, 671—685.
- Ruisdael, Jakob van (1628/29—1682) — hollandi maalikunstnik. Nr. 705.
- Ruthard, Carl Andreas (1640—72/80) — saksa looma- ja ajaloomaalija ning gravöör. Nr. 555.
- Schneider, Caspar (1753—1839) — saksa maalikunstnik. Nr. 686—688.
- Schenau, Johann Eleazar (1737—1806) — saksa maalija ja ofortist. Nr. 721.
- Schütz, Franz (1751—81) — saksa maalija ja ofortist. Nr. 169, 170.
- Seydelmann, Crescentius Josephus Johannes (1750—1829) — saksa maalija ja joonistaja. Nr. 50, 704.
- Smissen, Dominicus van der (1704—60) — saksa maastiku- ja natüürmordi maalija. Nr. 197.
- Spitzel, Gabriel (1697—1760) — saksa maalija ja metsotintist. Nr. 189, 191, 224, 569, 722.
- Stranz, Johann Georg (surn. 1798) — saksa portretist. Nr. 260.

Studer, Johann Rudolf (1700—p. 1769) — saksa portretist. Nr. 201.
 Zais, Giuseppe (1709—84) — itaalia maastiku- ja lahingumaalija. Nr. 743.
 Teniers, David (1610—90) — flaami žanrimaalija. Nr. 459.
 Tischbein, Johann Friedrich August (1750—1812) — saksa maalikunstnik. Nr. 1, 497, 508.
 Trevisani, Francesco (1656—1746) — itaalia ajaloomaalija. Nr. 558—565.
 Trippel, Alexander (1744—93) — šveitsi skulptor. Nr. 468.
 Trumbull, John (1756—1843) — ameerika maalikunstnik ja amatöörarhitekt. Nr. 513.
 Wagner, Johann Georg (1744—67) — saksa maastikumaalija, joonistaja ja ofortist. Nr. 54—56, 556.
 Wagner, Maria Dorothea (1719—92) — saksa maastikumaalija. Nr. 155.
 Weidemann, Friedrich Wilhelm (1668—1750) — saksa portretist. Nr. 208.
 Weirotter, Franz Edmund (1730—71) — austria maastikumaalija, joonistaja ja ofortist. Nr. 748, 749.
 Velde, Adriaen van de (1636—72) — hollandi maastikumaalija. Nr. 450.
 Verhulst, Pieter (u. 1618—?) — hollandi portree-, žanri- ja natüürmordimaalija. Nr. 646.
 Werner, Anna Maria, sünd. Haid (1688—1753) — saksa miniatuurimaalija. Nr. 222.
 Vernet, Joseph I (1714—89) — prantsuse maastiku- ja meremaalija. Nr. 172.
 Vigée-Lebrun, Elisabeth Louise (1755—1842) — prantsuse maalikunstnik. Nr. 62.
 Willmann, Michael Lukas Leopold (1630—1706) — saksa maalija ja ofortist. Nr. 643.
 Viollier, Henri François Gabriel (1750—1829) — šveitsi portretist. Nr. 171.
 Wouwermann, Philipp (1619—68) — hollandi maastikumaalija. Nr. 446—448, 453, 455—458, 733.

REPRODUKTSIOONIDE NIMESTIK

1. D. F. Bach (Raffaelli j.). Vanamees lapsega. Puulõige. 1790. Nr. 2. Lk. 5.
2. J. F. Bause (J. F. W. Charpentier' j.). Christian Sigismund Horn. Vaselõige. 1771. Nr. 29. Lk. 16.
3. J. F. Bause (A. Graffi j.). Kuramaa hertsoginna Dorothea. Vaselõige. 1793. Nr. 52. Lk. 17.
4. A. Graff. Autoportree. Ofort. Nr. 164. Lk. 29.
5. C. G. Guttenberg (F. Schützi j.). Esimene vaade Šveltsist. Ofort, vaselõige. 1778. Nr. 169. Lk. 32.
6. J. J. Haid (Littersi j.). Laura Maria Catharina Bassi. Metsotinto. Nr. 184. Lk. 35.
7. J. J. Haid (M. W. Frölingi j.). Lorenz Heister. Metsotinto. Nr. 190. Lk. 38.
8. A. Kauffmann. Istuva naise portree. Ofort. 1780. Nr. 255. Lk. 45.
9. M. Kellerhoven (Rembrandti j.). Leentoolis istuv vanamees. Ofort. 1795. Nr. 257. Lk. 48.
10. I. S. Klauber (I. Rambaueri j.). Matvei Ivanovitš Platov. Ofort, vaselõige. 1809. Nr. 263. Lk. 50.
11. W. A. W. v. Kobell (D. Maesi j.). Valvesalk üllatab ratsaväelasi. Akvatinta. 1798. Nr. 452. Lk. 53.
12. J. H. Menken. Metsamaastik karjaga. Ofort. Nr. 502. Lk. 58.
13. F. Müller. Rändlaulikud. Ofort. Nr. 507. Lk. 61.
14. J. M. Preissler (Raffaelli j.). Madonna della Sedia. Vaselõige. 1784. Nr. 551. Lk. 64.
15. J. G. Prestel (F. Trevisani j.). Naise pea. Ofort. Nr. 558. Lk. 67.
16. J. E. Ridinger. Pöder. Ofort, vaselõige. 1729. Nr. 581. Lk. 70.
17. J. E. Ridinger. Leht sarjast „Linnud psalmidega“. Ofort, vaselõige. 1749. Nr. 589. Lk. 71.
18. J. C. Rugendas (G. Ph. Rugendase j.). Maneež. Metsotinto, ofort. Nr. 673. Lk. 81.
19. G. F. Schmidt (J. M. Falbe j.). David Splitgerber. Vaselõige. 1766. Nr. 696. Lk. 84.
20. J. G. Unger (J. W. Meili j.). Naine kahe lapsega. Puulõige. 1779. Nr. 738. Lk. 91.
21. J. G. Wolfgang (A. Pesne'i j.). Johann Melchior Dinglinger. Vaselõige. 1722. Nr. 754. Lk. 93.

НЕМЕЦКАЯ ГРАФИКА 18 ВЕКА

Резюме

Раздробленность Германии на мелкие графства в 18 веке тормозила ее экономическое и культурное развитие. В этот период заметны ее достижения в литературе, музыке и философии, в изобразительном же искусстве оживление началось во второй половине века. В живописи привлекли внимание полотна А. Граффа, Д. Н. Ходовецкого, Р. Менгса и А. Кауфманн. Графику использовали в основном для репродуцирования и в значительно меньшей степени для создания оригинальных произведений.

Наиболее известным гравировальщиком на меди был Г. Ф. Шмидт (1712—75), который усвоил в годы обучения в Париже французскую манеру гравирования. В портретной гравюре большие успехи были у И. Ф. Баузе (1738—1814) и И. Я. Гайда (1704—67).

В офорте высокого мастерства достиг Д. Н. Ходовецкий (1728—1801) в своих гравюрах на бытовые сюжеты и особенно в книжной иллюстрации. Плодотворно работали в офорте И. Э. Ридингер (1698—1767), изображавший главным образом животных, и Ф. Кобелль (1740—99), мастер пейзажа. Офорт использовали чаще всего для создания крупных сборников, popularизирующих художественные собрания музеев и частных коллекций. Составителями таких сборников были И. А. Ридель (1736—1816), М. Эстеррайх (1716—78), И. Г. Престель (1739—1808) и др.

В конце 18 в. вновь вспыхнул интерес к гравюре на дереве. Этому во многом способствовали И. Г. Унгер (1715—88) и его сын И. Г. Ф. Унгер (1755—1804).

Многие немецкие графики нашли благоприятные условия для работы за пределами родины. Так, в Италии работали И. Вагнер (1706—80), Георг (1755—1805) и Филипп (1737—1807) Гаккерты, в Англии — А. Кауфманн (1741—1807) и М. К. Престель (1747—94), в России — Г. Ф. Шмидт и И. С. Клаубер (1753—1813). Постоянно жил в Париже И. Г. Вилле (1715—1807), оставивший свое имя в истории французской гравюры.

В художественном собрании Библиотеки Тартуского университета немецкая графика 18 в. занимает значительное место. В ее составе есть редкие и ценные листы. Комплектуя собрание графики, К. Моргенштерн (1770—1852) имел в виду, что оно будет использоваться при проведении различных учебных занятий. В частности, при преподавании гуманитарных дисциплин предполагалось широкое использование портретов известных ученых и преподавателей. Этим обусловлено преобладание портретов в коллекции. В целом подбор немецкой графики дает исчерпывающее представление об уровне немецкого гравировального искусства этого периода.

СПИСОК РЕПРОДУКЦИЙ

1. Д. Ф. Бах (по Рафаэлю). Старик с ребенком. Гравюра на дереве. 1790. № 2. С. 5.
2. И. Ф. Баузе (по Ж. Ф. В. Шарпантье). Кристиан Сигизмунд Горн. Гравюра резцом. 1771. № 29. С. 16.
3. И. Ф. Баузе (по А. Граффу). Герцогиня Курляндская Доротея. Гравюра резцом. 1793. № 52. С. 17.
4. А. Графф. Автопортрет. Офорт. № 164. С. 29.
5. К. Г. Гуттенберг (по Ф. Шютцу). Первый вид Швейцарии. Офорт, гравюра резцом. 1778. № 169. С. 32.
6. И. Я. Гайд (по Питтерсу). Лаура Мария Катарина Басси. Меццотинто. № 184. С. 35.

7. И. Я. Гайд (по М. В. Фрёллингу). Лоренц Гайстер. Меццотинто. № 190. С. 38.
8. А. Кауфманн. Портрет сидящей женщины. Офорт. 1780. № 255. С. 45.
9. М. Келлерховен (по Рембрандту). Старик, сидящий в кресле. Офорт. 1795. № 257. С. 48.
10. И. С. Клаубер (по И. Рамбауэру). Матвей Иванович Платов. Офорт, гравюра резцом. 1809. № 263. С. 50.
11. В. А. В. ф. Кобелль (по Д. Маззу). Дозорный отряд, застигнувший врасплох кавалеристов. Аквагинта. 1798. № 452. С. 53.
12. И. Г. Менкен. Лесной пейзаж. Офорт. № 502. С. 58.
13. Ф. Мюллер. Бродячие певцы. Офорт. № 507. С. 61.
14. И. М. Прейсслер (по Рафаэлю). Мадонна делла Седиа. Гравюра резцом. 1784. № 551. С. 64.
15. И. Г. Престель (по Ф. Тревизани). Женская голова. Офорт. № 558. С. 67.
16. И. Э. Ридингер. Олень. Офорт, гравюра резцом. 1729. № 581. С. 70.
17. И. Э. Ридингер. Лист из серии «Птицы с текстами псалмов». Офорт, гравюра резцом. 1749. № 589. С. 71.
18. И. К. Ругендас (по Г. Ф. Ругендасу). Манеж. Меццотинто. Офорт. № 673. С. 81.
19. Г. Ф. Шмидт (по И. М. Фальбе). Давид Шплитгербер. Гравюра резцом. 1766. № 696. С. 84.
20. И. Г. Унгер (по И. В. Мейлю). Женщина с детьми. Гравюра на дереве. 1779. № 738. С. 91.
21. И. Г. Вольфганг (по А. Пэну). Иоганн Мельхиор Динглингер. Гравюра резцом. 1722. № 754. С. 93.

DIE DEUTSCHE GRAPHIK DES 18. JAHRHUNDERTS

Zusammenfassung

Im 18. Jh. war Deutschland in kleine Fürstentümer zersplittert, das die wirtschaftliche und kulturelle Entwicklung des Landes verhinderte. Die hervorragendsten Leistungen wiesen zu dieser Zeit deutsche Literatur, Musik und Philosophie auf. Die bildende Kunst hat eine Neubelebung in der zweiten Hälfte des Jahrhunderts erfahren. Verdiente Anerkennung fanden die Gemälde von A. Groff, D. N. Chodowiecki, R. Mengs und A. Kauffmann. Zur graphischen Kunst wandte man sich hauptsächlich, um die Werke von berühmten Malern wiederzugeben, nur selten wurden die graphischen Verfahren zur Schaffung der Originalblätter verwendet.

Der führende Kupferstecher war G. F. Schmidt (1712—75), der sich während seiner Pariser Jahre die französische Manier vollkommen aneignete. Im Porträtstich zeichneten sich J. F. Bause (1738—1814) und J. J. Haid (1704—67) aus.

In der Radierung hat D. N. Chodowiecki (1728—1801) durch seine Darstellungen aus dem Leben und besonders durch Buchillustrationen größere Bedeutung erlangt. Als fruchtbare Radierer waren J. E. Ridinger (1698—1767) und F. Kobell (1740—99) bekannt. Ridingers Darstellungsgebiet war die Tierwelt, Kobell zeigte seine Meisterschaft in Landschaftsradierungen. J. A. Riedel (1736—1816), M. Oesterreich (1716—78), J. G. Prestel (1739—1808) u. a. waren Ausführer umfangreicher Sammelwerke, deren Radierblätter die berühmtesten Kunstwerke der Museen und Privatsammlungen bekanntmachten.

Am Ende des 18. Jh. erweckte sich wieder Interesse für den Holzschnitt. Die erste Anregung ging von J. G. Unger (1715—88) und seinem Sohn J. G. F. Unger (1755—1804) aus.

Mehrere deutsche Graphiker fanden günstige Arbeitsbedingungen im Auslande. So wirkten J. Wagner (1706—80), Georg (1755—1805) und Philipp (1737—1807) Hackert in Italien, A. Kauffmann (1741—1807) und M. K. Prestel (1747—94) in England, G. F. Schmidt und I. S. Klauber (1753—1813) in Rußland. J. G. Wille (1715—1807) war ständig in Paris tätig und verewigte seinen Namen in der Geschichte des französischen Kupferstichs.

Die Anzahl deutscher Graphik des 18. Jh. in der Kunstsammlung der Universitätsbibliothek Tartu ist ziemlich groß, darunter befinden sich mehrere wertvolle und seltene Blätter. Karl Morgenstern (1770—1852) sammelte Kunstwerke in Erwägung, daß die Schätze des Museums zur Veranschaulichung verschiedener Lehrstoffe, besonders humanitären Charakters, dienen. Davon zeugt auch die Mehrzahl der Porträtgravüren. Als Ganzes verschafft die stattliche Auswahl des deutschen Kupferstiches einen ausführlichen Überblick über die deutsche Gravierkunst im 18. Jh.

ABBILDUNGEN

1. D. F. Bach (nach Raffael). Der Greis mit dem Kinde. Holzschnitt. 1790. Nr. 2. S. 5.
2. J. F. Bause (nach J. F. W. Charpentier). Christian Sigismund Horn. Kupferstich. 1771. Nr. 29. S. 16.
3. J. F. Bause (nach A. Graff). Dorothea, Herzogin von Curland. Kupferstich. 1793. Nr. 52. S. 17.
4. A. Graff. Selbstbildnis. Radierung. Nr. 164. S. 29.
5. C. G. Guttenberg (nach F. Schütz). Die erste Schweizer Ansicht. Radierung, Kupferstich. 1778. Nr. 169. S. 32.
6. J. J. Haid (nach Litters). Laura Maria Catharina Bassi. Schabkunst. Nr. 184. S. 35.
7. J. J. Haid (nach M. W. Fröling). Lorenz Heister. Schabkunst. Nr. 190. S. 38.
8. A. Kauffmann. Ein sitzendes Weib. Radierung. 1780. Nr. 255. S. 45.
9. M. Kellerhoven (nach Rembrandt). Der Alte im Lehnstuhl sitzend. Radierung. 1795. Nr. 257. S. 48.
10. I. S. Klauber (nach I. Rambauer). Matwei Iwanowitsch Platow. Radierung, Kupferstich. 1809. Nr. 263. S. 50.
11. W. A. W. v. Kobell (nach D. Maes). Ein Pikett überrascht die Kavallerie. Aquatinta. 1798. Nr. 452. S. 53.
12. J. H. Menken. Baumlandschaft mit Kühen. Radierung. Nr. 502. S. 58.
13. F. Müller. Bänkelsänger. Radierung. Nr. 507. S. 61.
14. J. M. Preissler (nach Raffael). Madonna della Sedia. Kupferstich. 1784. Nr. 551. S. 64.
15. J. G. Prestel (nach F. Trevisani). Ein weiblicher Kopf. Radierung. Nr. 558. S. 67.
16. J. E. Ridinger. Der Hirsch. Radierung, Kupferstich. 1729. Nr. 581. S. 70.
17. J. E. Ridinger. Ein Blatt aus der Folge „Allerlei Vögel mit beigegeführten Sprüchen“. Radierung, Kupferstich. 1749. Nr. 589. S. 71.
18. J. C. Rugendas (nach G. Ph. Rugendas). Die Manege. Schabkunst, Radierung. Nr. 673. S. 81.
19. G. F. Schmidt (nach J. M. Falbe). David Splitgerber. Kupferstich. 1766. Nr. 696. S. 84.
20. J. G. Unger (nach J. W. Meil). Eine Frau mit zwei Kindern. Holzschnitt. 1779. Nr. 738. S. 91.
21. J. G. Wolfgang (nach A. Pesne). Johann Melchior Dinglinger. Kupferstich. 1722. Nr. 754. S. 93.

SISUKORD

Saateks.	5
Saksa 18. sajandi graafika	8
Kunstnikud, kelle teoseid on reprodutseeritud	95
Reproduktsioonide nimestik	100
Немецкая графика 18 века. Резюме.	101
Список репродукций	101
Die deutsche Graphik des 18. Jahrhunderts. Zusammenfassung	102
Abbildungen	103